

 GULBENES
NOVADA
BIBLIOTĒKA

DARBA PĀRSKATS

2024

+371 64471459

O.Kalpaka iela 60A, Gulbene

www.gulbenesbiblioteka.lv

Saturs

Pārskata perioda kopsavilkums	3
1. Vispārīgs bibliotēkas raksturojums	6
2. Finansiālais nodrošinājums	7
3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums	8
4. Personāls	11
5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība	14
6. Krājums	27
7. Darbs ar bērniem un jauniešiem	35
8. Novadpētniecība	42
9. Projekti.....	50
10. Publicitāte.....	53
11. Sadarbības tīkla raksturojums	56
12. Metodiskais un konsultatīvais darbs.....	60
Pielikumi	66

"Pārmaiņas ir neizbēgamas, izaugsme ir izvēle."

/Džons Maksvels (John C. Maxwell)/

Šis citāts atspoguļo Gulbenes novada bibliotēkas darbu pārskata periodā, kurā uzsvars bija trīs virzienos: personāla darba optimizācija, iekšējās darba organizācijas uzlabošana un jaunu pakalpojumu ieviešana. Darbs tika veltīts arī lasītāju iesaistei un sabiedrības interešu atspoguļošanai, kas kopumā stiprināja bibliotēkas lomu kā sabiedrības kultūras centru.

✓ Jauni pakalpojumi, esošo pakalpojumu pilnveide

Gulbenes novada bibliotēkai ir labs piemērs tam, kā pārmaiņās var saskaņot attīstības iespējas. Amata vietu optimizācijas un darba pienākumu pārdales rezultātā 3. stāva lasītavā atbrīvojās vieta, kur iepriekš atradās darbinieku galds. Tas ļāva izveidot jaunu pakalpojumu – divas nodalītas, datorizētas **darba vietas apmeklētājiem**, kur klusā un mierīgā vidē iespējams strādāt, rakstīt un mācīties (plašāk 16.lpp.).

Reizēm attīstība nozīmē nevis jaunu, bet esošo iespēju padarīšanu ērtāku. Izvērtējot apmeklētāju plūsmu, **periodikas plaukts** tika pārvietots no 3. stāva lasītavas uz abonementu 2. stāvā, padarot šo pakalpojumu pieejamāku apmeklētājiem. Rezultātā pakalpojuma izmantojamība pieauga par 53% (plašāk 15.lpp.).

Bibliotēkas veidotās A1 formāta izstādes ir kļuvušas par kvalitātes zīmi. Pēc novada iestāžu un uzņēmumu iniciatīvas tiek veidotas izstādes, kas atspoguļo novada kultūrvēsturi. Bibliotēka nodrošina informācijas apkopošanu un strukturēšanu, autortiesību saskaņošanu un maketēšanu. Pārskata periodā izveidotas trīs jaunas izstādes (plašāk 48.lpp.).

Jaunums Gulbenes novada bibliotēkā ir "**Lasītāju klubiņš**", kurš solās būt ilgtspējīga aktivitāte bibliotēkā, lasītājus reizi mēnesī pulcinot uz diskusiju par grāmatām, - katru mēnesi par savu tēmu.

Bibliotēku nedēļā, lai pievērstu uzmanību lasīšanai un grāmatai kā vērtībai, organizējam **zibakciju “Atvēli laiku grāmatai”**, kas norisinājās pie bibliotēkas. Ikviens interesents tika aicināts atnākt ar savu mīļāko grāmatu. Akcija ilga tikai 15 minūtes – īsa, bet nozīmīga grāmatu draugu kopā būšana, pēc kuras ikviens atgriezās savās ikdienas gaitās (plašāk 32.-33.lpp.).

Pārskata periodā bibliotēkā īstenoti **dažādi pasākumi pieaugušo auditorijai, atspoguļojot sabiedrībā aktuālās tēmas** (plašāk 19.lpp.). Starp spilgtākajiem pasākumiem bija Barikāžu laika atceres pasākums “Ar siltu sirdi brīvībai”, kurā bibliotēka organizēja labdarības akciju palīdzībai Ukrainai, pulcējot iedzīvotājus, biedrības un organizācijas, un kopīgi, pie bibliotēkas, izgatavojot ierakumu sveces Avdijivkas karavīriem Ukrainā.

Bibliotēkas rīkotā **Veloskoliņa** guvusi lielu atsaucību skolēnu vidū. Lai padarītu šo pakalpojumu pieejamāku, 2024.gadā mācības tika organizētas arī pagastu bibliotēkās, dodot iespēju bērniem no lauku teritorijām iegūt velosipēda vadītāja tiesības. Pārskata periodā pilntiesīgi velosipēda vadītāji kļuva vairāk nekā 100 bērni un jaunieši (plašāk 24.-25. lpp.).

2024.gadā īpašu uzmanību veltījām **mērķtiecīgai krājuma popularizēšanai**. Sociālie tīkli ir pārbaudīts un efektīvs veids, kā izcelt bibliotēkas resursus un pakalpojumus. Meklējam jaunus risinājumus periodisko izdevumu popularizēšanai, veidojot ierakstus ar rakstiem par novada iedvesmojošiem cilvēkiem – uzņēmējiem, kultūras pārstāvjiem, darbīgiem ļaudīm laukos. Izveidotas mirkļbirkas #stiprsunuzņēmīgs #gulbenesnovads #lasāmpresi.

Domājot par jaunumu aktualizēšanu un iespēju ātrāk un efektīvāk sasniegt lasītājus un apmeklētājus, **izveidojām WhatsApp jaunumu grupu** (plašāk 53.lpp.). Tā nodrošina operatīvu informācijas apmaiņu, ļaujot savlaicīgi informēt interesentus par jaunākajām grāmatām, pasākumiem un bibliotēkas aktualitātēm.

✓ Nozīmīgi/jauni projekti

Projektu darbs nodrošina papildu finansējumu un ļauj piedāvāt jaunu, interesantu un daudzveidīgu saturu. Pārskata periodā īstenoti 8 projekti (plašāk 50.-53.lpp). Vēlamies izcelt šī gada jaunumus - saturiski atšķirīgākos un apmeklētājiem saistošākos:

- VKKF finansētā projekta "Aiz grāmatas vāka" pasākumi bija unikāli ar to, ka tie ļāva tikties ne tikai ar autoriem, bet arī ar citiem speciālistiem un viņu ieguldījumu grāmatas tapšanas procesā, kas nereti ir ierakstīti lappusē aiz grāmatas vāka, vai vispār netiek pieminēti (ilustratori, redaktori, tulki, grāmatu izdevēji un grāmatu pārdevēji/blogeri). Izzinošu pasākumu organizēšana bibliotēkā rada interesi mūsu lasītājiem dažādot savu literāro gaumi.
- Turpinot Dzejas dienu tradīciju, ir būtiski aizvien atrast neparastu pieeju un risinājumus, kā to aktualizēt mūsdienās – šoreiz tas bija pārgājiens dabā ar dzejas un kultūrvēsturisko stāstu lasījumiem, VKKF finansētā projekta "Dzeja dzīvo dabā" ietvaros.
- Vēl nebijušas bibliotēkas aktivitātes ilgtspējīgas attīstības mērķu jomā bija Europe Direct centra organizētā Pededzes upes tīrīšanas talka eksperta vadībā, kā arī jauna dabas izpētes maršruta izveide Emzes parkā Gulbenē.

✓ "Restarts lasīšanai"

Jau vairākus gadus Gulbenes bērnu bibliotēka aktīvi iesaistās lasīšanas popularizēšanā. Par tradīciju ir kļuvušas aktivitātes, piemēram, Grāmatu starts jeb runča Misiņa mazo gudrinieku skoliņa, kurā ģimenes ar 3-4 gadus veciem bērniem iepazīst bibliotēku; nodarbības pēc Bērnu žūrijas kolekcijas grāmatām Gulbenes pirmsskolas izglītības iestādēm; Skaļās lasīšanas sacensību koordinēšana un reģionālā fināla organizēšana bibliotēkā. Arī mūsu pašu veidotās aktivitātes, kas popularizē lasīšanu, 2024. gadā noritēja veiksmīgi: "Lasāmstunda ar slepeno viesi" norisinājās 6 reizes, katrā tikšanās reizē viesi lasīja savu mīļāko vai savas ģimenes mīļāko grāmatu; Vasaras dienas nometne "Sekojošajiem 5" 2024. gadā īpaši pievērsās tekstpratībai un teksta izpratnei; Vasaras periodā jūlija mēnesī jau vairākus gadus norisinās aktivitātes Āra lasītavā, bet 2024. gadā – "POP UP vasara bibliotēkā", kur divas dienas tika veltītas tekstiem un aktivitātēm, kas saistītas ar tekstu izpratni (plašāk 35.-42.lpp.).

✓ LNB datu centra problēmas ietekme publisko bibliotēku darbā

Gulbenes novada bibliotēkā tiešsaistes katalogs nebija pieejams no 1. līdz 9. jūlijam. Lietotāju apkalpošana bibliotēkā netika pārtraukta. Grāmatas un žurnāli tika izsniegti, fiksējot datus uz papīra. Lasītāju atnestās grāmatas netika liktas plauktā, bet krājās kaudzēs uz galda. Atsākot lietot BIS ALISE 9. jūlijā, tikām aicināti neveikt darbības, kas prasa lielāku sistēmas kapacitāti – veidot jaunus sūtījumus un grāmatu bibliogrāfiskos aprakstus un veikt meklēšanu. Diemžēl visi dati, kas ievadīti 1. jūlijā, nesaglabājās, un tos nebija iespējams atjaunot. Vajadzēja pārreģistrēt no jauna gan grāmatu, gan žurnālu eksemplārus, sūtot pieteikumu par svītrkodu skaitītāja labošanu. BIS ALISE darbības pārtraukums parādīja, cik daudz savā darbā esam atkarīgi no tās darbības un datu uzturētājiem.

✓ Citas ar bibliotēkas darbu saistītās problēmas, to risinājumi

2024. gadā Gulbenes novada pašvaldība izveidoja darba grupu, kas novērtēja cilvēkresursu, materiāltehnisko resursu efektivitāti un budžeta līdzekļu racionālu izmantošanu. Darba grupa pārskatīja arī bibliotēku darbību, rezultātā veicot būtiskas izmaiņas Gulbenes novada bibliotēkās. Ņemot vērā pagastu bibliotēku darba rādītājus un papildu darba apjomu, kas tiek veikts apkalpojamajā teritorijā, tostarp pirmsskolās, skolās, sociālajos aprūpes centros un veco ļaužu mājās, no 18 pagastu bibliotēkām 6 bibliotēkām tika samazinātas darba slodzes līdz 0,8 vai 0,75.

Turklāt Gulbenes novada bibliotēkā tika likvidētas 3 amata vietas, tostarp galvenā bibliotekāra (2 darba likmes) un bibliotekāra-eksperta (0,5 darba likme). Kā arī samazināta komunikācija speciālista likme no 0,75 uz 0,5 darba likmi.

Šīs izmaiņas ietekmē arī bibliotēkas apmeklētājus, jo samazinot darba slodzi 6 pagastu bibliotēkās, ir mainījies darba laiks. Savukārt Gulbenes novada bibliotēkā samazinot darbinieku skaitu, zūd spēja vairāk iesaistīties konkursu projektos un papildus realizēt jaunas idejas.

Būtiska problēma bibliotēkas publicitātes darbā ir novecojusī mājaslapas versija. Administrēšana ir kļuvusi apgrūtinoša, jo daudzas funkcijas vairs nedarbojas kā sākotnēji. Turklāt mājaslapas uzturētājs vairs nespēj nodrošināt pilnu tehnisko atbalstu, jo izmantotā programma ir novecojusī un netiek attīstīta.

Ņemot vērā plašo informācijas apjomu mājaslapā, tās atjaunošana prasa būtiskus finanšu ieguldījumus – gan jaunas versijas izveidē, gan informācijas pārstrukturizācijā. Esošais budžets šo izdevumu segšanai nav pietiekams, tāpēc risinājums varētu būt finansējuma piesaiste projektu ietvaros. Tomēr līdz šim nav bijusi šāda iespēja, līdz ar to problēma ir aktuāla.

✓ Citi aktuāli jautājumi

- Pārskata periodā Gulbenes novada bibliotēkā notika kārtējā krājuma pārbaude (inventarizācija). Ir iegūta precīza informācija par krājuma skaitlisko stāvokli, kā arī izvērtēta krājuma kvalitāte (plašāk 28.lpp.).
 - Kaut arī Gulbenes novada pašvaldībā ir Valsts un pašvaldības vienotais klientu apkalpošanas centrs (VPVKAC), iedzīvotāji ir pieraduši un iecienījuši risinājumus meklēt Gulbenes novada bibliotēkā. Šeit tiek sniegtas konsultācijas un padomi Smart-ID pieslēgšanā un lietošanā, e-Paraksta izveidē un lietošanā, e-adrešu izveidē, banku pakalpojumu nodrošināšanā, gada ienākumu deklarācijas aizpildīšanā u.c. Pieprasījums liecina, ka iedzīvotāji mums uzticas. Tāpat, risinot dažādas dzīves situācijas, apmeklētāji nereti pievērš uzmanību arī citiem bibliotēkas pakalpojumiem un piedāvājumiem – iespējai lasīt preses izdevumus un grāmatas, apmeklēt kursus un pasākumus
- Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centri 2024.gadā izveidoti 4 pagastu bibliotēkās. Līdz ar jauno pakalpojumu ieviešanu bibliotēkā – VPVKAC atvēršanu un kases pakalpojumiem, bibliotēku lietotāju un apmeklējumu skaits ir palielinājies. Četrās bibliotēkās reģistrēti 264 VPVKAC pakalpojumi.

1. Vispārīgs bibliotēkas raksturojums

✓ Īss situācijas apraksts:

Gulbenes novads atrodas Latvijas Ziemeļaustrumu daļā un robežojas ar Alūksnes, Balvu, Cēsu, Madonas un Smiltenes novadu. Novada centrs – Gulbene – atrodas Gulbenes paugurvaļņa dienvidu nogāzē, pārsvarā līdzenā teritorijā. Iedzīvotāju skaits novadā 2024.gadā 18 740. No tiem Gulbenes pilsētā 6 715.

Administratīvi-teritoriālās reformas rezultātā bijušā Gulbenes rajona vietā kopš 2009.gada 1.jūlija ir viens kopējs Gulbenes novads ar 13 pagastiem un Gulbenes pilsētu kā novada administratīvo centru.

Gulbenes novada bibliotēka ir Gulbenes novada pašvaldības iestāde, kas darbojas Bibliotēku likumā noteiktā kārtībā un ir reģistrēta LR Kultūras ministrijā. Gulbenes novada bibliotēka atrodas Gulbenē, O.Kalpaka ielā 60A. Bibliotēkai ir sava ēka, kuru atklāja 1986.gada 22.martā. Tās kopējā platība ir 1220 m.

Gulbenes novada bibliotēka pilda reģiona galvenās bibliotēkas funkcijas Gulbenes novada teritorijā. Savukārt pagastu bibliotēkas, kas ir Gulbenes novada bibliotēkas struktūrvienības darbojas kā vietējas nozīmes bibliotēkas. Gulbenes novada 13 pagastos darbojas 17 bibliotēkas un 1 pakalpojumu sniegšanas vieta.

Deviņos novada pagastos darbojas viena bibliotēka, četros pagastos darbojas divas bibliotēkas.

Sešu pagastu bibliotēku apkalpes teritorijā atrodas skolas ar bibliotēkām, un vēl viena skola atrodas pilsētā, kopumā veidojot septiņas izglītības iestādes ar bibliotēkām.

Gulbenes novadā ir centralizēts publisko bibliotēku tīkls, kas nodrošina veiksmīgu struktūrvienību koordinēšanu un pārraudzību, veicina darbinieku profesionālo pilnveidi un garantē vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīviem bibliotēkārājiem pakalpojumiem visā novadā. Bibliotēku tīkls sekmē efektīvu resursu izmantošanu, nodrošina plašāku informācijas pieejamību un veicina sadarbību starp bibliotēkām, tādējādi stiprinot to lomu vietējās kopienas izglītībā, kultūras attīstībā un mūžizglītībā.

Tabula "Bibliotēku sadarbības modelis"

Bibliotēku sadarbības modelis reģionā	Atzīmēt atbilstošo
Centralizēts	x
Decentralizēts	
Jaukta tipa	

Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā

Izmaiņas bibliotēkas un to struktūrvienību juridiskajā statusā kā arī struktūrā nav notikušas. Pārskata periodā ir veikts darba slodzes samazinājums 6 pagastu bibliotēkās līdz 0,8 vai 0,75 un Gulbenes novada bibliotēkā likvidētas 3 amata vietas, tostarp galvenā bibliotekāra (2 darba likmes) un bibliotekāra-eksperta (0,5 darba likme), samazināta komunikācijas speciālista darba likme no 0.75 uz 0,5.

Bibliotēku akreditācija

Bibliotēkas akreditācija pārskata periodā nav notikusi.

2. Finansiālais nodrošinājums

Gulbenes novada bibliotēkas pašvaldības piešķirtais finansējums nodrošina kvalitatīvu Bibliotēku likumā definēto funkciju un uzdevumu izpildi. Lai gan piešķirtais finansējums ir mazāks, nekā sākotnēji plānots budžeta pieteikumā, tas ir stabils un sniedz iespēju bibliotēkām ne tikai uzturēt esošos pakalpojumus, bet arī pakāpeniski attīstīties. Izvērtējot prioritātes, budžets ļauj veikt

atsevišķus ieguldījumus infrastruktūrā, uzlabot pakalpojumu kvalitāti un pielāgoties mainīgajām sabiedrības vajadzībām.

Pārskata periodā bibliotēkas maksas pakalpojumos tika iekasēti 3 067EUR (+ 23% pieaugums).

Gulbenes novada bibliotēkas struktūrvienībām ir savs budžets, kas atsevišķi iezīmējas un ir pārvaldāms katrai pagasta bibliotēkai, tomēr visa atalgojuma sadaļa atrodas Gulbenes novada bibliotēkas budžetā.

Tabula "Bibliotēkas izdevumi"

	2022	2023	2024
Izdevumi kopā (EUR)	640 047	736 317	701 587
Darbinieku atalgojums (bruto)*	580 440	653 783	634 452
Krājuma komplektēšana	13 184	13 473	16 671

**darbinieku atalgojums ir visu novada bibliotēku darbinieku atalgojums*

Bibliotēkai piešķirtais finansējums ir vērtējams kā stabils. Pārskata periodā kopējais bibliotēkas budžets samazinājies par nepilniem - 5%. Tas saistāms ar likvidētām 2,75 amata likmēm Gulbenes novada bibliotēkā un samazinātām 1,4 amata likmēm pagasta bibliotēkās.

Krājuma komplektēšanai izdevumi tika ielānāti vienlīdzīgi gan 2023. gadā, gan 2024. gadā, bet 2023. gadā plānotā nauda netika izmantota pilnā apmērā, jo jūtami bija samazinājies jauno grāmatu piedāvājums izdevniecībās. 2024.gadā bija labāks jauno grāmatu piedāvājums, tāpēc tika izlietots piešķirtais finansējums.

3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums

✓ Jaunu ēku būvniecība

Gulbenes novada bibliotēkai jaunas ēkas būvniecība nav plānota.

✓ Telpu paplašināšana vai bibliotēku pārvietošana uz citām telpām, ēku rekonstrukcijas projekti un remontdarbi

Telpu trūkuma dēļ, Gulbenes novada bibliotēkai aktuāls ir ēkas 3.stāvs, ko izmanto Dzimtsarakstu nodaļa. 2023.gadā tika izstrādāta projekta pirmā kārta par Dzimtsarakstu nodaļas pārcelšanu uz Sarkano pili, bet projekta tālāka virzība nenotiek.

Katru gadu tiek apzinātas bibliotēkas vajadzības, noteiktas prioritātes un iekļautas budžeta pieprasījums. Lai arī piešķirtais budžets ne vienmēr sedz plānotās izmaksas, katru gadu rodami risinājumi bibliotēkas telpu uzlabošanai, izmantojot pieejamos resursus. Saimniecības daļas vadītājs ievērojamu daļu remontdarbu veic patstāvīgi, no iestādes līdzekļiem iegādājoties tikai nepieciešamos materiālus, tādējādi atsakoties no ārpalpojumiem. Tā 2024.gadā tika izremontēta informācijas centra apkalpošanas vieta, kur izvietoti brīvpieejas datori, kā arī atsvaidzināta novadpētniecības un humanitāro zinātņu lasītava, papildus izveidojot divas nodalītas, datorizētas darba vietas apmeklētājiem.

Bibliotēkas pārvietošana uz citām telpām 2024.gadā ir veikta Gulbenes novada bibliotēkas struktūrvienībai "Lejasciema pagasta bibliotēkas pakalpojuma sniegšanas vietai "Sinole". (Plašāk lasīt Gulbenes novada reģiona bibliotēku 2024.gada pārskatā.)

Būtiski remontdarbi tika veikti nozaru literatūras / novadpētniecības telpā Gulbenes novada bibliotēkas struktūrvienībā "Stāmerienas pagasta Kalnienas bibliotēka". (Plašāk lasīt Gulbenes novada reģiona bibliotēku 2024.gada pārskatā.)

✔ Iekārtas, aprīkojums

Bibliotēkas materiāli tehniskā bāze tiek uzturēta labā stāvoklī, veicot regulāras apkopes un, nepieciešamības gadījumā, remontdarbus. Izvērtējot vajadzības, katru gadu ir iespēja nelielā apjomā papildināt vai atjaunot materiāli tehnisko bāzi. Būtiski, ka 2024.gadā tika nomainīta bibliotēkas ārtelpu un iekštelpu novecojusī video novērošanas sistēma. Kameras, kas izvietotas bibliotēkā ir bibliotēkas pārziņā, savukārt ārā uzstādītās kameras ir pašvaldības policijas pārziņā.

Pārskata periodā bibliotēkas vajadzībām budžeta ietvaros papildināts aprīkojums:

- 75 colu interaktīvais ekrāns ar pārvietojamu statīvu
- 2 stāvlampas
- 2 dīvāni
- 2 žurnālgaldiņi
- 4 datorkrēsli
- LED griestu paneļi 10 gab.

Bibliotēkā afišu izstrādei un citu vizuālo materiālu noformēšanai tiek izmantotas divas specializētas programmas: *Adobe Photoshop* grafikas apstrādei un *Canva Pro* dizaina veidošanai. Šīs programmatūras nodrošina plašas iespējas kvalitatīvu vizuālo materiālu izveidei un pielāgošanai bibliotēkas vajadzībām.

Tabula "IKT nodrošinājums"

	<i>Darbiniekiem (skaits)</i>	<i>Lietotājiem (skaits)</i>	<i>Kopā</i>	<i>Vērtējums (kurā gadā iegādāts)</i>
Stacionāro datori	18	9	27	2015. – 2 2018. - 2 2020. – 16 2022. - 2 2023. – 5
Portatīvie datori	4	21	25	2016. – 3 2017. –6 2018. – 6 2022. – 2 2023. – 8
Multifunkcionālās iekārtas	4	3	7	2009. – 1 2012. – 3 2017. – 3 2018. – 1 2019. – 1 2020. – 1
Printeri	1		1	2012. – 1
Skeneri	2		2	2013. – 1 2020. – 1
Digitālā kamera	1		1	2019. – 1
Viedtālrunis	1		1	2020. – 1
Projektori	1		1	2019. – 1
Projektoru ekrāni	2		2	2018. – 1 2020. – 1
Apskaņošanas iekārta	1		1	2017.-1

	<i>Darbiniekiem (skaits)</i>	<i>Lietotājiem (skaits)</i>	<i>Kopā</i>	<i>Vērtējums (kurā gadā iegādāts)</i>
Videonovērošanas kameras (iekštelpu)		3	3	2024. -3
Grāmatu nodošanas iekārta		1	1	2012. -1
Grāmatu pakomāts		1	1	2021. – 1
Videokonferences iekārta	1		1	2021. -1
Tīkla disku iekārtas	2		2	2016. – 1 2023. – 1
Televizori		3	3	2012. – 1 2016. – 1 2019. – 1
Interaktīvs ekrāns		2	2	2018. – 1 2024. – 1
Gaisa kondicionētāji	1	4	5	2012. – 2 2015. – 2 2023. - 1

Ik gadu tiek veikts objektīvs bibliotēkas materiāltehniskā nodrošinājuma izvērtējums. Bojātais vai nolietotais inventārs tiek norakstīts, pamatojoties uz nolietošanas aktu, un nodots lielgabarīta atkritumu pieņemšanas punktā. Elektroierīču norakstīšana notiek, balstoties uz defektācijas aktu, ko sagatavo datorspeciālists, sniedzot slēdzienu par iekārtu nolietojumu. Pēc tam tās tiek nodotas elektropreču pieņemšanas punktos, par ko tiek saņemts utilizācijas akts. Šāda sistēma nodrošina, ka bibliotēkā netiek uzkrātas bojātas vai nolietotas iekārtas. Esošais aprīkojums ir labā tehniskā stāvoklī un ērti pārskatāms.

Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums darbā ar bērniem un jauniešiem:

Bērnu bibliotēka jeb bērnu apkalpošanas nodaļa atrodas Gulbenes novada bibliotēkas pirmajā stāvā un ir ērti pieejama gan jaunajiem vecākiem ar ratiņiem, gan bērniem un citiem lasītājiem ar kustību traucējumiem. Kopējā platība 236,5 m²

Bērnu bibliotēkas materiālais un tehniskais nodrošinājums kopumā ir labs, tomēr būtu nepieciešami uzlabojumi. Lasītāju apkalpošanas telpa jau vairākus gadus nav piedzīvojuši kosmētisko remontu, un daļa mēbeļu, īpaši bērniem paredzētie galdi un krēsli, ir fiziski nolietojušies. Novecojušas ir arī bilžu grāmatu plauktu sistēmas, kas ne vienmēr ir ērti lietojamas lielzīmēra grāmatām.

Bērnu bibliotēkas vērtība ir 2023. gadā realizētais "Iedvesmas bibliotēka" projekts, kas būtiski uzlaboja telpas materiālo stāvokli – tika nomainīts grīdas segums, uzlabots apgaismojums, kā arī iegādātas un izgatavotas jaunas, funkcionālas mēbeles. 2024.gadā lasītavas tehniskais aprīkojums ir papildināts ar 75 colu interaktīvais ekrānu uz pārvietojama statīva, DVD disku lasītāju un filmu kolekciju, kas nodrošina plašākas iespējas dažādām aktivitātēm un interaktīvām nodarbībām.

Bibliotēkas tehniskais aprīkojums ietver arī divus datorus apkalpošanas telpā, kuri gan tiek izmantoti galvenokārt spēļu spēlēšanai. Vadītājas kabinetā esošais krāsu printeris tiek izmantots bērnu bibliotēkas vajadzībām, nodrošinot nepieciešamo drukas apjomu ikdienas darbam.

Lai nodrošinātu vēl ērtāku un mūsdienīgāku vidi bērniem un jauniešiem, nepieciešams nomainīt grīdas segumu telpā, kur izvietots grāmatu krājums. Nepieciešama ir arī bilžu grāmatu plauktu modernizācija. Šīs ieceres plānots realizēt 2025.gadā.

Bibliotēka savā darbībā ievēro ANO ilgtspējīgas attīstības mērķus, veicinot resursu efektīvu izmantošanu un ilgtspējību. 2024. gadā, līdz ar Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru izveidi četrās pagastu bibliotēkās, tika iegādāti jaunie datorkomplekti un multifunkcionālās iekārtas. Tas ļāva esošās iekārtas, kuras joprojām bija labā stāvoklī, pārvietot uz Gulbenes novada bibliotēku, nodrošinot tālākas izmantošanas iespējas. Aizstājot nolietoto tehniku, tiek sekmēta videi draudzīga pieeja un resursu ilgtspējīga pārvaldība.

Līdzīgi tas bija ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrības iniciatīvu: 2024.gadā firma "BOSCH" ziedoja mēbeles bibliotēkām. Dāvinājumam pieteicās arī Gulbenes novada bibliotēka, saņemot 6 biroja krēslus. Mēbeles ir lietotas, bet ļoti labā stāvoklī un noderīgas bibliotēkai esošo mēbeļu nomaiņai. Tas ne tikai veicina ilgtspējīgu resursu izmantošanu, palīdz ietaupīt bibliotēkas budžetu, bet arī nodrošina ērtāku un mūsdienīgāku vidi lasītājiem un darbiniekiem. Novērtējam šo iespēju un esam patiesi priecīgi par atbalstu bibliotēkām un ieguldījumu sabiedrībā.

✓ **Problēmas un to risinājumi materiālā un tehniskā stāvokļa jomā**

Materiāltehnikais aprīkojums ir būtisks bibliotēkas daudzveidīgo pakalpojumu nodrošināšanai – no digitālajiem risinājumiem līdz radošām un izglītojošām aktivitātēm. Tā kā tehnika noveco un ātri nolietojas, regulāra atjaunošana ir nepieciešamība. Ņemot vērā augstās izmaksas, to veicam pakāpeniski, ik gadu iespēju robežās nomainām visvairāk nepieciešamo aprīkojumu, lai tas atbilstu mūsdienu prasībām.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem

4. Personāls

✓ **Personāla raksturojums:**

Pārskata periodā Gulbenes novada pašvaldība izveidoja darba grupu, kas novērtēja resursu efektivitāti un budžeta izmantošanu, arī pārskatot bibliotēku darbību. Tā rezultātā, balstoties uz neatliekamu saimnieciska, organizatoriska un ekonomiska rakstura pasākumu veikšanu Gulbenes novada bibliotēkās tika veiktas būtiskas izmaiņas. Izvērtējot darba rādītājus un darba apjomu apkalpošanas teritorijā no 18 pagastu bibliotēkām 6 bibliotēkām tika samazinātas darba slodzes līdz 0,8 vai 0,75. Bet Gulbenes novada bibliotēkā tika likvidētas 3 amata vietas, tostarp galvenā bibliotekāra (2 darba likmes) un bibliotekāra - eksperta (0,5 darba likme). Kā arī samazināta komunikācija speciālista likme no 0,75 uz 0,5 darba likmi.

Saskaņā ar Gulbenes novada pašvaldībā apstiprināto amatu sarakstu un darbinieku sarakstu, 2024.gadā Gulbenes novada bibliotēkā un tās struktūrvienībās apstiprinātas 44 amata vietas, 34,21 darba likme un nodarbināti 37 darbinieki. No tiem 29 bibliotekārie un 8 tehniskie darbinieki.

Gulbenes novada bibliotēkā strādā 17 darbinieki, no tiem 12 bibliotekārie darbinieki - 10 uz pilnu slodzi, 1 darbinieks uz 0,75 likmi, 1 darbinieks uz 0,5 likmi un 5 tehniskie darbinieki.

17 pagastu bibliotēkās strādā 18 bibliotekārie darbinieki - 17 uz pilnu slodzi, 1 darbinieks uz 0,6 likmi. Lejasciema pagasta bibliotēkā strādā 2 bibliotekārie darbinieki - viens uz pilnu likmi Lejasciemā, otrs pakalpojuma sniegšanas vietā Sinolē uz 0,6 likmi.

Pārskata periodā darba tiesiskās attiecības Gulbenes novada bibliotēkā un tās struktūrvienībās uzsāka 8 darbinieki, savukārt 9 darbinieki darba tiesiskās attiecības izbeidza, no tiem 2 darbinieki devās pensijā un 3 darbiniekiem izbeidzās noteiktais darba līgums darbinieku prombūtnes laikā.

Pārskata periodā no bērna kopšanas atvaļinājumiem ir atgriezušies visi 3 darbinieki.

Uz 2024.gada 31.decembri bibliotēkā vakanta galvenā bibliotekāra amata vieta Gulbenes novada bibliotēkā un Jaungulbenes pagasta bibliotēkas vadītāja vieta. Abas amata vietas uz pilnu darba likmi.

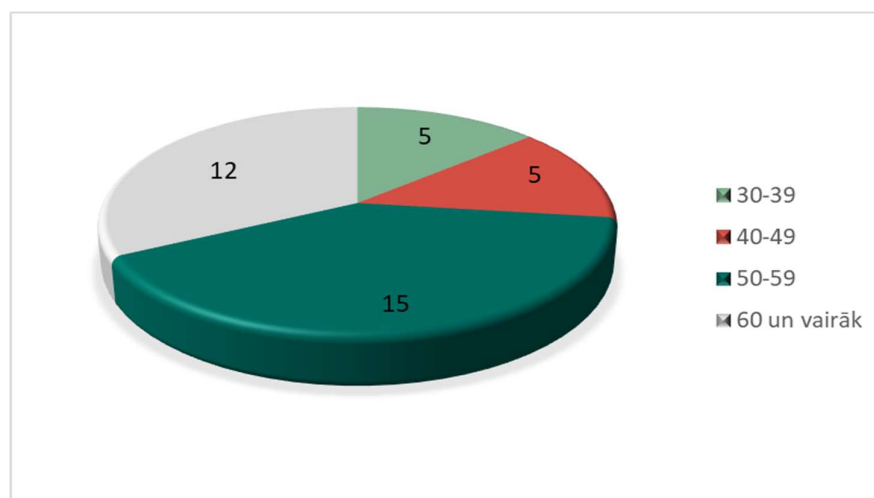
Pārskata periodā viens darbinieks nokārtoja Latvijas Nacionālās bibliotēkas kvalifikācijas eksāmenu un ieguva profesionālo kvalifikāciju "Bibliotekārs".

2024.gadā viens darbinieks uzsāka mācības Latvijas Nacionālās bibliotēkas Kompetenču attīstības centra programmā "Bibliotēku zinības" (960h programmas modulis).

Gulbenes novada bibliotēka jau otro gadu nodrošina iespēju jauniešiem strādāt bibliotēkā, piedaloties Nodarbinātības Valsts aģentūras pasākumā "Nodarbinātības pasākumi vasaras brīvlaikā personām, kuras iegūst izglītību vispārējās, speciālās vai profesionālās izglītības iestādēs". 2024.gada vasaras periodā uz vienu mēnesi tika nodarbināts 1 skolēns uz pilnu slodzi.

Tabulā "GNB bibliotekāro darbinieku sadalījums pēc vecuma 2024.gadā" apkopoti dati par bibliotekāro darbinieku vecumu.

Tabula "GNB bibliotekāro darbinieku sadalījums pēc vecuma 2024.gadā"

✓ Apbalvojumi un pateicības

Gulbenes novada pašvaldības **Atzinības rakstu** saņēma Gulbenes novada bibliotēkas saimniecības vadītājs Inārs Markovs par ilggadēju, apzinīgu, augsti profesionālu darbu un personisko ieguldījumu remontējot, labojot un iekārtojot Gulbenes novada bibliotēku un tās struktūrvienības, ar savu darbu sniedzot izcilu piemēru kompetencei un aizrautībai, kas pārsniedz darba pienākumus.

Gulbenes novada kultūras balvas 2023-2024 pasākumā "Kultūra [kubā]", kategorijā "**Bibliotēkas**", tika nominēta Daukstu pagasta bibliotēkas vadītāja Ingrīda Rubene par apzinīgu profesionālo darbu, atsaucību iedzīvotāju ierosinājumiem un Daukstu kopienas saliedēšanu.

Atzinīgi vērtējot Daukstu pagasta Staru bibliotēkas vadītājas Sarmītes Stupānes ieguldīto darbu, Sarmīte tika nominēta Voldemāra Caunes balvai "**Gada bibliotekārs darbā ar bērniem un**

jauniešiem". Šoreiz Gulbenes novada bibliotēkas darbinieks šo balvu nesaņēma, tomēr saņēma gandarījumu par to, ka tika izvirzīta nominācijai.

Lizuma pagasta bibliotēka tika izvirzīta nominācijai "**Sakoptākā pašvaldības iestāde vai struktūrvienība**".

✔ **Finansējums personāla attīstībai**

Finansējums profesionālajai attīstībai bibliotēku darbiniekiem tiek plānots bibliotēkas budžeta ietvaros, rūpīgi izvērtējot vajadzības.

Darbinieki vairumā gadījumu izvēlējušies Latvijas Nacionālās bibliotēkas piedāvātās apmācības, bet ir apmeklējuši arī citu iestāžu un biedrību organizētos kursus. Tāpat Gulbenes novada bibliotēkas darbinieki labprāt izmanto iespēju pilnveidot savas zināšanas un prasmes bezmaksas tiešsaistesursos.

Pārskata periodā bibliotēkas darbinieki devās pieredzes apmaiņas braucienā uz Preiļu galveno bibliotēku, Riebiņu un Sīmalas pagastu bibliotēkām. Ļoti iedvesmojoša bija tikšanās Preiļos, it īpaši saruna par darbu Ģimenes digitālo aktivitāšu centrā. Pārsteidza Riebiņu pagasta bibliotēkas telpu plašums un darbinieku skaits. Mūsu novada pagastu bibliotēkās ar līdzīgu darba slodzi strādā tikai viens bibliotekārais darbinieks.

No Gulbenes novada bibliotēkas un tās struktūrvienību bibliotekārajiem darbiniekiem bibliotekārā izglītība ir 20 darbiniekiem: maģistri - 2, bakalauri - 2, 1.līmeņa augstākā izglītība - 4, 3.profesionālās kvalifikācijas līmenis - 12.

Tabula "Gulbenes novada bibliotēkas darbinieku apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi" skatāma pielikumā.

✔ **Bibliotēku darbinieku profesionālās pilnveides vērtējums specializācijā – bērnu un jauniešu apkalpošana**

Lai uzlabotu prasmes darbā ar bērniem un jauniešiem, gan publisko, gan skolu bibliotekāri regulāri tiek informēti par iespēju mācīties un klausīties tēmas par darbu ar bērniem un bērnu un jauniešu literatūru, piedaloties dažādos semināros, konferencēs gan klātienē, gan attālināti.

4 darbinieki apmeklēja Vidzemes novadu Bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 22.konferenci "Labbūtības ceļvedis bibliotekāriem". Tās tēmas bija:

- Kā saprast pieaugušo un bērnu uzvedības problēmas bibliotēkā?
- Darbinieku labbūtība. Kā atbalstīt, uzklaut, iedvesmot?
- MOT programma: iedrošināt, motivēt, atbalstīt jauniešus.

2 darbinieki apmeklēja Latvijas skolu un bērnu bibliotekāru lasītpatikas forumu Siguldā, kura galvenās tēmas bija:

- Lasītpatikas veicināšanas aktivitātes Siguldas novadā;
- Literatūra skolas somā
- Sabiedrības iesaistes kustībā "Restarts lasīšanai";
- Pielāgotās literatūras izmantošana mācību procesā skolēniem ar lasīšanas traucējumiem.

Gulbenes novada bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļas vadītāja apmeklēja LNB organizētos seminārus, konferences saistībā ar darbu ar bērniem un jauniešiem, attālināti noklausījās Valsts probācijas dienesta organizētos kursus "Speciālo zināšanu apguve bērnu tiesību aizsardzības jautājumos". Ar savām zināšanām viņa dalās bibliotekāru semināros.

2024. gadā tika Gulbenes bērnu bibliotēkas vadītāja veica konsultatīvā funkciju novada publisko un skolu bibliotēku bibliotekārēm, tēmas – darbs ar skolēnu auditoriju, krājuma izvietojumu u.c.

Gulbenes Bērnu bibliotēkas vadītāja aktīvi iestatījās LNB organizētajās tīklošanās jeb pieredzes apmaiņas tikšanās reizēs tiešsaistēs, kuras organizēja Madara Vīlpa. Šīs tikšanās reizēs bija patiesi produktīvas un vajadzīgas, jo pieredzes un reālu problēmu iztirzāšana ir daudz produktīvāka par vispārīgu jautājumu apskatīšanu.

Bērnu bibliotēkas vadītāja piedalījās starptautiskā konferencē Rīgas grāmatu svētku ietvarā “Grāmatas un lasīšana digitālajā laikmetā”, kura lektors Mika Kovāčs īpaši palika atmiņā ar savu aizrautību par grāmatām un lasīšanu.

✔ **Problēmas un to risinājumi personāla jomā**

Problēmas joprojām sagādā jaunu kvalificētu bibliotekāro darbinieku trūkums. Līdz ar to darbā tiek pieņemti cilvēki bez bibliotekārās izglītības vai bibliotekārās darba pieredzes. Jāvelta laiks, lai iepazīstinātu jauno darbinieku ar bibliotēkas darba specifiku, apmācītu BIS ALISE.

Trīs mēnešu pārbaudes laiks ne vienmēr ir pietiekams, lai pilnvērtīgi novērtētu darbinieka piemērotību amatam un spēju efektīvi veikt pienākumus. Tāpēc pārbaudes laikā tiek noteikti konkrēti uzdevumi, kas balstīti uz amata prasībām, ļaujot objektīvi izvērtēt jaunā darbinieka zināšanas un prasmes.

Biežā personālsastāva maiņa rada papildu slodzi esošajiem darbiniekiem, kuriem jānodrošina pakalpojumu nepārtrauktība un jāuzņemas papildu pienākumi līdz vakances aizpildīšanai. Lai stiprinātu darbinieku labbūtību un veicinātu komandas saliedētību, viens no risinājumiem varētu būt komandas un grupas supervīzijas.

5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība

✔ **Galvenie rādītāji**

Tabula “Bibliotēkas pamatrādītāji”

	2022	2023	2024	% salīdzinot ar iep. gadu
Aktīvo lietotāju skaits	2980	2939	3087	-1%; +5%
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	1106	1077	1088	-3%; +1%
Bibliotēkas apmeklējums	53732	64989	58864	+21%; -9%
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	13745	22581	21776	+64%; -3%
Virtuālais apmeklējums	61450	355349	702161	+478%; +98%
Izsniegums kopā	93297	94888	98648	+2%; +4%
<i>t. sk. grāmatas</i>	65143	65046	65964	-0,2%; +2%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	21042	21116	22421	+0.3%; +7%
<i>t. sk. bērniem līdz 18.g.</i>	20637	20950	19999	+1,5%; -4%
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā	41%	41%	44%	0; +8%

t. sk. bērni līdz 18 g.	91%	92%	114%	+1%; +24%
ledzīvotāju skaits*	7299	7236	7124	-1%; -1%

* Izmantoti Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati.

Aktīvo lietotāju skaita pieaugums +5% apliecina bibliotēkas sniegto pakalpojumu nepieciešamību un nozīmīgumu. Pārskata periodā vidējais dienas apmeklējuma skaits sasniedza 210, apliecinot nemainīgu lietotāju interesi un bibliotēkas nozīmi ikdienā.

Bibliotēkas apmeklējums ir samazinājies par -9%, galvenokārt Novadpētniecības un humanitāro zinātņu lasītavā, kur iepriekš atradās periodikas plaukts. Pārvietojot to uz abonementu, lasītavas apmeklējums saruka, taču vienlaikus periodisko izdevumu izsniegums pieauga par +7%, jo žurnālus tagad iespējams ērti izvēlēties reizē ar grāmatām, padarot šo pakalpojumu pieejamāku apmeklētājiem.

Nelielu apmeklējuma kritumu ietekmē arī demogrāfiskās izmaiņas pilsētā un novadā. Tajā pašā laikā pieaug to bibliotēkas lietotāju skaits, kuri vēlas saņemt pakalpojumus attālināti. Pieprasījums palielinās pēc uzziņām e-pastā un WhatsApp, attālinātas piekļuves datubāzēm, kā arī bibliotēkas abonēto e-žurnālu saņemšanas ("Skolas Vārds", "Pirmsskolā", "Izglītība un Kultūra").

Bērnu aptvērums vienmēr ir aprēķināts attiecībā pret Gulbenes pilsētas iedzīvotāju un bērnu skaitu, taču šis rādītājs pilnībā neatspoguļo situāciju, jo Bērnu bibliotēkas lietotāji ir ne tikai no Gulbenes, bet arī no visa novada un pat ārpus tā.

Satraukumu rada bērnu literatūras izsnieguma samazinājums par -4% pārskata periodā, kas signalizē nepieciešamību nopietnāk analizēt šī krituma iemeslus un iespējamus risinājumus.

✓ Pakalpojumu attīstība, jauninājumi – kopaina, piemēri, vērtējums

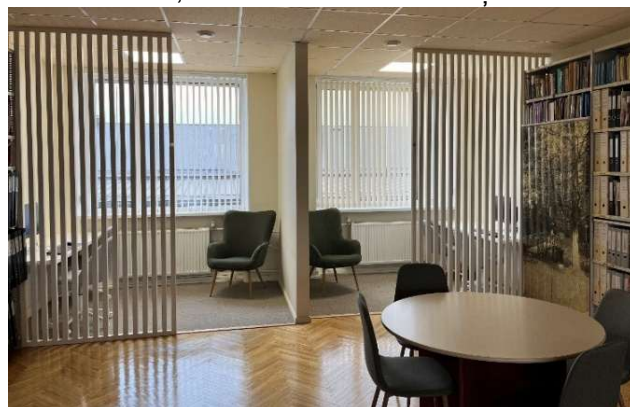
Bibliotēkas darbs ir vērsts uz to, lai piedāvātais pakalpojumu klāsts atbilstu visām lasītāju vajadzībām, nodrošinot kvalitatīvu un daudzpusīgu krājumu un pasākumu kopumu, pieejamu interneta lietojumu, kā arī personalizētu pieeju darbā ar e-pakalpojumiem un abonētajām datu bāzēm. Tiek nodrošināti maksas pakalpojumi: dokumentu drukāšana, kopēšana, skenēšana, iesiešana, laminēšana. Regulāri noris tikšanās ar grāmatu autoriem, lektoriem un citu jomu profesionāļiem vai entuziastiem.

Nu jau par ikdienu kļuvusi iespēja saņemt grāmatas, izmantojot **bibliomātu**. Pakalpojums solās būt ilgtspējīgs. Pārsvārā to izmanto Pieaugušo apkalpošanas nodaļas lasītāji. Visbiežāk izvēlas saņemt grāmatas bezkontakta ceļā vidējās paaudzes strādājošie bibliotēkas lasītāji. Viņus šajā pakalpojumā pievilina laika ietaupījums, arī tas, ka grāmatas ir iespējams izņemt jebkurā sev izdevīgā brīdī, nerēķinoties ar bibliotēkas darba laiku. Pērn 185 bibliotēkas lietotāji izmantoja pakalpojumu 740 reizes.

Līdz 2024. gada jūlijam iepriekšējo gadu **žurnāli līdzņemšanai bija pieejami** Novadpētniecības un humanitāro zinātņu lasītavā, kas atrodas bibliotēkas 3. stāvā. Nereti vecāka gadagājuma apmeklētāji pauda viedokli, ka uzkāpt līdz 3. stāvam viņiem sagādā grūtības. Turklāt, samazinoties bibliotekāru skaitam, lasītavā turpmāk strādā tikai viens darbinieks. Ņemot vērā šos faktus, tika pieņemts lēmums iepriekšējo gadu žurnālus izvietot Abonementa telpās 2. stāvā. Analizējot žurnālu izsnieguma statistiku par iepriekšējo gadu, redzams, ka izsnieguma statistika ir ievērojami palielinājusies. Izsniegums jūlijs-decembris 2023.gads – 2`236, 2024.gads - 3`438 (+53%). Secinājums – krājuma fiziskajam izvietojuma ir nozīme un tas ietekmē arī izsnieguma statistiku. Apmeklētāji, kas izvēlējās grāmatas, ieraugot žurnālu stendu, izvēlas arī žurnālus līdzņemšanai.

Bibliotēkas 3. stāva lasītavā tapušas **darba vietas apmeklētājiem, kur klusā un mierīgā vidē ir iespēja strādāt, rakstīt, mācīties.** Izmantot var gan bibliotēkas, gan personīgos datorus. Šī vieta īpaši piemērota attālinātā darba veicējiem un studentiem. Līdz šim tieši šādas darba vietas bibliotēkā ļoti pietrūka. Lai īstenotu mūsu ideju, atbalstu sniedza SIA "Avoti", piešķirot materiālus dekoratīvajiem koka sienas paneļiem.

✓ E-grāmatu bibliotēka

Tabula "E-grāmatu bibliotēkas statistikas dati"

	2022	2023	2024
E-grāmatu bibliotēkas lasītāju/autorizēto lietotāju skaits kopā	230	249	208
E-grāmatu bibliotēkas lasītāju/autorizēto lietotāju skaits pārskata periodā	18	19	24
E-grāmatu bibliotēkas izsniegums kopā	1276	1593	1869
E-grāmatu bibliotēkas izsniegums pārskata periodā	209	317	276

Bibliotēka popularizē e-grāmatu bibliotēkas pakalpojumu, nodrošinot lietotājiem piekļuvi digitālajam saturam un veicinot lasīšanas paradumu maiņu atbilstoši mūsdienu tehnoloģiskajām iespējām.

Lai gan kopējais autorizēto lietotāju skaits 2024. gadā ir samazinājies salīdzinājumā ar 2023. gadu (no 249 uz 208), pārskata periodā jaunu lietotāju skaits ir pieaudzis (no 19 uz 24), kas norāda uz pakāpenisku interesi par šo pakalpojumu. Izsniegto e-grāmatu skaits turpina pieaugt – no 1276 vienībām 2022. gadā līdz 1869 vienībām 2024. gadā, kas apliecina, ka e-grāmatu lasīšana pamazām kļūst populārāka.

Bibliotēka ir veikusi dažādus popularizēšanas pasākumus, tostarp aktualizējusi grāmatu jaunumus sociālajos tīklos, sniegusi individuālas konsultācijas un apmācības par e-grāmatu izmantošanu. Bibliotekāru viedoklis liecina, ka pakalpojuma attīstība ir būtiska, tomēr pastāv izaicinājumi, piemēram, nepieciešamība pēc plašāka e-grāmatu piedāvājuma un lietotāju ieradumu maiņas veicināšanas.

Lasītāju atsauksmes liecina par e-grāmatu bibliotēkas ērtumu, īpaši attālinātas piekļuves un iespējas lasīt jebkurā laikā. Tomēr liela daļa lasītāju joprojām dod priekšroku drukātajām grāmatām, uzsverot ekrāna lasīšanas radīto diskomfortu.

✓ **Sabiedrības, lasītāju viedokļa izzināšana par bibliotēkas darba kvalitāti, to rezultāti**

Pārskata periodā bibliotēka nav veikusi lasītāju viedokļa izzināšanu. Tomēr Gulbenes bibliotēka ir aktīva Latvijas Universitātes pētnieciskā projekta "Sabiedrības saliedētības vektori" (2024–2025) īstenošanā, kas veicina iedzīvotāju līdzdalību un sabiedrības iesaisti lēmumu pieņemšanā. Projekts pēta sabiedrības saliedētību, vietējo kopienu attīstību, kultūras un izglītības pieejamību, kā arī iedzīvotāju viedokli par sociālajām un ekonomiskajām pārmaiņām.

Iniciatīvas ietvaros tiek sekmēta sabiedrības pašorganizācija un saliedētība, organizējot kultūras pasākumus apkaimēs. Pētnieciskajā daļā tiek dokumentēti pasākumi un novērojumi trīs vietās Latvijā: Rīgā, Liepājā un Gulbenē. Gulbenes novada bibliotēka iesaistās, nodrošinot telpas diskusijām, aptaujām un tematiskajiem pasākumiem, kas palīdz apzināt iedzīvotāju vajadzības un priekšlikumus, kā arī veicina dialogu ar vietējo kopienu. Pētījums noslēgsies 2025. gadā, un tad būs iespējams iepazīties ar tā rezultātiem. Tomēr jau šobrīd šī sadarbība palīdz bibliotēkai popularizēt un attīstīt savus pakalpojumus, balstoties uz sabiedrības vajadzībām, kā arī veicina dialogu ar iedzīvotājiem.

✓ **Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām – īss situācijas raksturojums**

Informācijas centra, Interneta lasītavas, kā arī Bērnu nodaļas visi pakalpojumi ir pieejami cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, jo tie atrodas bibliotēkas 1.stāvā. Tos izmanto cilvēki ar kustību traucējumiem, cilvēki ratiņkrēslā. Arī māmiņas ar bērnu ratiņiem ļoti novērtē, ka var izmantot bibliotēkas pakalpojumus, turpat blakus pieskatot savu mazuli. Tāpat arī vecākiem cilvēkiem ar kustību grūtībām ir iespēja saņemt pakalpojumus bez nepieciešamības doties uz augstākajiem stāviem, jo, iepriekš saņemoties, nepieciešamās grāmatas tiek sagatavotas un nogādātas lejā.

Gulbenes novada bibliotēka piedāvā šādus pakalpojumus cilvēkiem ar īpašām vajadzībām:

1. **Kustību invalīdu un senioru apkalpošana mājās** – Šo pakalpojumu izmantoja 50 lasītāji, un grāmatas tika piegādātas uz viņu dzīves vietām. Atskaites periodā tika piegādāti 3581 izdevumi. Lasītāji grāmatas piesaka zvanot uz tālruni, norādot tēmu un grāmatu skaitu. Piegādē iesaistīti bibliotekāri, brīvprātīgie palīgi un citi, tostarp sociālie darbinieki un lasītāju radnieki.
2. **Informācija par likumdošanu, sociālajiem jautājumiem un vides pieejamību** – Šī informācija pieejama Informācijas centrā, un to izmanto arī studenti saviem pētnieciskajiem darbiem.
3. **Interneta lasītavas konsultācijas** – Konsultācijas sniedz ratiņkrēslā pārvietojošais bibliotēkas darbinieks, palīdzot cilvēkiem ar īpašām vajadzībām saņemt informāciju par valsts un pašvaldības sniegtajām iespējām.
4. **Sadarbība ar Sveķu pamatskolu** – Tiek organizētas nodarbības bērniem ar īpašām vajadzībām, kuri mācās Sveķu pamatskolā, veicinot viņu iesaisti bibliotēkas aktivitātēs.

Bibliotēka arī cenšas integrēt cilvēkus ar īpašām vajadzībām bibliotēkas projektos, piemēram, jauniešu ar īpašām vajadzībām, sociālā uzņēmēja veic sociālo tīklu aktivitātes Europe Direct centra projektā.

✓ **Pielāgotās literatūras pakalpojums reģionā**

Turpinot sadarbību ar Balvu Centrālās bibliotēkas struktūrvienību Pielāgotās literatūras bibliotēku, arī 2024. gadā Gulbenes novada bibliotēka vājredzīgajiem un tiem, kuri atgūstas pēc acu

operācijām, piedāvāja iespēju izmantot audiogrāmatas (MP3) un digitāli (USB), kā arī grāmatas palielinātā drukā. Šo pakalpojumu pērn izmantoja četri lasītāji, kopējais izsniegumu skaits - 42.

Pielāgotās literatūras krājums reģiona bibliotēkās ir mazs un neatbilst pieprasījumam. Bet to pašu var teikt arī par šādas literatūras piedāvājumu. Pieprasījumu pēc grāmatām palielinātā drukā daļēji apmierinām, sadarbojoties ar Balvu Centrālās bibliotēkas struktūrvienību Pielāgotās literatūras bibliotēku.

Tabula "Pielāgotā literatūra bibliotēkas krājumā"

	Grāmatu skaits
Grāmatas palielinātā drukā	11
Grāmatas vieglajā valodā	3

✓ Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām vai interešu grupām

2024. gadā Pieaugušo apkalpošanas nodaļa ir organizējusi literārus, tematiskus, izglītojošus, izzinošus pasākumus un izstādes, kopā noorganizēti 76 pasākumi, ieskaitot izstādes. Salīdzinājumam 2023.gadā - tika noorganizēti 79 pasākumi. Pasākumi tiek veidoti tā, lai tie būtu paredzēti dažādām mērķauditorijām un katrs, kurš piedalās iegūtu sev interesējošās zināšanas.

2024. gadā tika realizēti divi VKKF projekti, kuri paredzēja tikšanās ciklus ar rakstniekiem un ne tikai. Projekts "**Pastāsti par stāstu**" piedāvāja klātienē tikšanās ar stāstu autoriem - Dženu Andersoni, Ruti Kārkliņu, Baibu Zīli, Janu Egli un Kristīni Ilziņu. Šī projekta ietveros tika popularizēts literatūras žanrs - stāsts. Projekts noritēja veiksmīgi, jo lielākoties visi apmeklētāji, kuri iesāka šīs tikšanās cikla apmeklēšanas, arī tās noslēdza ar ļoti pozitīvu atgriezenisko saiti.

Projekts "**Aiz grāmatas vāka**" bija unikāls ar to, ka tas ļāva tikties ne tikai ar autoriem un uzzināt par grāmatas tapšanas procesu, bet ielūkoties plašāk grāmatas tapšanas procesā un nonāksnā līdz lasītājam. Tajā bija tikšanās ar rakstnieku, redaktoru, tulkotāju, grāmatizdevju asociācijas vadītāju un grāmatu blogeri. Lasītāji vairāk ieguva izpratni, no kā veidojas grāmatas cena, caur cik cilvēku izvērtējumu iziet grāmata, cik manuskriptus dienā izlasa redaktors, kas notiek ar grāmatām, kurām beidzas autortiesību līgums un citas iepriekš nezinātas lietas.

Arī **Dzejas dienu norises** tika realizētas ar VKKF atbalstu. Turpinot Dzejas dienu tradīciju, līdzīgi kā iepriekš Ceļojumā ar dzejniekiem, šoreiz devāmies dzejas pārgājienā "Dzeja dzīvo dabā" pa Emzes parka takām Gulbenē. Pieturpunktos savu dzeju lasīja dzejnieki Elīna Bākule-Veira, Herta, Mikus Rotavots, Iveta Šimkus, Marts Pujāts, Ivars Šteinbergs. Aktualizējot Emzes parka romantisko kultūrvēsturi un dendroloģisko nozīmi, dalībniekiem bija iespēja noklausīties arī dzejnieku-novadnieku dzeju un stāstus par parka vēsturi un izveidotājiem. Dzejnieku lasītās

dzejas fragmenti vēlāk bija klausāmi ārpusē, pie bibliotēkas, izmantojot Viedā soliņa iespējas, kā arī bibliotēkas mājaslapā, digitālajā izstādē kopā ar fotogrāfijām un stāstiem.

Atminoties Barikāžu laika notikumus un atbalstot Ukrainu, janvārī Gulbenes novada bibliotēkā norisinājās **Barikāžu laika atceres pasākums “Ar siltu sirdi brīvībai”**, kura laikā bibliotēkas lietotāji, iedzīvotāji atsaucās mūsu aicinājumam un ziedoja gan siltu apģērbu, gan veidoja ierakumu sveces Ukrainas karavīriem. Bibliotēkas pagalmā bija iespēja sildīties pie uguns kuriem un siltas tējas, apskatīt vēsturiskās barikāžu laika fotogrāfijas no Gulbenes novada vēstures un mākslas muzeja krājuma, kā arī barikāžu laika aculiecinieku filmēto video materiālu. Pasākuma noskaņai skanēja atmodas laika un leģionāru dziesmas vietējo mūziķu izpildījumā. Esam gandarīti par sadarbību ar Zemessardzes 26. kājnieku bataljona zemessargiem Gulbenē, biedrību “Dēms” un citām organizācijām. Saziedoto apģērbu kopā ar ierakumu svecēm saņēma karavīri Avdijivkas frontē Ukrainā. Sūtījums tika nogādāts sadarbībā ar biedrību “Uzņēmēji mieram”.

2024. gadā tika izstādītas **7 izstādes**, kurās tika pārstāvēta gan profesionālā māksla (Gitas Treices, Sindijas Ančas un Marikas Eglītes ilustrācijas), gan arī hobija izstādes (Agneses Keitas Birznieces puzzles), kā arī mākslas mīļotāju un entuziastu, vai atklātu talantu gleznu izstādes (Egils Johansons, Vija Kurpniece, Raisa Raga) un mākslinieku apvienības “Piektā māja” darbi. No šīm septiņām izstādēm trīs izstādes bija Gulbenes iedzīvotāju darbi. Līdz ar to mēs atbalstām arī vietējos māksliniekus, un bibliotēka ir lieliska platforma, kur izstādīt un iepazīstināt ar saviem darbiem.

Absolūts jaunums Gulbenes novada bibliotēkā ir 2024.gada 15.augustā notikusī “**Lasītāju klubiņa**” pirmā tikšanās, tā tēma bija lasītāja mīļākā grāmata...Kopā 2024. gadā notika četras “Lasītāju klubiņa” tikšanās un tēmas bija sekojošas - pasakas, dzeja un Edvarda Virzas “Straumēni”. Šīs tikšanās reizes vidēji apmeklēja 6-8 cilvēki, kas ir optimāls skaits, lai varētu raisīties diskusijas un katrs varētu izteikt savu viedokli.

2024. gada pasākumi bija veidoti tā, lai tos varētu apmeklēt plaša mērķauditorija, balstoties uz savām interesēm. **Veselība un labsajūta**, šeit bija pasākumi ar pirtnieci Lieni Palmakovsku, **ārstniecības zāļu** speciālisti Elitu Melni un mikoloģi Ingu Freimani. Iedvesmojošas, **Latvijā zināmas personības un grāmatu autores**, Linda Mūrniece un Ieva Brante. **Ceļojumu stāsti**, kuros dalījās Alīna un Jēkabs Andrušaiti. **Radošie pasākumi**, pludināšanas meistarklase ar mākslinieci Viju Kurpnieci un radošā rakstīšana ar Lindu Ulāni.

Par godu Gulbenes pilsētas dzimšanas dienai Gulbenes novada bibliotēkā norisinājās **erudīcijas spēle “Daudz laimes, Gulbenel!”**. Šī spēle tika veidota ar mērķi ne tikai sveikt pilsētu svētkos, bet arī veicināt vietējo iedzīvotāju zināšanu paplašināšanu par Gulbenes vēsturi, kultūru un tradīcijām. Lai sagatavotu šo spēli, bija nepieciešams ieguldīt lielu sagatavošanās darbu – sagatavot jautājumus, izveidot tematiskus materiālus un izstrādāt spēles formātu, kas būtu gan izglītojošs, gan aizraujošs. Spēles rezultāts

pārsniedza cerības – dalībnieki aktīvi iesaistījās, demonstrējot savas zināšanas un izpratni par Gulbeni. Svētku atmosfēra bija jūtama visā bibliotēkā. Šāda veida pasākumi stiprina kopienas garu!

Vairāki pasākumi bija veltīti 20. gadadienai kopš Latvija ir Eiropas Savienības (ES) dalībvalsts - vidusskolēniem tās bija izglītojošas aktivitātes kopā ar organizāciju “Eiropas Kustība Latvijā”, kā arī pedagogiem - par mācīšanas metodēm par ES. Minētajam notikumam un arī Eiropas Parlamenta vēlēšanām bija veltītas dažādas aktivitātes **pagalma svētkos “Te rodas kopiena”** maijā pie Gulbenes novada vidusskolas, kur skolēniem, vidusskolēniem, vecākiem, pedagogiem un citiem interesentiem kopā ar Eiropas Parlamenta biroju Latvijā piedāvājām izzinošas darbnīcas, viktorīnas, āra spēles, līdzdalības sarunas ar Ansi Bogustovu. Eiropas Solidaritātes korpusa jaunieši organizēja Eiropas pikniku ar savu nacionālo ēdienu gatavošanu un degustāciju.

Īpašs notikums 9.maijā - **Eiropas dienā** - bija **Latvijas valsts prezidenta Edgara Rinkeviča vizīte bibliotēkā**, kuras laikā prezidents apmeklēja Europe Direct centru bibliotēkā, iepazīnās ar tā darbību, interaktīvo stendu par atbalstītajiem ES projektiem Gulbenes novadā, kā arī nobalsoja par sev vistuvāko Eiropas vērtību. Prezidentu arī ieinteresēja novadpētniecības darbs bibliotēkā.

Bez jauniem izaicinājumiem mūsu bibliotēka nevar pastāvēt. Pirmo reizi bibliotēka Europe Direct projekta ietvaros organizēja **upes sakopšanas talku**, kurā tūrisma nozares pārstāvji, laivotāji, aktīvi cilvēki ar laivām devās atbrīvot Pededzes upes sanesumus, kā arī atpūtnieku atstātos atkritumus upē. Jānis Šīre no Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra dalījās ar upju saglabāšanas padomiem. Kopīga ugunsкура zupa un sarunas par to, cik mēs kā atpūtnieki dabā esam atbildīgi un zinoši. Lai arī šādi pasākumi nav bibliotēkas pamatfunkcija, tomēr bibliotēka kā sociāli atbildīga iestāde rāda arī citām organizācijām labu piemēru ilgtspējīgas attīstības mērķu jomā.

Vēl kāda videi draudzīga aktivitāte bija jauna dabas izpētes **maršruta izveide Gulbenē Emzes parkā "Atklāj sevī dabas pētnieku"**, sadarbībā ar Gulbenes novada pašvaldības aģentūru "Gulbenes tūrisma un kultūrvēsturiskā mantojuma centrs". Maršrutā ir iespēja iepazīt dažādus ķēpjus, sūnas, dabisku meža ainavu. Izveidots buklets izdālei, kā arī maršruts pieejams elektroniski. Ļoti ērti izmantot aplikāciju LVM GEO. 17.septembrī notika izziņošais pārgājiens kopā ar dabas ekspertu, atklājot jauno dabas maršrutu.

Septembrī kopā ar reklāmas aģentūras radošo direktoru Vairi Strazdu organizējām **darbniču "Iedarbīgi teksti"**, kurā ikviens interesents mācījās rakstīt īsāk un skaidrāk, lai sasniegtu vajadzīgo auditoriju.

Vēl nebijis pasākums bibliotēkā bija arī praktiska nodarbība biroju darbiniekiem un citiem interesentiem **"Ergonomika darbavietā"**, kurā bija daudz vērtīgas informācijas par darbavietas ergonomiku, kustībām, vingrinājumiem un veselīgu ieradumu veidošanu darbavietā. Nodarbību vadīja fizioterapeite Ieva Vosele.

Kā dāvanu mūsu uzticīgajiem lasītājiem decembra izskaņā organizējām **ziemas saulgiežu koncertu "Nakti bira zelta rasa..."**, kurā dziedātājas Lienes Skrebinskas un multiinstrumentālistes Ievas Nīmanes izpildījumā skanēja dažādu Eiropas tautu Ziemassvētku mūzika.

Bibliotēkā ir daudz trilleru un detektīvžanra grāmatu cienītāju, tāpēc šai auditorijai piedāvājām **nebijušu pasākumu "PRĀTA TUMŠĀ PUSE: psihopāti, sociopāti un narcisi"**. Šī izklaidējoši informatīvā lekcijizrāde, kuras vieglumu papildināja standapa elementi, iepazīstināja ar pasaulē slaveniem sērijveida noziegumiem un izskaidroja noziedznieku psiholoģisko stāvokli, viņu personības iezīmes un izmantotās taktikas. Pasākumu vadīja tiesu psiholoģijas un kriminoloģijas docētāja Rūta Treija.

Bibliotēku kā tikšanās vietu izmanto dažādas interešu grupas, lai tiktos ar domubiedriem. Piemēram, Valsts pētījumu projekta "Sabiedrības saliedētības vektori" ietvaros reizi mēnesī

bibliotēkā notiek sarunu vakari - diskusiju darbnīcas, kuros iedzīvotājus, līdzīgi domājošos, aicina diskutēt par kultūras norisēm pilsētā un pagastos, sapņot par to, ko vēl gribētu, un ko paši varētu darīt, lai bagātinātu savu ikdienu un kultūras dzīvi, iedrošinātu viens otru ceļā uz sapņa īstenošanu. Priecājamies, ka arī ar bibliotēkas atbalstu un gādību vietējā kopiena kļūst sociāli aktīvāka.

2024.gada februārī Gulbenē ieradās **brīvprātīgā Marta no Itālijas**. Viņa bibliotēkā strādāja Eiropas Solidaritātes korpusa brīvprātīgā darba projekta ietvaros. Marta labi iejutās bibliotēkas kolektīvā un organizēja dažādas aktivitātes bērniem un pieaugušajiem. Marta organizēja gatavošanas meistarklases - kopā ar Gulbenes novada iedzīvotājiem viņa gatavoja sāļo pīrāgu un itāļu cepumus. Bērnu bibliotēkā viņa organizēja itāļu valodas nodarbības. **[plašāk pastāstīts 7.nodaļā]**

2024.gada rudenī Gulbenē ieradās brīvprātīgais Aleksander no Bulgārijas. Viņam ļoti patīk spēlēt galda spēles un stāstīt dažādus piedzīvojumus, tāpēc visbiežāk viņš ir sastopams bērnu bibliotēkā.

✓ **Uzziņu un informācijas darbs – īsi, aprakstoši**

Gulbenes novada bibliotēka sniedz daudzveidīgas uzziņas un e-pakalpojumus, kas aptver gan specifiskas nozares, gan ikdienas pakalpojumus. 2024. gadā bibliotēkā tika sniegtas 5280 uzziņas, no kurām lielāko daļu veidoja adresālās uzziņas, kuras ikdienā atbildēja uz jautājumiem par pieejamajām grāmatām, autoru darbiem un lasāmvielas izvēli. Īpaša uzmanība tika pievērsta studējošajiem, īpaši topošajiem pedagogiem un medicīnas darbiniekiem, kas meklēja informāciju par cilvēkdrošības jautājumiem, bērnu veselību, alternatīvo komunikāciju un citiem tematiem.

Arvien biežāk uzziņas tiek sniegtas attālināti, izmantojot e-pastu un WhatsApp, un sarežģītākos gadījumos – sadarbojoties ar Novadpētniecības lasītavu un Informācijas centru. 2024. gadā tika nosūtīti 237 elektroniski dokumenti. Bibliotēka izmanto plašu resursu klāstu, tostarp LNB katalogu, abonētās datu bāzes, brīvpieejas resursus un digitālās bibliotēkas materiālus.

Bija ievērojams pieprasījums pēc e-pakalpojumu konsultācijām, piemēram, par internetbanku, e-parakstu, Smart ID lietošanu un banku pakalpojumiem. Tāpat pieauga nepieciešamība pēc palīdzības viedtālrunu aplikāciju, komunālo pakalpojumu rēķinu apmaksas un bankas kontu pārskatu izgūšanas jautājumos.

Informācijas centrā 2024. gadā sniegtas 886 uzziņas, tostarp par tādām tēmām kā autismu spektrs, dokumentālā fotogrāfija, kultūras mantojuma saglabāšana, maņu attīstība pirmsskolā, un citas. Arī konsultāciju skaits par e-pakalpojumiem un banku pakalpojumiem ievērojami pieaudzis.

Kopumā bibliotēka ir aktīvi un efektīvi sniegusi informācijas atbalstu saviem lietotājiem, sekmējot gan tradicionālo, gan digitālo pakalpojumu pieejamību un izmantošanu.

Tabula "Sniegtās uzziņas"

	Uzziņas	T.sk. elektroniskās pēc izpilde
Informācijas centrs	886	169
Interneta lasītava	745	465
Abonements	3550	42
Novadpētniecības lasītava	99	45
Gadā kopā	5280	721

Salīdzinot ar 2023.gadu (5548) uzziņas sniegtas nedaudz mazāk -4.8%. Tam par iemeslu, iespējams, ir lietotāju pratība informācijas meklēšanā, izmantojot bibliotēkas digitālos resursus un citus tiešsaistes avotus.

Bibliotēka 2024. gadā sniegusi **palīdzību e-pakalpojumu izmantošanā** bibliotēkas lietotājiem 3920 reizes, kas ir par 15.9% vairāk nekā 2023.gadā (3382). Daudz palīdzība tika sniegta arī e-paraksta noformēšanā un dokumentu parakstīšanā, valsts un pašvaldības iestāžu pakalpojumu izmantošanā, dažādu e-uzziņu pieprasīšanā, reģistrēšana uz medicīniskiem pakalpojumiem u.c.

Tabula "Sniegtās konsultācijas un palīdzība e-pakalpojumu izmantošanā"

	Latvija.lv	VID	E-paraksts	Bankas	Citas	Kopā
Informācijas centrs	82	41	131	781	1466	2501
Interneta lasītava	36	32	49	947	266	1330
Abonements				59	7	66
Novadpētniecības lasītava	-	1	-	2	20	23
Gadā kopā PLAN	118	74	180	1789	1759	3920

Europe Direct centra darbības galvenais mērķis - nodrošināt visiem iedzīvotājiem gan lauku, gan pilsētas teritorijā viegli pieejamu informāciju par Eiropas Savienības darbības jomām, īpaši par to, kā tās ietekmē viņu dzīvi ikdienā.

Ikdienā tiek sniegtas dažādas uzziņas par Eiropas Savienību, dalībvalstīm, par programmām, fondiem, dažādām iespējām skolēniem, studentiem, pedagogiem, uzņēmējiem, ikvienam interesentam.

Europe Direct Gulbenē informācijas materiāli pieejami Informācijas centrā 1.stāvā. Pieejami arī dažādi informācijas materiāli līdzņemšanai. Bibliotēkas foajē 1.stāvā atrodas informatīvais stends par Europe Direct Gulbenē un Eiropas Savienības aktualitātēm, iespējām iedzīvotājiem – ES programmu, fondu konkursu uzsaukumiem, informatīvām akcijām. Interneta resursu ceļvedis par Eiropas Savienību pieejams Gulbenes novada bibliotēkas mājas lapā www.gulbenesbiblioteka.lv sadaļa Europe Direct.)

2024.gadā Europe Direct Gulbenē darbība bija vērsta uz informācijas sniegšanu par Eiropas Parlamenta vēlēšanām, notika konsultācijas iedzīvotājiem Digitālās nedēļas ietvaros, iedzīvotājiem tika nodota informācija par Latvijas 20.gadadienu Eiropas Savienībā, dažādām informatīvām kampaņām, kā piemēram, NextGenEU, Atpakaļ uz skolu, ES pilsonības kampaņu, Eiropas eksāmenu u.c.

✔ Bibliotēkas izglītojošā darbība

Reģionālais mācību centrs 2024. gadā piedāvāja mācību iespējas dažādās neformālās izglītības programmās, pievēršot īpašu uzmanību digitālajām prasmēm un dzimtas koka veidošanai. Īpaši izceļas programma "Radi savu dzimtas stāstu", kas gūst plašu popularitāti. Šajā gadā tika organizētas divas mācību grupas, tomēr liels skaits interesentu bija spiests gaidīt nākamās iespējas, jo grupas ir mazas, lai nodrošinātu individuālu pieeju. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, mazāka uzmanība tika veltīta mācībām par datora un interneta lietošanas prasmēm.

2024.gadā Reģionālajā mācību centrā bija licencētas 6 pieaugušo neformālās izglītības programmas:

- Bibliotēkārā darba pamatzināšanas
- Datora un interneta lietošanas prasmes I
- Datora un interneta lietošanas prasmes II
- Radi savu dzimtas stāstu
- E-pakalpojumu un e-komercijas iespējas
- Elektroniskie resursi un informācijas meklēšana

2024.gadā cilvēki aktīvi izmantoja iespēju konsultēties individuāli par dažādiem digitālajiem jautājumiem. Tabulā redzamas populārākās tēmas un interesentu skaits.

Tabula "Konsultācijas Reģionālajā mācību centrā"

Konsultācijas tēma	Interesentu skaits
Viedtelefona lietošana	31
Banku pakalpojumi	20
VID EDS lietošana	14
Datora lietošana, drošība	10
Latvija.lv, citi e-pakalpojumi	5
Citi jautājumi	2
Kopā	82

Tabulas dati liecina, ka viena no pieprasītākajām tēmām bija viedtelefona lietošana, īpaši senioru vidū. Nereti palīdzība nepieciešama tiem, kuri no bērniem vai mazbērniem saņēmuši viedtālruni, bet trūkst zināšanu un prasmju tā lietošanā. Joprojām aktuālas ir konsultācijas par banku pakalpojumiem, jo finanšu jautājumi ir sensitīvi, turklāt pilsētā pieejamā bankas filiāle ne vienmēr nodrošina ērtu piekļuvi. 2024. gadā pieaudzis arī iedzīvotāju pieprasījums pēc informācijas par drošības jautājumiem, īpaši pēc televīzijā demonstrēta sižeta par šo tēmu. Priecē, ka bibliotēka ir kļuvusi par vietu, kur cilvēki var rast atbildes un saņemt nepieciešamo palīdzību.

Jau otro gadu pēc kārtas Gulbenes novada bibliotēkā sadarbībā ar CSDD un Valsts policiju tika organizēta Veloskoliņa. Tā piedāvā bērniem no 10 gadu vecuma iespēju apgūt satiksmes noteikumus un

kārtot CSDD eksāmenu velosipēda vadītāja apliecības iegūšanai. Pārskata periodā nodarbības notika ne tikai Gulbenē, bet arī Lizuma pagasta bibliotēkā. Vasarā skoliņu absolvēja 89 bērni un jaunieši, bet skolēnu rudens brīvdienās – vēl 15 dalībnieki. Veloskoliņa ir populāra un pieprasīta gan bērnu, gan vecāku vidū, jo tā piedāvā iespēju lietderīgi pavadīt brīvo laiku un iegūt vērtīgas zināšanas.

2024.gadā Gulbenes novada bibliotēka sadarbībā ar Gulbenes novada pašvaldību un Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministriju tika iesaistīta projektā “Sabiedrības digitālo prasmju attīstība”. Projektā paredzēts uzlabot iedzīvotāju digitālās prasmes 3 līmeņos - pamata digitālās prasmes, pamata digitālās pašapkalpošanās prasmes un vidējā līmeņa digitālās pašapkalpošanās prasmes. Bija plānots mācības uzsākt 2024.gada nogalē, bet dažādu apstākļu dēļ mācības tiks sāktas 2025.gadā.

✓ **Medijpratība**

Europe Direct projekta ietvaros aprīlī bibliotekāriem no Gulbenes un citiem Vidzemes novadiem organizējam attālinātās mācības “Kā neapmaldīties informācijas troksnī”, kuru vadīja žurnāliste Inga Springe.

Digitālās nedēļas ietvaros maijā notika praktiska nodarbība vecākiem, pedagogiem un citiem interesentiem “Kā atpazīt maldinošu saturu sociālajos tīklos?”, kuru vadīja Liene Ločmele no Vidzemes augstskolas.

Pieredze rāda, ka medijpratības nodarbībām jauniešiem jābūt maksimāli iesaistošām, jābūt spilgtam lektoram, lai spētu noturēt auditorijas uzmanību. Tas izdevās Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzijas skolotājam Džo Horganam, kuru bijām uzaicinājuši uz nodarbībām 9. un 12.klašu skolēniem no Gulbenes novada vidusskolas. Nodarbībās skolēni trenējās atpazīt viltus profilus sociālajos medijos, analizēja, kā strādā algoritmi, pārliecinājās, cik vienkārši ir izveidot viltus profilu un izplatīt nepatiesas ziņas.

No 2024.gada oktobra piedalāmies Latvijas Nacionālās bibliotēkas organizētajā kursā “Medijpratības meistari”, kurš turpināsies līdz 2025.gada maijam.

✓ **Tiešsaistes katalogs kā pakalpojums**

Tabula “BIS ALISE izmantošana”

Gulbenes novads	Bibliotēku skaits	Cik bibliotēkas strādā ar BIS ALISE un ALISE-i	Strādā ar moduļiem			Pasūtīts (Web) eksemplāru (2024)
			Cirkulācija	SBA	Komplektēšana	
Publiskās bibliotēkas	18	18	18	18	18	3593
Skolu bibliotēkas	7	7	5	2	5	

Ar BIS ALISE strādā visas 18 Gulbenes novada publiskās bibliotēkas un savā darbā izmanto Cirkulācijas, SBA un komplektēšanas moduli. BIS ALISE izmanto visās septiņās izglītības iestāžu bibliotēkas. 2024. gadā ar SBA moduli strādāja divas skolu bibliotēkas, ar Cirkulācijas moduli - piecas, ar Komplektēšanas moduli – piecas. Jaunus sūtījumus Komplektēšanas modulī veidoja divas skolu bibliotēkas, trīs pārējās - veica tikai dokumentu norakstīšanu.

Tiešsaistes katalogs 2024. gadā tika papildināts ar 1250 bibliogrāfiskajiem ierakstiem, no tiem 38% jeb 470 ir pašu veidoti, pārējie 62% lejuplādēti, izmantojot Z39.50. Gada beigās tiešsaistes katalogā bija 67592 ieraksti. Lokālā autoritatīvo ierakstu datu bāze papildināta ar 126 jauniem ierakstiem, lejupielādējot tos no Latvijas Nacionālās bibliotēkas autoritatīvās datubāzes.

Pārskata periodā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu divkārtšojies tiešsaistes kataloga apmeklējums un par 7% palielinājies pasūtīto eksemplāru skaits. Lietotājiem katalogā bija iespēja gan meklēt, gan pasūtīt interesējošos izdevumus, gan pagarināt izsniegumu termiņu. Iespēju izveidot vēlmju sarakstu jaunajā publiskajā katalogā izmantoja tikai divi lietotāji, pievienot grāmatas vērtējumu nebija izmantojis neviens. Lai lietotājiem izveidotu katalogu vizuāli pievilcīgāku, jaunieguvumu bibliogrāfiskajiem ierakstiem tika pievienota anotācija un grāmatas vāka attēls. Tika izveidotas arī grāmatu kolekcijas, kas atrādītas publiskā kataloga sākumlapā, piemēram: "Jaunākās grāmatas bērniem", "Izzini 1991. gada barikāžu laika notikumus", "Idejas, padomi tavam dārzam".

Tabula "Autorizētie lietotāji"

	2022	2023	2024	% salīdzinot ar iepr. gadu
Aktīvie lietotāji kopā	2980	2939	3087	-1%; +5%
Autorizētie lietotāji kopā	1329	1389	1406	+5%; +2%
Autorizētie lietotāji pārskata periodā	175	205	139	+17%; -32%

Aktīvi tika strādāts pie pašapkalpošanas pakalpojumu piedāvājuma lietotājiem: autorizācijas dati tiek piešķirti katram pieaugušajam bibliotēkas lasītājam, kurš ikdienā izmanto internetu. No lasītājiem, kuri izmantoja abonementa pakalpojumus 2024. gadā, 1107 (70%) ir autorizēti. Pārskata periodā patstāvīgi un regulāri pasūtīja grāmatas Elektroniskajā kopkatalogā 277 (17%) lietotāji. Biežāk izmanto grāmatu rezervācijas iespējas studenti un strādājošie, jo tas ļauj taupīt laiku. Lielākā daļa lasītāju izvēlas grāmatas klātienē un visus interesējošos jautājumus uzdod bibliotekāriem.

✓ Iekšzemes un starptautiskais SBA

Izdevumu apmaiņa starp bibliotēkām SBA kārtā norit intensīvi. No Gulbenes novada bibliotēkas krājuma pārsvarā tiek pieprasītas grāmatas krievu valodā un nozaru literatūra. Tas ir viens no bibliotēku atbalsta veidiem Ukrainas civiliedzīvotājiem, kuri atrada patvērumu no kara mūsu novadā un izmantoja bibliotēku piedāvātos pakalpojumus. Aizvadītajā gadā SBA izmantoja visas novada publiskās bibliotēkas, kā arī Sveķu pamatskolas bibliotēka. Visaktīvāk lasītāju intereses nodrošināja: Daukstu pagasta (249 eksemplāri), Beļavas pagasta (136) un Stāmerienas pagasta (136); Daukstu pagasta Staru (124) un Rankas pagasta Gaujasrēveļu (124) bibliotēkas.

No novada bibliotēkām pārsvarā pieprasījām izdevumus, kuri nav saglabājušies mūsu krājumā, piemēram senāk izdotos bestsellerus, kā arī mācību literatūru un jaunumus ātrākai lietotāju pieprasījumu apmierināšanai.

Pagastu un skolu bibliotekāri regulāri izmanto Bērnu bibliotēkas abonementu, lai atlasītu grāmatu kopas saviem lasītājiem – bērniem un jauniešiem. 2024. gadā pagastu bibliotekāri tika īpaši mudināti veidot grāmatu kopas BIS ALISE SBA modulī, un šo iespēju izmantoja 12 no 18 bibliotēkām. Kopumā SBA sistēmā tika izsniegtas 84 bērnu grāmatas, kas ir par 9 mazāk nekā 2023. gadā, taču iesaistīto bibliotēku skaits pieaudzis no 9 uz 12.

Arī Gulbenes Bērnu bibliotēka izmantoja SBA moduli, saņemot 19 grāmatas no 9 bibliotēkām. Lielākā daļa šo grāmatu bija nepieciešamas vasaras mēnešos, kad skolas vecuma bērni aktīvi lasīja bibliotēkas sastādīto Vasaras grāmatu sarakstu.

Tabula "SBA rādītāji"

SBA	2022	2023	2024
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	109	117	95
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	853	1002	1034
No Latvijas Neredzīgo bibliotēkas saņemtās pielāgotās literatūras skaits	51	56	55

Pēdējo trīs gadu laikā saņemto dokumentu skaits ir svārstījies nedaudz. Tas liecina, ka pakalpojums tiek izmantots regulāri, taču pieprasījuma pieaugums nav vērojams.

SBA pakalpojums ar Latvijas Neredzīgo bibliotēkas palīdz bibliotēkai nodrošināt pielāgotu literatūru lasītājiem ar redzes traucējumiem, kas citādi nebūtu pieejama lokālajā krājumā. Lai gan saņemto vienību skaits nav būtiski mainījies, tas apliecina, ka bibliotēkai ir nepieciešams šis pakalpojums, un tas tiek izmantots atbilstoši lietotāju vajadzībām.

✓ **Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā**

Aizvien biežāk lietotāji par bibliotēkas sniegtajiem pakalpojumiem (izdrukas, kopijas, skenēšana, brošēšana, laminēšana) vēlas norēķināties, veicot bezskaidras naudas maksājumu. Tas norāda, ka bibliotēkā būtu nepieciešams karšu terminālis.

Nepieciešams arī strādāt pie bibliotēkas pakalpojumu vēl ērtākas pieejamības, kā arī uzskatāmām, mūsdienīgām informatīvām norādēm. Tāpat arī jāmeklē risinājumi lielākai darbības jomas vecuma posma iedzīvotāju iesaistei bibliotēkas aktivitātēs un pakalpojumu piedāvājumā. Tas būtu darāms gan ar saistošu tematiku, gan arī konkretizējot mērķauditoriju.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem

6. Krājums

✓ **Krājuma komplektēšanas politika un organizācija**

2024. gadā krājuma komplektēšana notika atbilstoši Gulbenes novada bibliotēkas krājuma attīstības politikai 2021.-2025. Tā nosaka komplektēšanas mērķus un uzdevumus – garantēt mūsdienīgu informācijas pieejamību ikvienam iedzīvotājam, veidojot universālu un aktuālu dokumentu krājumu, attīstīt un pilnveidot lasīšanas iemaņas bērniem. Komplektēšanas prioritātes bija nemainīgas – literatūra bērniem un jauniešiem, latviešu oriģinālliteratūra, nozaru literatūra, kā arī izdevumi, kas saistīti ar Gulbenes novadu un novadniekiem.

Pārskata periodā komplektēšana veikta regulāri, sekojot grāmatu jaunumiem, kā arī bibliotēkas lietotāju pieprasījumam. Grāmatas un spēles galvenokārt iegādātas Gulbenes grāmatu tirdzniecības vietās – "Zvaigzne ABC" un "Globuss". Jaunas grāmatas krievu valodā netika iegādātas, tās tika

saņemtas tikai kā lasītāju dāvinājumi. Būtisks krājuma papildinājums ir "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas" un programmas "Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām" ietvaros saņemtās grāmatas.

2024. gadā turpinājās darbs pie krājumā esošo dokumentu izvērtēšanas, izslēdzot no krājuma nolietotos, saturā novecojošos, mazpieprasītos izdevumus, kā arī liekos dubletus. Notika arī kārtējā Gulbenes novada krājuma pārbaude (inventarizācija).

✓ Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums:

Tabula "Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums"

	2022	2023	2024
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	13184	13473	14172*
<i>t. sk. grāmatām</i>	9780	8884	9924
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	3152	3451	3990
Finansējums krājumam uz 1 iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā	1,81	1,86	1,99
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	13184	13473	14172*

**Finansējums norādīts bez izdevumiem elektronisko resursu iegādei.*

Pašvaldības piešķirtais finansējums 2023. un 2024. gadā bija vienāds, taču 2023. gadā tas netika pilnībā izmantots, galvenokārt saistībā ar samazināto grāmatu izdošanas apjomu valstī un iespieddarba kvalitātes kritēriju ieviešanu pirms iegādes. Lai apmierinātu lasītāju pieprasījumu pēc vairāk pieprasītās literatūras, bērnu grāmatām un latviešu daiļliteratūras, tika iegādāti papildu eksemplāri, tomēr visa piešķirtā nauda 2023.gadā netika pilnībā iztērēta. Neraugoties uz grāmatu cenu pieaugumu, 2024. gadā tika papildināts krājums ar jaunākajiem izdevumiem, tai skaitā grāmatām bērniem un jauniešiem, latviešu un tulkoto daiļliteratūru, kā arī nozaru literatūru. Kā rezultātā, 2024. gadā tika iztērēts par 5% vairāk finansējuma krājuma papildināšanai. No kopējā finansējuma 70% tika veltīti grāmatu iegādei, 28% - periodisko izdevumu iegādei, un 2% - spēļu iegādei.

✓ Krājuma pārbaude

Izmantojot BIS ALISE Inventarizācijas moduli, Gulbenes novada bibliotēkā no 2024. gada 20. maija līdz 10. jūnijam notika kārtējā krājuma pārbaude. Bibliotēkā ir pieci atsevišķi fondi, svītrkodu skenēšana un datu apkopošana notika katram atsevišķi. Tā atklājās, ka ir grāmatas, kas plauktos neatrodas atbilstoši BIS ALISE uzskaitē pēc fondiem. Bērnu apkalpošanas nodaļā daudzām grāmatām trūka svītrkodu, informācijas centrā daudz mazpieprasītas, saturā novecojušas literatūras. Veicot inventarizācijas datu apkopošanu, tika konstatētas neprecizitātes eksemplāru reģistrācijā pirms vairāk kā 10 gadiem - vienam svītrkodam reģistrēti divi vai trīs eksemplāri, tā radot problēmas ar dokumentu norakstīšanu. Lai novērstu šīs kļūdas, vajadzēja lūgt palīdzību BIS ALISE speciālistiem. Apkopojot visus datus kopā, secināts, ka trūkst 368 grāmatu un citu resursu eksemplāri, kas tika izslēgti no krājuma kā pārbaudē trūkstošie.

2024. gadā Gulbenes novada bibliotēka veica krājuma pārbaudes struktūrvienībās Lejasciema pagasta bibliotēkas pakalpojuma sniegšanas vietā "Sinole", Daukstu pagasta bibliotēkā,

Stāmerienas pagasta Kalnienas bibliotēkā un Līgo pagasta bibliotēkā. (Par to plašāk Gulbenes reģiona bibliotēku 2024.gada darba pārskatā.)

✓ Krājuma rādītāji

Tabula "Krājuma rādītāji"

	2022	2023	2024
Jaunieguvumi kopā	2192	2137	2179
<i>t. sk. grāmatas</i>	1210	1170	1198
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	208	184	193
<i>t. sk. bērniem</i>	264	289	339
Izslēgtie dokumenti	2883	3211	4188
Krājuma kopskaits	49382	48308	46303
Grāmatu krājuma apgrozība	1.48	1.5	1.58
Periodisko izdevumu apgrozība	4.90	5.41	6.1

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, par 2% palielinājies jaunieguvumu skaits. No visiem jaunieguvumiem 1198 ir grāmatas, 960 – seriālizdevumi, 20 – spēles, 1 – kartogrāfiskais materiāls. Par pašvaldības finansējumu iegādāti 82% no visiem jaunieguvumiem, privātpersonu dāvinājumi, bezatlīdzības izdevumi sastāda 15%, "Bērnu, jauniešu, vecāku žūrija" – 1% un "Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām" – 2%. No visiem jaunieguvumiem 80% ir latviešu valodā, 16% - krievu valodā, 4% - angļu valodā. Grāmatas krievu valodā bija privātpersonu dāvinājums, tās netika pirktas par pašvaldības finansējumu. No grāmatām vislielāko daļu sastāda daiļliteratūra – 54%, grāmatas bērniem – 28%, nozaru literatūra – 18%. Gan latviešu daiļliteratūras, gan bērnu grāmatu skaits, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, palielinājies. Lasītāju vairāk pieprasītajai literatūrai un bērnu grāmatām tika pirkti otrie eksemplāri. Iegādājoties jaunu iespieddarbu, tika vērtēta gan satura, gan iesējuma kvalitāte. Pārskata periodā jaunieguvumos mazs "Ezerrozes grāmatas" izdoto grāmatu un autorizdevumu skaits.

2024. gadā turpināts darbs pie krājuma kvalitātes uzlabošanas, norakstot dubletus, mazpieprasītos, saturā novecojušos un nolietotos izdevumus. No Gulbenes novada bibliotēkas krājuma tika izslēgti 4188 dokumenti, no tiem 368 dokumenti - kā krājuma pārbaudē trūkstošie. No visiem norakstītajiem dokumentiem 2828 ir grāmatas, 1164 - seriālizdevumi, 157 - audiovizuālie dokumenti, 25 - elektroniskie dokumenti, 3 - nošizdevumi, 1 - kartogrāfiskais materiāls un 10 spēles. 83% no norakstītajiem dokumentiem ir latviešu valodā, 13% - krievu valodā, 3% - angļu valodā un 1% - vācu valodā. Īpaši tika izvērtēta uzziņu, filozofijas un psiholoģijas, kā arī sociālo zinātņu literatūra, atlasot saturā novecojušos, mazpieprasītos un nolietotos eksemplārus.

Gulbenes novada bibliotēkas krājuma kopskaits samazinājies par 4%. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, palielinājusies gan grāmatu krājuma, gan periodisko izdevumu apgrozība. Periodisko izdevumu apgrozījuma pieaugumam viens no iemesliem bija līdzņemšanai paredzēto žurnālu pārcelšana no 3. stāva lasītavas uz abonementu 2. stāvā, tādējādi padarot šo pakalpojumu pieejamāku bibliotēkas apmeklētājiem.

✓ Bibliotēku krājuma veidošana un papildināšana bērnu un jauniešu literatūrā

Jaunieguvumu skaits pieaudzis par 11,3% (no 433 uz 482 vienībām). Visvairāk iegādātas grāmatas mazākajiem lasītājiem (176), jaunākajam skolas vecumam (126) un vecākajam skolas vecumam (28). Kopā iegādātas 364 bērnu un jauniešu grāmatas.

Tabula "Krājuma pārvaldība Gulbenes bērnu bibliotēkā"

	ienācis	%	izslēgts	%	Pavisam	%
Krājums	482		567		10 900	
Grāmatas	364	75,5	342	60,3	10 080	92,4
no tām bērnu	337	69,9	241	42,5	7428	68,1
Seriāliālizdevumi	99	20,5	122	21,5	334	3,6
Audiovizuālais krājums (DVD filmas)	-	-	87	15,3	291	2,67
Elektroniskie dokumenti	-	-	6	1,6	-	-
Kartogrāfiskie materiāli	-	-	-	-	1	0,01
Nošu izdevumi	-	-	-	-	3	0,03
Pārējie (Spēles, puzzles)	19	3,9	10	1,7	191	1,7

Samazinās iegādāto uzziņu grāmatu skaits, ja 2022. gadā to bija 34 grāmatas, tad 2023. gadā vairs tikai 22 grāmatas un 2024. gadā – 17. Jāatzīst, ka šo grāmatu piedāvājums bērniem arvien samazinās.

Jāatzīst arī tas, ka bērnu un jauniešu grāmatas tiek izdotas mazāk kā citus gadus, līdz ar to, tās arī ir iegādātas nedaudz mazāk nekā, piemēram, 2019. gadā. Gribas uzsvērt to, ka neesam izjutuši grūtības nopirkt iecerētās grāmatas. Izvērtējot grāmatu saturu, diezgan daudzas bērnu un jaunākā skolas vecuma bērnu grāmatas tiek iegādātas divos eksemplāros un šīs grāmatas nonāk Vasaras ieteicamo grāmatu sarakstā. Runājot par seriālizdevumiem jeb žurnāliem bērniem, tad 2024. gadā ir pieaudzis abonēto seriālizdevumu skaits – no 8 nosaukumiem uz 11. Tāpat esam atteikušies no Egmont Latvija žurnāliem un kopumā žurnālu skaits ir 11 izdevumi - Avene, Avenīte, Ilustrētā Junioriem, Ilustrētā junioriem mini, Baltais valis, Lielais detektīvs, Spicīte, Astes, Ķipars, Rūķītis un Ucipuci.

Mazliet vairāk nekā **80%** no jaunieguvumiem Gulbenes bērnu bibliotēkā ir grāmatas pirmsskolas, jaunākajam skolas vecumam, kā arī pamatskolas vecuma bērniem. Pārskata gadā tika iegādātas 19 jaunas spēles jau vairākus gadus netiek iegādātas DVD filmas. Gulbenes bērnu bibliotēka atrodas vienā ēkā ar pieaugušo lasītāju nodaļu, tāpēc grāmatas jauniešu vecumposmam, bērnu bibliotēkā īpaši netiek komplektētas.

Jaunieguvumu proporcionalitāte starp Pieaugušo apkalpošanas nodaļu un Bērnu apkalpošanas nodaļu 2024. gadā ir uzlabojusies salīdzinājumā ar 2023. gadu, sasniedzot 22,12% no kopējā jaunieguvumu skaita (2023. gadā – 20,2%, 2022. gadā – 18%). Savukārt no visām jauniegādātajām grāmatām bērnu grāmatas veido 30,38%.

Jāatzīst, ka Gulbenes Bērnu bibliotēkas krājums turpina samazināties – pašlaik tas ir 10 900 vienību (2023. gadā bija 10 988, bet 2022. gadā – 11 340 vienību). Tajā pašā laikā seriālizdevumu jeb žurnālu krājums ir nedaudz pieaudzis – no 76 līdz 99 vienībām. Kopumā krājums atbilst pašreizējai situācijai. Fonda apgrozījums saglabājas nemainīgs – 2,4, tāpat kā 2023. gadā.

Lasītāko grāmatu vidū, tāpat kā iepriekšējos gados, dominē Bērnu žūrijas grāmatas. 2024. gadā pirmajā vietā ierindojas Ž. Lazdovskas grāmata "**Meitene zilā kleitiņā**", kas izsniegta 26 reizes, bet otrajā vietā – T. Malkovska "**Kamils, kurš skatās ar rokām**" ar 22 izsniegumiem. Trešo

un ceturto vietu ieņem divas "**Dogmena**" sērijas grāmatas, savukārt piektajā un sestajā vietā atrodas arī Bērnu žūrijas kolekcijā iekļautie darbi – A. Vanagas "**Sirdslietas**" un J. Nimfiusas "**Kaušļa sirds**". Bērnu bibliotēkas grāmatu TOP: <https://www.instagram.com/p/DEhvQeGtpZ/>

2024.gadā Gulbenes Bērnu bibliotēkas fondā nonāca 19 jaunas spēles, un kopējais spēļu skaits sasniedza 191. Salīdzinot ar 2023. gadu, tas ir gandrīz par 30 spēlēm mazāk, taču jāņem vērā, ka 2023. gadā Lasītavas telpas pārbūves ietvaros tika iegādātas 51 jauna spēle. Gulbenes Bērnu bibliotēkā spēles netiek izsniegtas uz mājām, tomēr to apgrozījums joprojām ir iespaidīgs – vienā dienā vidēji tiek izspēlētas 31 spēle. 2024. gadā populārākās bija "**Uzmini, kurš?**", "**Krītošais tornis**", "**GIGI kluči**", "**Uno**" kārtis un "**Lēkājošie mērķaķi**". Bērnu bibliotēkas spēļu TOP: <https://www.instagram.com/p/DE7UuafG9M/>

Gulbenes Bērnu bibliotēkas krājumā mazpieprasītākie izdevumi joprojām ir atsevišķu nozaru literatūra (māksla, literatūrzinātne, ģeogrāfija), dzejas krājumi un dažas DVD filmas. 2024. gadā tika veikta filmu izvērtēšana, kā rezultātā norakstītas 87 filmas. Jāatzīst, ka filmu kolekcija vairs nav aktuāla – tās izkonkurēja galda spēles. Pārskata periodā visvairāk norakstītās krājuma vienības bija grāmatas, tostarp dubletes, lasītāju nozaudētās un nolietotās. Kopumā norakstītas 10 spēles, 87 filmu diskus un 122 seriālizdevumi. Aizvien veidojas situācija, ka vairākus gadus krājuma papildinājums ir mazāks nekā norakstīto vienību skaits.

✓ **Datubāzes**

Tabula "Bibliotēkā pieejamo datubāzu izmantojums (skatījumi)"

Dabubāze	2021	2022	2023	2024
Letonika	469	1233	1203	457
News	794	983	344	482
Lursoft	78	40	33	115
Ebsco	6397	4532	4134	8521
Ebsco E-book	1031	469	621	1140
Leta Arhīvs	2317	299	1910	648
Leta Nozare	910	1229	1005	1670
Ifinanses	52	69	46	42
KOPĀ*	12048	8854	9296	12853

**Kultūras informācijas sistēmu centra dati*

Kopumā datubāzu izmantošanas rādītāji Gulbenes novada bibliotēkā ir ar pozitīvu dinamiku, salīdzinot ar pagājušo gadu, ir būtisks pieaugums +38%.

Vislielākais statistikas pieaugums ir datubāzēm "**EBSCO**" un "**EBSCO E-BOOK**". Datubāzes izmantošanas pieaugums, saistīts gan ar popularizēšanas pasākumiem, gan arī ar to, ka vairāk tika izsniegtas attālinātās piekļuves. Aktīvi datubāzi izmanto studenti. Erasmus+ projekta ietvaros sadarbībā ar Gulbenes novada vidusskolu, kur jauniešiem no dažādām Eiropas valstīm vadījām nodarbības par informācijas meklēšanu EBSCO datu bāzēs. Arī vecāko klašu skolēnu grupām tika organizētas apmācības, kas ietekmējušas datubāzes izmantojamību pozitīvi.

Otra datubāze, kur ievērojami pieaugusi statistika, ir "**Leta Nozare**", turpretī liels kritums ir "**Leta Arhīvs**". Iespējams, tas skaidrojams ar to, ka datubāzē "Nozare" pieejama strukturizēta informācija pa nozarēm.

Pieaugusi arī "**News.lv**" statistika. Diemžēl datubāzei "**Letonika**" ir ievērojams kritums. Piekļuve, tai skaitā attālinātajai, šai datubāzei ir arī vizpārzīglītojošo skolu skolēniem. Bibliotēkā šo

datubāzi izmantojam, izpildot vienkāršas uzziņas, kā arī meklējot informāciju par aktualitātēm, nozīmīgām jubilejām un atceres dienām.

✔ Krājuma un datubāzu popularizēšana

Pieaugušo lasītāju apkalpošanas nodaļai jau pārbaudīts un efektīvs veids, kā popularizēt bibliotēkas krājumu, resursus, kā arī ar tiem saistītos bibliotēkas pakalpojumus, ir sociālie tīkli.

Zemāk tabulā redzami 2024.gadā Pieaugušo lasītāju apkalpošanas nodaļas būtiskākie veiktie krājuma, datubāzu un resursu popularizēšanas pasākumi sociālajos tīklos Facebook un Instagram.

Tabula "Krājuma un datubāzu popularizēšana"

Aktivitātes nosaukums	Interneta saite
Bibliomāta pakalpojums	https://ej.uz/na24
Datubāzu popularizēšana sociālajos tīklos	https://ej.uz/jar8 lfinanses.lv https://ej.uz/zyeq 3TD
Grāmatas angļu valodā	https://ej.uz/etwy
Grāmatas par dažādu tēmām	https://ej.uz/hk4g https://ej.uz/bqw2 https://ej.uz/99fo https://ej.uz/tx44
Grāmatas, ceļveži, kartes par tūrismu	https://ej.uz/ob3c
Grāmatu piegāde mājās	https://ej.uz/qgep
Grāmatu popularizēšana, reaģējot uz aktuāliem notikumiem	https://ej.uz/84eu
Jaunākās grāmatas	https://ej.uz/wytt https://ej.uz/5aws https://ej.uz/4157
Mēneša TOP 10 – lasītākās grāmatas	https://ej.uz/hhfd
Novadnieki, notikumi bibliotēkas abonētajā presē	https://ej.uz/t6qr https://ej.uz/qn1c https://ej.uz/jimb https://ej.uz/g9t8 https://ej.uz/trcr
PLAN pakalpojumu apkopojums	https://ej.uz/xcjz
Preses izdevumu popularizēšana	https://ej.uz/3cnf https://ej.uz/f1j7 https://ej.uz/reoq
Sēklu bibliotēkas piedāvājums bibliotēkā	https://ej.uz/zm7t
Viedā soliņa piedāvājums	https://ej.uz/47qx https://ej.uz/px76

2024.gadā meklējam jaunus veidus **periodisko izdevumu popularizēšanai** sociālajos tīklos. Veidojam ierakstus ar rakstiem presē par sava novada ļaudīm – uzņēmējiem, kultūras jomas cilvēkiem, darbīgiem cilvēkiem laukos, ļaudīm, kuri prot iedvesmot, kā arī par notikumiem, sasniegumiem, tūrisma objektiem novadā. Izveidotas mirklībiskas [#stiprsunuzņēmīgs](#) [#gulbenesnovads](#) [#lasāmpresi](#).

Bibliotēku nedēļas ietvaros tika veiksmīgi noorganizēta **zibakcija "Atvēli laiku grāmatai!"**, aicinot ikvienu lasītāju ierasties pie bibliotēkas ar savu mīļāko grāmatu. Lai gan akcija ilga tikai 15

minūtes, tā kļuva par nozīmīgu grāmatu draugu kopā būšanas brīdi, pēc kura dalībnieki atgriezās savās ikdienas gaitās. Pasākuma iemūžināšanai tika piesaistīts profesionāls fotogrāfs, un sadarbībā ar SIA "Ramirent" izdevās nodrošināt pacēlāju, lai iegūtu iespaidīgus fotokadrus.

Lai bibliotēka būtu aktuāla un piesaistītu uzmanību, svarīgi izmantot oriģinālus veidus, kā tai izskanēt sabiedrībā. Tas nozīmē spēju iekļauties valstī aktuālajās tēmās un notikumos, kas aizrauj un vieno sabiedrību. **Gulbenes novada bibliotēka ne tikai seko līdzi norisēm Latvijā un pasaulē, bet arī prasmīgi tās sasaista ar grāmatām, veicinot lasīšanu caur kontekstu, kas tobrīd ir nozīmīgs sabiedrībā.** Piemēram, dienā, kad Dons pārstāvēja Latviju Eirovīzijas dziesmu konkursā, publicējām šādu ierakstu →

Bibliotēkas resursi tiek popularizēti arī mājaslapā, tomēr skatījumu statistika liecina, ka lielāku atdevi un sasniedzamību nodrošina sociālie tīkli. Tāpēc īpaša uzmanība tiek pievērsta dinamiskam un saistošam saturam tieši sociālajās platformās, kur auditorija iesaistās aktīvāk.

Lai veicinātu periodisko izdevumu apriti un pievērstu lielāku uzmanību preses izdevumiem, pastiprināti popularizējām pakalpojumu **"Lasi pa nakti"**, kas ļauj jaunākos žurnālus ņemt līdzi uz mājām. Tas ne tikai palielināja žurnālu apriti, bet arī mudināja lasītājus aktīvāk izmantot šo iespēju.

✔ Programma **"Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām"**

Latvijas Nacionālā bibliotēka ar Latvijas Republikas Kultūras ministrijas atbalstu 2024. gadā īstenoja programmu "Latviešu valodas stiprināšana caur lasītprasmi". Viena no programmas daļām bija Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām. Gulbenes novada 18 publiskās bibliotēkas saņēma 244 grāmatu eksemplārus 3 033 EUR vērtībā – oriģinālliteratūru, nozaru literatūru, kā arī tulkojumus latviešu valodā. Gulbenes novada bibliotēka saņēma 47 grāmatas, no tām 15 – grāmatas bērniem. Iepirkums bija iespēja iegūt bibliotēkas krājumā cenas ziņā dārgākas grāmatas un arī nozaru literatūru, kas ne vienmēr ir pieejama vietējās grāmatu tirdzniecības vietās. Tā bibliotēkas krājums papildināts ar A. Solžeņicina "Gulaga arhipelāgs" (87,69 EUR), "Publiskās tiesības" (69,99 EUR), "Latvijas mākslas vēsture I" (42 EUR) un citām vērtīgām grāmatām. Iepirkuma grāmatas tika saņemtas gada beigās - decembrī, tāpēc izniegums pārskata periodā ir mazs.

✔ Darbs ar parādniekiem

Grāmatas un žurnālus var ērti nodot grāmatu nodošanas ierīcē, kas novietota pie bibliotēkas ārdurvīm. Tā ir izdevīga tiem lietotājiem, kas ne katreiz var paspēt bibliotēku apmeklēt darba laikā, kā arī tiem, kas aizkavējuši grāmatu nodošanas termiņu.

Lai nodrošinātu savlaicīgu izdevumu apriti un pieejamību citiem lasītājiem, regulāri apzinām lietotājus, kuri kavē grāmatu nodošanas termiņu. Atgādinājumus sūtām dažādos veidos – īsziņās, e-pastos un telefoniski, kas lielākajā daļā gadījumu nodrošina tūlītēju grāmatu atdošanu.

Jau divus gadus bibliotēka nepiemēro soda naudas par kavētiem izdevumiem, jo uzskatām, ka sankciju sistēma var radīt negatīvu pieredzi, un atturēt cilvēkus no bibliotēkas apmeklējuma. Ikvienam var gadīties nokavēt termiņu, un mūsu mērķis ir atbalstīt lasītājus, saglabāt pozitīvu attieksmi.

✔ Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi

Veicot Gulbenes novada bibliotēkas krājuma pārbaudi, tika iegūta precīza informācija par krājuma skaitlisko stāvokli. Tas ir arī veids, kā izvērtēt krājuma kvalitāti, tāpēc jāturpina darbs pie mazpieprasīto, noliegtu izdevumu un dubletu norakstīšanas. Ar katru gadu samazinās audiovizuālo resursu izniegums, tas nozīmē, ka jāizvērtē šī krājuma daļa, it sevišķi pieaugušo apkalpošanas nodaļā.

Grāmatu tirdzniecības vietās ir plašs literatūras piedāvājums angļu valodā, tādēļ ir grūti izvēlēties satura ziņā kvalitatīvus izdevumus. Jāmeklē informācija un atsauksmes internetā. Dažreiz ieteikumus sniedz angļu valodā lasošie bibliotēkas lietotāji.

Jau ilgstoša problēma - trūkst nozaru literatūras.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem:

7. Darbs ar bērniem un jauniešiem

✓ Darbs ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji

Gulbenes Bērnu bibliotēka (turpmāk GBB) ir Gulbenes novada bibliotēkas struktūrvienība, kas nodrošina bibliotēkāros un informācijas pakalpojumus pirmsskolas un skolas vecuma bērniem, jauniešiem, kā arī vecākiem, pedagogiem un citiem interesentiem, tostarp pagastu un skolu bibliotekāriem. GBB ir metodiskais un konsultatīvais centrs visam novadam.

GBB mērķis ir sniegt lietotājiem kvalitatīvus bibliotēkāros un informācijas pakalpojumus, veicināt bērnu un jauniešu interesi par literatūru, organizējot lasītveicināšanas un medijpratības pasākumus dažādām vecuma grupām, kā arī nodrošināt kvalitatīvas brīvā laika pavadīšanas iespējas. GBB misija ir saglabāt un palielināt interesi par grāmatām.

Gulbenē ir trīs pirmsskolas izglītības iestādes, kas aktīvi iesaistās bibliotēkas piedāvātajās aktivitātēs – gan Bērnu žūrijas grāmatu lasīšanā, gan tematiskajās nodarbībās. 2024. gadā tieši pirmsskolas vecuma bērni ir bijuši visaktīvākie bibliotēkas apmeklētāji, apliecinot ciešo sadarbību un interesi par grāmatām un lasīšanu.

GBB galvenais sadarbības partneris ir Gulbenes novada vidusskola, kura kopš 2020. gada ir vienīgā skola Gulbenes pilsētā. Katra mācību gada sākumā tiek sagatavots piedāvājums skolām: <https://www.gulbenesbiblioteka.lv/lv/apmacibas-2/6-6>

Darbs ar jauniešiem galvenokārt norit sadarbībā ar Gulbenes novada vidusskolu. Bibliotēka regulāri izsūta informāciju, kas tiek publicēta klašu grupās un e-klasē, tādējādi veicinot jauniešu iesaisti bibliotēkas aktivitātēs. Diemžēl atsaucība nav tik liela, kā cerēts. Skolotāji to skaidro ar skolēnu lielo noslogojumu mācību procesā un dažādu projektu darbu veikšanu, kas aizņem ievērojamu daļu viņu laika. Veiksmīgas sadarbības piemēri:

- Barikāžu atceres pasākums “Ar siltu sirdi brīvībai” – tajā piedalījās gan bērni, gan jaunieši, godinot vēsturiskos notikumus.
- Izglītojošās nodarbības – četras tematiskas tikšanās par jaunāko literatūru dažādām klašu grupām.
- Zibakcija “Atvēli laiku grāmatai” – aicinot ikvienu lasītāju ierasties pie bibliotēkas ar savu mīļāko grāmatu, tādējādi aktualizējot lasīšanas un grāmatu nozīmi. Akcijā piedalījās vairākas Gulbenes novada vidusskolas klases.

Pieaugušo apkalpošanas nodaļa sagatavo un iesniedz vidusskolas klasēm ieteicamo literatūras sarakstu vasaras lasīšanai. Jaunieši labprāt apmeklē arī bibliotēkā izvietotās izstādes, īpaši tās, kas saistītas ar viņiem zināmām personībām, piemēram, skolotāju veidotas mākslas izstādes vai bijušo skolēnu radošo darbu un hobiju ekspozīcijas.

Gandarījums, ka galvenie rādītāji – lasītāju kopskaits un izsniegumu skaits – ir stabili pārsnieguši 2023. gada rādītājus. Lasītāju skaits ir pieaudzis par 7,47%, bet izsniegumu skaits – par 12,9%. Tomēr jāņem vērā, ka iedzīvotāju skaita samazinājums ir skāris arī Gulbenes novadu, un, salīdzinot ar 2019. gadu, lasītāju kopskaits ir nedaudz sarucis. Vienlaikus nedaudz samazinājies arī GBB apmeklējumu skaits, iespējams, mazāka pasākumu un aktivitāšu skaita dēļ 2024. gadā.

Tabula “Vidējie rādītāji Gulbenes bērnu bibliotēkā 2024. gadā”

	2024	2023	2019
Vidējais apmeklējums	60,8	78	75
Līdz 18. gadiem	54,4	72	67
Vidējais apmeklējums uz vienu lasītāju	13,5	19	16
Vidējais izsniegums dienā	107	95	118
Vidējais izsniegums grāmatām	63,4	58	77
Izsniegums bērnu grāmatām (B+J+V)	34,5	23	38
Vidējais DVD filmu izsniegums	0,9	6,2	3
Viena lasītāja vidēji paņemtās grāmatas	24	14	24

Vienā dienā vidēji spēlētās spēles	31,2	24	28
Fonda apgrozījums	2,7	2,4	2,7
Spēļu krājuma apgrozījums	45	37	80
DVD filmu krājuma apgrozījums	3,3	2,1	4,6

GBB lietotāju sadalījums pēc vecumposmiem nav izteikti mainījies salīdzinot ar 2022. gadu. Tieši tāpat kā 2022. gadā, arī pārskata gadā vislielākais skaits apmeklētāju GBB ir skolēni līdz 16. gadu vecumam, otrajā vietā ir pirmsskolas vecuma bērni. Lielākais vairums GBB apmeklētāju ir Gulbenes pilsētas iedzīvotāji, tad seko bērni un skolēni no Gulbenes novada pagastiem un aptuveni 40 lasītāji ir no kādas citas pilsētas Latvijā un bibliotēku apmeklē vasaras un citos brīvlaikos.

✓ **Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām**

Pārskata periodā Gulbenes novada bibliotēkā reģistrētas **764 uzziņas**, no kurām 650 klasificētas kā tematiskās. Salīdzinot ar 2023. gadu, uzziņu skaits ir samazinājies par gandrīz 40%. Tomēr šo samazinājumu ietekmēja lēmums vairs neiekļaut uzziņās apmeklētāju pieprasītās konkrētās grāmatas, tāpēc faktiski var uzskatīt, ka uzziņu skaits palicis nemainīgs.

Tāpat kā 2023. gadā, arī 2024. gadā regulāri GBB pieprasītas ir grāmatas alfabēta un lasītprasmes apguvei, īpaši grāmatas ar lielajiem drukātajiem burtiem un ar zilbēs sadalītiem vārdiem. Periodiski pieprasītas ir eksperimentu un triku grāmatas gan pirmsskolas, gan jaunākā skolas vecuma bērniem. Pieprasītas ir arī dažādas enciklopēdijas un izziņošās grāmatas, piemēram par kosmosu, par robotiem. Augsta interese, īpaši pirmsskolas vecuma bērniem, ir par grāmatām par dabu, dzīvniekiem, attiecībām un emocijām. Pirmsskolas vecuma bērniem aktuālas mēdz būt skanošās grāmatas, grāmatas ar uzdevumiem, grāmatas ar cietajām lapām un vakara pasakas. Mēdz būt interese arī par grāmatām ķermeņa iepazīšanai, matemātiku pirmsskolai un vienradžiem, un puisiem ir nemitīga interese par grāmatām ar mašīnu un citas tehnikas attēliem.

Ir pastāvīgs pieprasījums pēc izdevumiem, kas paredzēti vēlīnai lasītprasmes apguvei sākumskolas vecuma bērniem, īpaši zēniem. Tomēr piedāvājums ir ierobežots – trūkst saistošu un lasīšanas interesi veicinošu izdevumu.

Skolas vecuma bērniem ļoti pieprasītas ir grāmatas vasaras lasīšanai, kā ietvaros ik pa laikam vaicā arī pēc ātri lasāmām grāmatām un grāmatām ar mazu lappušu skaitu, vai maz teksta. Tāpat regulāri pieprasīta ir proza un dzejoļi dažādām klašu grupām mācību vajadzībām un daiļlasīšanas konkursiem. Skolēni nereti mēdz vaicāt pēc grāmatām, kuru galvenā varone ir meitene, vai pēc skolas vecuma puisi grāmatām, vai - pusaudžu grāmatām. Vecākā pamatskolas vecuma bērniem aktuālas ir grāmatas angļu valodā; šo grāmatu skaits arī 2024. gadā papildinājās ar 17 jaunām grāmatām. Laiku pa laikam aktualizējas interese par latviešu folkloru – pasakām, mīklām, teikām, dievībām, un arī par cittautu pasakām, pasakām angļu valodā un krievu valodā, kā arī par autoru pasakām, piem., par H.K.Andersena pasakām. Pastāvīgi pieprasītas ir grāmatas par dzīvniekiem, tai skaitā, dzejoļi un pasakas, piemēram, par zirgiem, suņiem, zirneklīem, putniem, lāčiem un pasaules karti. Populāri ir skolēnu pieprasījumi par draudzības un mīlestības tēmu. Tomēr bieži pieprasīti ir arī spoku stāsti (arī pirmsskolas vecumam), fantāzijas žanra grāmatas, detektīvi un grāmatas par raganām, šausmām un karu. Nemainīgi augsts pieprasījums ir pēc piedzīvojumu grāmatām, ieskaitot grāmatas par ceļojumiem, kā arī žurnālus par ceļojumu tēmu. Ik pa laikam ir interese arī par komiksiem, taču ir šaurš piedāvājums kvalitatīviem komiksiem latviešu valodā. Šajā gadā pamanījām arī vidējā skolas vecuma meiteņu interesi par japāņu literatūras fenomenu – mangām.

Regulāri pieprasītas ir jaunākās grāmatas, LNB lasītprasmes veicināšanas programmas "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija" grāmatas, kā arī ir vaicājumi pēc grāmatām LNB rīkotajai Skaļās

lasīšanas sacensībai un SIA "Zvaigzne ABC" konkursam "Lasīšanas stafete" un Latvijas Mediju organizētajai vasaras lasīšanas aktivitātei Grāmatons.

Meklētas tiek arī gadalaikam, vai svinamajiem svētkiem atbilstošas grāmatas, piemēram, par pavasari, par rudenī, par tētiem un mammām, saistībā ar tēvu dienu un mātes dienu, lugas, pasakas, stāsti un dzejoļi par Ziemassvētkiem.

Ir arī retāki pieprasījumi, piemēram, grāmatām par programmēšanu, par psiholoģiju, grāmatām ar notīm, pavārgrāmatām, velosipēdu noteikumu grāmatām, daiļliteratūras grāmatām par skolu, par dzīvi bērnunamā, par problēmsituācijām, par ģimeni, vēsturiskām grāmatām par padomju laiku un kalpošanu, aforismu grāmatām, grāmatām cilvēkiem ar redzes traucējumiem.

2024.gadā Bērnu bibliotēkā notika **158 aktivitātes** – palīdzējām attīstīt lasītprasmi, rīkojām tematiskas aktivitātes un tikšanās ar grāmatu autoriem un citiem iedvesmojošiem cilvēkiem.

Tabula "Pasākumi Gulbenes bērnu bibliotēkā 2024. gadā"

Pasākuma/aktivitātes nosaukums	Skaits
Priekšā lasīšana	25
Literārās stunda	9
Bibliotēkā stunda	2
Tematiskie pasākumi	18
Nodarbības	43
POP UP vasara bibliotēkā	23
Grāmatu apskati	17
Tikšanās ar autoriem/interesantām personībām	10
Konkursi/viktorīnas	1
Radošās darbnīcas	6
Koncerts	1
Nometne	1
Pirmsskolas izglītības iestāžu sagatavošanas grupu vecāku sapulču apmeklējums	2
KOPĀ	158

Pirmsskolas vecumposms

Gulbenes pilsētas pirmsskolas izglītības iestāžu vecāko grupu bērni aktīvi apmeklēja **Bērnu žūrija 2024 nodarbības**, kurās lasījām 5+ kategorijas grāmatas un radoši darbojāmies, lai nostiprinātu zināšanas ar grāmatā lasīto. Kopumā šī nodarbības apmeklēja 4 sagatavošanas PII grupas, katrai grupai tiek organizētas 4 klātienē nodarbības un atlikušās grāmatas tika lasītas uz vietas dārziņā. 2024. gadā ir novadītas 18 nodarbības (tajā skaitā nodarbības, kurās pildījām anketas). Nodarbības par Bērnu žūrijas grāmatu lasīšana ir labs veids kā bērnu jau no mazotnes pieradināt pie bibliotēkas apmeklēšanas un kvalitatīvas literatūras izlasīšanas, un daļai no bērniem šī ir viena no retajām reizēm, kad grāmata tiek lasīta priekšā. Pirms šīm nodarbībām GBB vadītāja S. Lībere devās uz Gulbenes pirmsskolas izglītības iestāžu sagatavošanas grupu vecāku sapulcēm, lai informētu vecākus par iespēju apmeklēt bibliotēku ne tikai kopā ar audzinātājiem, bet nākt individuāli. Sapulču apmeklēšana notiek jau trešo gadu.

Gulbenes pirmsskolas izglītības iestāžu audzēkņi ir čakli bibliotēkas piedāvāto nodarbību apmeklētāji. Kopumā 2024. gadā ir notikušas 43 dažādas **tematiskās nodarbības** – par mežā dzīvniekiem, par teātri, par gājputniem utt. Šajās nodarbībās tiek lasīta grāmata par konkrēto tēmu un veikts neliels radošs darbiņš.

Protams, svarīgs pasākumu cikls ir **Grāmatu starta nodarbības jeb runča Misiņa mazo gudrinieku skoliņa**, kura pulcē mazos 3 -4 gadus vecos bērnus kopā ar vecākiem. Šis pasākumu cikls notiek pavasarī – 2024. gadā sākot ar februāri 1 reizi mēnesī sestdienās.

Skolas vecumpoms – sākumskola un pamatskola.

Esam turpinājuši veiksmīgu sadarbību ar Gulbenes novada vidusskolu, kur esam aptvēruši dažādu klašu skolēnus, sākot no 1. klases līdz pat 9. klasei. Kā svarīgākās un veiksmīgākās nodarbības var izcelt grāmatu apskatus, itāļu valodas nodarbības, literārās stundas un pasākumu ciklu veltītu pirmklasniekiem “Runcis Misiņš aicina pirmklasniekus”.

Arī šajā gadā tika izstrādāts “**Mācību piedāvājums skolām**”, kurā tika apkopotas un aprakstītas nodarbības, kuras var apmeklēt mūsu bibliotēkā gan pirmsskolas izglītības iestāžu audzēkņi, gan skolēni no 1. – 12. klasei. Nodarbības ir iespēja novadīt gan bibliotēkas telpās, gan skolā.

Viens no skolu piedāvājuma stūrakmeņiem ir **jaunāko grāmatu apskati skolēniem**. Pārsvārā uz apskatiem nāk skolēni no 4. klases līdz 9. klasei. Pārskata gadā notikuši 17 grāmatu apskati klasēm. Arī šajā gadā tie tika veidoti savādāki, tādi, kuros iesaistās arī paši skolēni. (Vairāk sadaļā *Veiksmīgākie pasākumi, lasīšanas veicināšanas aktivitātes*).

Jau vairākus gadus īpaši darbojamies ar Gulbenes novada vidusskolas 1. klašu skolēniem, aicinot viņus apmeklēt bibliotēku un iepazīties ar runci Misiņu. Šai aktivitātei dots nosaukums “**Runcis Misiņš aicina pirmklasniekus**”. Pirmās klases skolēni tiek aicināti uz bibliotēku ar īpašu ielūgumu, kuru uz klasēm nogādā GBB vadītāja. Nodarbībā skolēni dodas iepazīt bibliotēku, izveido grāmatzīmi, uz kuras ir bibliotēkas darba laiks (tā tiek ielaminēta, lai ilgāk saglabājas). Video ielūgums šeit: [Runcis Misiņš aicina uz Gulbenes novada Bērnu bibliotēku \(youtube.com\)](https://www.youtube.com/watch?v=...)

2024. gadā tika realizēts VKKF atbalstīts projekts “**Grāmatas ar pievienoto vērtību**”, kura ietvaros ar rakstniekiem tika piedāvāts tikties 3. un 4. klases skolēniem. Šajā reizē uz Gulbenes bērnu bibliotēku tika aicināti autori, kuri raksta īpašas grāmatas – grāmatas ar pievienoto vērtību. Tās var nosaukt par izzinošām grāmatām, taču tajā pašā laikā tās ir daiļliterāras grāmatas un dzejoļu grāmata. Šoreiz tieši 3. un 4. klase ir tas vecumposms, kurus vēlējami īpaši izcelt. Kāpēc? Tāpēc, ka starptautiskās lasītprasmes novērtēšanas pētījuma "PIRLS 2021" rezultāti liecina, ka 6% ceturtklasnieku lasīšanas līmenis nesasniedz pat zemāko pakāpi. Mūsuprāt, viens no iemesliem nelasīšanai ir iztrūkstoša atbilstoša reklāma grāmatām. Gulbenes bērnu bibliotēkā sagaidījām - Dainu Tabūnu, Rūtu Svažu, Luīzi Pastori un Inesi Zanderi: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=520570824048734&set=pcb.520571210715362>
<https://www.facebook.com/profile/100082874611873/search/?q=gr%C4%81matas%20ar%20pievienoto%20v%C4%93rt%C4%ABbu>

Vasaras perioda viens no veiksmīgākajiem un popularitāti ieguvušajiem pasākumiem, ko organizē GBB ir **bērnu vasaras dienas nometne “Sekojojot pavedieniem”**. 2024. gadā tā notika 5. reizi. Nometnes laikā dalībnieki iepazīs ar 5 Gulbenes novada pagastu –Lizuma, Druvienas, Galgauskas, Jaungulbenes un Rankas - kultūrvēsturiskajām vietām, vērtībām un vietējiem uzņēmīgajiem cilvēkiem. Katrā pagastā nometnes dalībnieki tikās ar pagasta zināmiem cilvēkiem, apmeklēja zemnieku saimniecības un pagastu bibliotēkas. Popularizējot veselīgu un aktīvu dzīvesveidu, iespēju robežās, pārvietošanās pagastu teritorijās notika ar kājām. 5 dienu laikā kopā tika noiet 34 kilometri. Visos 5 pagastos tika apmeklētas pagastu bibliotēkas un visu pagastu bibliotēku vadītājas aktīvi iesaistījās dienas plānos – stāstot, ieinteresējot nometnes dalībniekus par savu pagastu, kā arī pirms nometnes sākuma vienojoties ar saimniecībām par apmeklējumu. Nometnes laikā dalībniekiem bija jāaizpilda Darba burtnīca. Četrus gadus Darba burtnīcā bija dažādi uzdevumi - dažāda veida un sarežģītības pakāpes. Jaunums pagājušajā gadā, Darba burtnīcās bija dalībnieku rakstīšanas un rakstītā strukturēšanas prasmju attīstīšana. Novērojumi liecināja, ka šie uzdevumi dalībniekiem nebija viegli, sevišķi atvērtā tipa jautājumi un atgriezeniskā saite rakstiski.

Tāpēc, šajā gadā rakstīšanu vēlējāmie turpināt, liekot klāt arī drukātā teksta sapratni un izpratni. Šajā gadā tas bija neliels apraksts par katru pagastu, uzmanīgi izlasot šo aprakstu bija iespējams atbildēt gandrīz uz visiem jautājumiem. Katras dienas noslēgumā pagasta bibliotēkā kopīgi tika meklētas atbildes uz jautājumiem un lasīts teksts. Darba burtnīcās bija arī iespaidu par dienu lapa, kuru nometnes dalībnieki arī godprātīgi bija aizpildījuši.

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=492207996885017&set=pcb.492208060218344>

2024. gadā turpinājās jau 2022. gada uzsāktā aktivitāte “**Lasāmstunda ar slepeno viesi**”. Šajā gadā īpaši tika izcelti vecvecāki, kuri iesaistījās šajā aktivitātē. Kopumā notikušas 6 šādas aktivitātes. Lasāmstunda notiek sestdienās, 1 x mēnesī. Dalībnieka identitāte netiek atklāta un apmeklētājiem tas ir pārsteigums. Ir prieks, ka uz šo pasākumu nāk bērni kopā ar ģimenēm. Esam iepazinušies gan ar dziedošiem, gan sportiskiem Gulbenes iedzīvotājiem, kuri lasīja savas mīļākās grāmatas, stāstīja par savas bērniību un arī rotaļājās kopā ar apmeklētājiem. (Vairāk sadaļā *Veiksmīgākie pasākumi, lasīšanas veicināšanas aktivitātes.*)

Skaļās lasīšanas sacensība Latvijā notiek jau septīto gadu un visus gadus Gulbenes novada jaunie lasītāji ir tajā aktīvi piedalījušies. Šajā gadā sacensībās iesaistījās četras novada skolas – Gulbenes novada vidusskola, Lejasciema, Lizuma, Stāku un Tirzas pamatskola. Kopumā uz Reģionālo finālu tika izvirzīti 13 skolēni no 5. klasēm. 15.05. notika Reģionālais fināls Gulbenes Bērnu bibliotēkā. Prieks par pašu bērnu izvēlētajām grāmatām un to fragmentiem, kuras klausījāmie – bija gan smieklīgi atgadījumi, gan kārtīga fantāzijas deva, gan detektīvintrīga un palaidnības. Šajā gadā labākā skaļā lasītāja ir Sāra Klaviņa! Viņa lasīja franču autora Romēna Puertolā grāmatu "Meitenīte, kas norija mākonī Eifeļa torņa lielumā". Otrajā vietā Elizabete Kalniņa, kura lasīja Dzintara Tilaka grāmatu "Zlatas ceļš". Trešajā vietā Ralfs Briedis, kura izvēlēta grāmata bija Rutas Svažas "Pelesdēls Gudrinieks". Šajā gadā tika pasniegtas divas speciālbaldas. Vienu no tām saņēma Arianna Evelīna Žeire par aizraujošo lasījumu un izvēles pamatošanu un par Skatītāju simpātiju kļuva Edvīns Pabērzs, kurš klausītājus aizrāva ar fragmenta lasījumu no grāmatas "Zombiju mednieki". Gulbenes uzvarētāja Sāra septembra beigās starpfinālā Ogrē izcīnīja ceļazīmi uz lielo finālu Rīgā, kurā godam pārstāvēja Gulbenes reģionu.

<https://www.gulbene.lv/lv/jaunums/noskaidrots-labakais-skalais-lasitajs>

2024. gada pavasarī uzsākām jaunumu Bērnu bibliotēkā – **itāļu valodas nodarbības bērniem** no 2. līdz 4. klasei. Tās vadīja brīvprātīgā jaunieze Marta no Itālijas. Atsaucība bija necerēti liela, tāpēc bērni tika sadalīti divās grupās. Nodarbības notika 1 reizi nedēļā, ceturtdienās.

Pavasara brīvdienās skolēni tika aicināti uz radošo darbnīcu, kurā visas nedēļas garumā tika veidota skatuve no vecām karpju kastēm un noslēdzošajā dienā tika prezentēta gan skatuve, gan neliels stāstiņš.

Jau trešo gadu vasarās pie bibliotēkas atveras Āra lasītava. 2024. gadā tai tika dots skaņīgāks nosaukums – **POP UP vasara bibliotēkā**. Šoreiz katrai nedēļas dienai bija sava tēma – pirmdienas bija žurnālu dienas, otrdienas grāmatu dienas, trešdienas aktīvo spēļu dienas, ceturtdienas radošo spēļu dienas un piektdien apmeklētājiem tika piedāvātas galda spēles. Kopumā notika 23 aktivitātes, kuras noslēdzās Pilsētas svētku nedēļā ar A. Gruzdiņa koncertu bērniem un radošo darbnīcu, kurā gatavojām sapņu ķērājus.

Īpašs jaunums ir **ledvesmas tikšanās bibliotēkā**. Tajās darbojas kāds savas jomas speciālists darbā ar bērniem. Šis tikšanās ir paredzētas pieaugušajiem. Maijā lasītavā sagaidījām Santu Salaku – audiologopēdi un miofunkcionālo terapeiti, sarunas tēma – runas un valodas attīstība bērniem no dzimšanas līdz 3 gadiem. Rudenī lasītavā viesojās Eva Birzniece, kura ir Latvijas Autisma biedrības dibinātāja un vadītāja, tēma – no disleksijas līdz perfekcijai. Esam gandarīti, ka šis tikšanās apmeklē gan vecāki, gan skolotāji un bērnudārzu audzinātājas.

<https://www.instagram.com/stories/archive/18019836269215922/>

Gulbenes novada vidusskolas 6.klasēm tika novadītas interaktīvas nodarbības “Eiropas čemodāns”, kurā komandas viktorīnas veidā izzināja Eiropas Savienību, tās vērtības, dalībvalstis, tradīcijas u.c.

Jau otro gadu mūsu bibliotēka bērniem un jauniešiem organizēja Eiropas autoru dienas pasākumus.ar mērķi godināt Eiropas autoru radīto literatūru, interesi par grāmatām un rosinātu to lasīšanu. 6.klasēm piedāvājām komandu sacensību, izspēlējot atmiņas spēli par Eiropas autoru darbiem, atpazīstot tos, uzzinot iepriekš nezināmus faktus par Eiropas rakstniekiem, atpazīstot Eiropas valodas, un vēl skolēni radoši darbojās, veidojot savus tekstus.

Septembrī ikviens Bērnu bibliotēkā varēja iepazīties ar ceļojošo Pinokio grāmatu izstādi 38 valodās.

Neizpaliek arī **novadpētniecības nodarbības bērniem:**

1. “Novada kultūras salas” (7. un 9.klases) - skolēni ceļoja pa kultūras salām: Novadnieki, dabas objekti, kultūras pieminekļi. Veidoja stāstus par novadnieku no Rankas - Uldi Pūcīti, Rankas kartonfabriku, dabas objektiem Rankas pagastā. Prezentēja stāstus.
2. “Baltā pils” (pirmsskolas vecuma bērni) - visvairāk apmeklētā nodarbība (97 bērni). Bērni radoši darbojoties, iepazīna stāstus un faktus par Vecgulbenes muižas Balto pili (pils senajās fotogrāfijās, stāsti par Heinrihu un Marisu, muižas un Marijas parks ar dīķiem) – liekot puzzle, līmējot, zīmējot, krāsojot un rakstot.

3. "Kas Tu esi, Misiņ?" (3.klase) - izzinoša nodarbība, kurā skolēni pilda radošus uzdevumus, atklājot novadnieka Jāņa Misiņa daudzās profesijas: publicists, bibliotekārs, aptiekārs, grāmatu tirgotājs, izdevējs. Nodarbība notika karjeras nedēļas ietvaros.

✔ Veiksmīgākie pasākumi, lasīšanas veicināšanas aktivitātes

Viena no veiksmīgākajām lasīšanas veicināšanas aktivitātēm 2024. gadā bija jaunāko **grāmatu apskati**. 2023.gadā skolēniem tika izdalītas jauno grāmatu pirmās lapaspuses, pēc kuru izlasīšanas viņiem vajadzēja prognozēt grāmatas nosaukumu, galvenos varoņus un tēmu. Šīs aktivitātes mērķis bija parādīt, ka grāmatas pirmās lappuses ne vienmēr atklāj tās patieso saturu un ka, lai objektīvi novērtētu grāmatu, tai jādod iespēja tikt izlasītai.

Savukārt 2024. gadā skolēni saņēma darba lapu ar grāmatas vāku. Viņu uzdevums bija, rūpīgi to izpēt, prognozēt grāmatas galvenos varoņus un tēmu, kā arī izdomāt stāstiņu ar tādu pašu nosaukumu kā grāmatai. Šī pieeja izraisīja lielu interesi gan skolēnu, gan skolotāju vidū.

Kopumā tika sagatavoti 17 Grāmatu apskati divām klašu grupām: 4.–6. klasei un 7.–9. klasei.

Noteikti gribas izcelt "**Lasāmstunda ar slepeno viesi**" un "**Lasāmlaiks ar vecvecākiem**". Šie pasākumi notika reizi mēnesī sestdienās, sniedzot bērniem un viņu ģimenēm iespēju iepazīt Gulbenes novada iedzīvotājus – dažādu jomu profesionāļus.

Kopumā norisinājās 6 Lasāmstundas un Lasāmlaiki, kuros piedalījās gandrīz 100 bērni kopā ar vecākiem. Janvārī viesojās aktīvā vecmāmiņa Aina Rubene – skolotāja un skautu vadītāja, februārī bērni tikās ar Kristīni Sidorovu – Valsts policijas vecāko inspektori nepilngadīgo noziedzības novēršanas jomā. Martā bibliotēkā ciemojās Kliesmetu ģimene, kas aktīvi iesaistās savu četrus mazbērnu dzīvē. Aprīlī slepenā viesīņa bija eksotisko deju skolotāja Natālija Gorkina. Rudens mēnešos norisinājās vēl divas tikšanās – novembrī ar Princovu ģimeni, bet decembrī lasāmstunda tika apvienota ar radošo darbnīcu kopā ar Bārtletu ģimeni un viņu mīluli, trusi Bendžiju.

<https://www.facebook.com/gulbenesbiblioteka.lv/videos/1481936289385821>

<https://www.facebook.com/profile/100082874611873/search/?q=las%C4%81mstunda%20ar%20>

<https://www.facebook.com/gulbenesbiblioteka.lv/videos/409594172012511>

<https://www.instagram.com/p/DEXqmeMoWeU/>

<https://www.instagram.com/p/C3XaJpOI3JM/>

✔ Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem, to iespējamie risināšanas ceļi

Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, būtiskas izmaiņas nav novērotas, taču daži izaicinājumi saglabājas.

Uzvedības problēmas. Tāpat kā iepriekš, nākas risināt bērnu uzvedības jautājumus, izmantojot dažādas pieejas – sarunas, vecāku iesaisti un nepieciešamības gadījumā arī pašvaldības policijas palīdzību.

Grāmatu piedāvājums un lasītprasmes attīstība:

- *Daiļliteratūra zēniem* – joprojām ir liels pieprasījums pēc kvalitatīvām un saistošām grāmatām dažādiem vecumposmiem, taču piedāvājums ir ierobežots. Veidojot grāmatu apskatus un

lasīšanas ieteikumus, īpaši tiek domāts par to, lai vismaz puse no atlasītajām grāmatām būtu saistoša arī zēniem.

- *Vēlīna lasītprasmes apguve* – grāmatas, kas paredzētas lasītprasmes attīstībai, bieži vien ir piemērotas tikai 4–6 gadus veciem bērniem. Tomēr jau 6 gadu vecumā to saturs bieži vien vairs nešķiet saistošs. 2024. gadā noderīgas izrādījās izdevniecības *Zvaigzne ABC* sērijas "Es lasu ar prieku" grāmatas.
- *Komiksu trūkums* – skolēnu interese par komiksu stila grāmatām saglabājas, taču latviešu valodā pieejamo kvalitatīvo izdevumu klāsts ir neliels. Tādēļ tiek aktīvi piedāvātas krājumā esošās grāmatas. 2024. gada jaunums mazākajiem lasītājiem bija A. Vanagas "Sirdslietas", kas guva lielu atsaucību.
- *Augstvērtīga daiļliteratūra* – ir maz īsu daiļliteratūras grāmatu, kas būtu piemērotas 4.–9. klašu skolēniem. Bērni bieži dod priekšroku vairākām īsām grāmatām, nevis vienai biežai. Lai gan piemērotākie izdevumi pieejami 1.–3. klašu vecumam, dažreiz tie tiek piedāvāti arī vecākiem bērniem. Laba alternatīva ir I. Skrastiņas sērija, sākot ar "Lieliskā dzīve bez Zoom", kas stāsta par zēna piedzīvojumiem skolā un ģimenē un ir uzrakstīta vienkāršā, saistošā valodā.

Sliktā lasītprasme sākumskolā. Sākumskolas skolotāji un bibliotekāri novēro, ka klasēs ir daudz bērnu ar vāju lasītprasmi. Viņi izvairās no lasīšanas, jo grāmatas šķiet neinteresantas. Risinājums – piedāvāt grāmatas, kas atbilst bērnu interesēm, piemēram, sporta tēmas daiļliteratūra futbola cienītājiem. Efektīvas ir arī grāmatas ar ilustrācijām un interaktīviem uzdevumiem, kas palīdz uztvert saturu. Šī iemesla dēļ īpaši populāra ir "Dogmens" sērija, jo tā ir ātri lasāma un tajā ir maz teksta, tomēr to ne vienmēr atzīst skolotāji.

Skolēnu aizņemtība. Bērni un jaunieši ir ļoti noslogoti ar mācībām un interešu izglītības aktivitātēm (mākslas, sporta, mūzikas skolas u. c.), kas apgrūtina viņu iesaisti bibliotēkas pasākumos. Lai veicinātu sadarbību, iespējams, būtu nepieciešamas ciešākas sarunas ar skolotājiem par pasākumu plānošanu un informēšanu.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem:

8. Novadpētniecība

✓ Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes, jauninājumi novadpētniecības darbā

Novadpētniecības darbs bibliotēkā ir viens no būtiskākajiem darbības virzieniem, kas veicina vietējās kultūras, vēstures un identitātes saglabāšanu. Pēc ilgāka pārtraukuma izveidota nodarbība pirmsskolas vecuma bērniem par Balto pili, notika 6 nodarbības ar 95 bērnu dalību. Par novadu stāstīt un mācīt varam arī pašiem mazākajiem – pirmsskolas vecuma bērniem. Gulbenes novada bibliotēkas veidotajām A1 formāta izstādēm ir sava kvalitātes zīme. Pēc novada iestāžu un uzņēmumu iniciatīvas tiek veidotas izstādes, kas ir saistītas ar novada kultūrvēstures atspoguļošanu. Mēs apkopojam informāciju, noskaidrojam autortiesības un veicam maketēšanu. Pārskata periodā tapušas trīs jaunas izstādes: "Rankas pasta vēsture", "Rallijam Sarma 50" un "Runājošo akmeņu burvis. Indulis Ranka".

Turpinām darbu sekojošos darba virzienos:

- Novadpētniecības krājuma veidošana, organizēšana un saglabāšana;

- Novadpētniecības datu bāzes veidošana;
- Uzziņu sniegšana;
- Novadpētniecības materiālu digitalizēšana un pieejamības nodrošināšana;
- Novadpētniecības krājuma un pakalpojumu popularizēšana.

Darbs pie lasītavas krājuma vizuālā uzlabojuma: mainītas krāsainās, savu laiku nokalpojošās mapes uz saskaņotu, neitrālu krāsu mapēm; atjaunoti mapju uzraksti; rediģēts mapju saturs, krietni samazinot digitāli pieejamos padomju laika rakstus. Kopumā uzlabots lasītavas vizuālais izskats: jaunas metāla durvis ar senās fotogrāfijas druku skapim, kur tiek glabāti fotoalbumi, klusās darba vietas bibliotēkas apmeklētājiem. (Plašāk – sadaļā “Novadpētniecības krājums”).

Novadpētniecības datu bāzes veidošana. Novadpētniecības datu bāzē BIS ALISE tiek veidoti ieraksti no novada laikrakstiem “Dzirkstele”, “Gulbenes Novada Ziņas”, pagastu laikrakstiem, skolu avīzēm, importēti ieraksti no LNB analītikas datu bāzes. Uz 01.01.2025 datu bāzē ir **57 736** ieraksti. Pārskata periodā izveidoti 1 475 ieraksti, no tiem 870 eksportēti uz LNB Nacionālās bibliogrāfijas datubāzi, pievienotas anotācijas 231 rakstam, un lokālās PDF anotācijas 4 rakstiem. Importēti 12 apraksti no LNB Nacionālās bibliogrāfijas datu bāzes.

Tabula “Ievadīto analītisko aprakstu skaits 2024.gadā Novadpētniecības datu bāzē”

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023	2024
Gulbenes novada bibliotēka	1541	1685	1528	1576	1599	1468
Pagastu bibliotēkas	1002	1153	2743	238	80	7
Kopā:	2543	2838	4271	2052	1679	1475

Uzziņu sniegšana. Pārskata periodā izpildītas **99 uzziņas**, no kurām 55 bija saistītas ar novadpētniecības tēmām, bet 44 – par vispārīgām tēmām. Elektroniski izpildītas uzziņas - 45. Nosūtīti 227 elektroniski dokumenti.

Izmantotie avoti uzziņu veikšanai: Gulbenes novada bibliotēkas Novadpētniecības datu bāze, LNB Digitālā bibliotēka, LNB katalogi un abonētās datu bāzes (news.lv, letonika.lv). Arī tradicionālās tematiskās mapes aizvien saglabā savu nozīmību uzziņu veikšanā.

Faktogrāfiskās uzziņas, kas tiek izpildītas, ir nozīmīgas novada kultūras norišu organizēšanā. Tā filmas “Zeme, kas dzied” pirmizrādei Tīrzā tika apkopti materiāli par Gulbenes novada koku dalību pirmajos piecos Latvijas dziesmu svētkos. Kora “Harmonijas” 25 gadu jubilejai apkoptie materiāli izmantoti svētku pasākumā. Gulbenes tūrisma un kultūrvēsturiskā mantojuma centram - materiāli par dzelzceļnieku ikdienu un atgadījumiem – tapa nodarbība bērniem.

Interesantākās uzziņas:

- Par kapsētu vēsturi, Gulbenes kapsētu vēsturi;

- Friča Krēsliņa (folkloras vācēja) pieminēklis Gulbenes kapos;
- Stāmerienas apkārtnes leģendas;
- Senie plakāti, reklāmas par ražošanu Gulbenē.

Apjomīgākās uzziņas:

- Par kori Harmonija – 20 elektroniski dokumenti;
- Par Induli Ranku – 17 elektroniski dokumenti;
- Pirmskolas izglītības iestādes “Auseklītis” vēsture – 12 dokumenti.

✓ Novadpētniecības krājums

Komplektēšana, ietverto materiālu veidi. Novadpētniecības krājumā nozīmīgāko daļu veido grāmatas – novadnieku literārie darbi, kā arī grāmatas par novadu un novadniekiem. Krājumā ir apmēram 300 tematiskās mapes, kas satur materiālu apkopojumus par Gulbenes novadu – pilsētu un pagastiem. Mapes tiek papildinātas tikai ar svarīgākajiem un vērtīgākajiem materiāliem. Nozīmīgu krājuma daļu veido nepublicētie materiāli – skolēnu un studentu pētniecības darbi, atmiņu stāstu audioieraksti, fotogrāfijas un video stāsti par novada kultūrvēsturi. Komplektēšanas pamatprincips ir krājuma papildināšana ar dažādiem izdevumu veidiem par novadu, kā arī ar novadnieku autoru darbiem.

Tabula “Novadpētniecības krājums BIS ALISE uz 01.01.2025.”

Izdevumu veids	Skaitis
Grāmatas	818
NP mapes	92
Audiovizuālie dok.	40
Elektroniskie dok.	2
Spēles	2
Notis	1
Kopā:	955

Krājuma organizācija un glabāšana. Novadpētniecības krājums (grāmatas, tematiskās mapes un pārējie materiāli) atrodas vienkopus Novadpētniecības un humanitāro zinātņu lasītavā, brīvpieejā. Krājums sadalīts pa 13 pagastiem, Gulbenes pilsētu, kā arī novadnieku autoru darbi. Novadpētniecības materiālu pieejamība vienkopus ir vienlīdz ērta gan darbiniekiem – veicot uzziņu izpildi, veidojot aprakstus par novadnieku jubilejām, veidojot izstādes un projektu darbā, gan arī bibliotēkas apmeklētājiem – meklējot informāciju par novadniekiem un viņu darbiem.

Digitalizācija, digitālie resursi un to veidošana. Gulbenes novada bibliotēka turpina digitalizēt novadpētniecības krājumā esošās fotogrāfijas, atklātnes, brošūras. 2024.gadā digitalizētas 109 fotogrāfijas, 3 dokumenti (43 lapas).

Apraksts	Materiāla veids	Digitalizēto lapu/gab. skaits
Rallijs “Sarma”	Fotogrāfijas	50
Rankas mājturības skola	Dokumenti	7
Elvīras Sebres foto. Stāmerienas Tehnikuma gadi	Fotogrāfijas	36
Rankas ciems	Dokumenti	29

Rankas mājturības skola. Buklets	Dokumenti	7
Roberts Kalniņš	Fotogrāfijas	12
Anna Socka	Fotogrāfijas	5
Liģeru dzimta	Fotogrāfijas	6

Pārskata periodā tika noslēgts sadarbības līgums ar Latvijas Nacionālo bibliotēku (LNB) par digitālo objektu un datu veidošanu, saglabāšanu un piekļuvi Latvijas Digitālā kultūras mantojuma platformā. Sistēmā digitālos objektus ievada arī septiņu pagastu bibliotēkas. Pārējās pagastu bibliotēku kolēģes aizpilda digitālo objektu metadatu tabulas. Šos metadatus un digitālos objektus sistēmā ievada Gulbenes novada bibliotēkas darbiniece. 2024.gadā LNB DOM sistēmā tika ievadīti 228 objekti, no kuriem 58 ievadījusi Gulbenes novada bibliotēka, bet 170 – pagastu bibliotēkas. Gulbenes novadpētniecības kolekcijas skatījums (01.01.2024-31.12.2024) – 134'232, vidēji viena fotogrāfija tikusi skatīta 164 reizes.

Tabula “2024.gada skatītāko fotogrāfiju TOP 5”

Skatījums	Nosaukums
571	Alfrēds Gāters ar Madonas ģimnāzijas draugiem
558	Georgs Gāters (Alfrēda Gātera tēvs) karadienestā Krievijā
532	Kalnecmpju pamatskolas skolēni, 1934./1935. mācību gads
495	Riteņbraucēju sacensības Gulbenes zvērsaimniecībā
480	Jaungada eglīte pirmsskolas vecuma bērniem Gulbenes zvērsaimniecības klubā

Liels darbs tiek ieguldīts metadatu kvalitātes uzlabošanai. Pavasarī Gulbenes novada un kaimiņu novadu kolēģiem tika organizēts "Digitalizācijas praktikums", ko piedāvā LNB Kompetenču attīstības centrs. Gulbenes novada bibliotekārēm, kuras veic datu ievadi LNB DOM sistēmā, tiešsaistē notika tikšanās ar LNB metadatu ekspertu Baibu Ivulāni. Tiek veikta metadatu pārskatīšana, labošana un rediģēšana. Sadarbībā ar LNB Kompetenču attīstības centru, Gulbenes novada bibliotēkas darbiniece izstrādājusi mācību moduli "Tekstu un attēlu dokumentu digitalizēšana", Profesionālās tālākizglītības programmas Bibliotēku zinības (960h) ietvaros.

Tabula "Gulbenes novada bibliotēkas digitālās kolekcijas"

Kolekcija	Apraksts	Sistēma	Objektu skaits
Gulbenes novadpētniecība	Gulbenes novada vēsture, cilvēki, kultūrvēstures pieminekļi un notikumi laika posmā no 19. gadsimta beigām līdz 20. gadsimta 90. gadiem. Fotografijas, atklātnes, dokumenti atklāj liecības par sabiedrisko un kultūras dzīvi, tā laika ekonomiku un izglītību.	LNB DOM	816
Latvijas Tautas frontes Gulbenes nodaļas vēsture	Latvijas Tautas frontes Gulbenes un pagastu nodaļu aktivitātes Atmodas laikā. Vienkopus apkopotas tā laika liecības - dokumenti, fotografijas, tautfrontiešu atmiņas.	BIS ALSE	145
Gulbenes novads fotogrāfijās (1949-1989)	Fotogrāfijas par novada sabiedrisko dzīvi (paražas, mode, profesijas), kultūras dzīvi (pašdarbības kolektīvi, pasākumi), ekonomiku (kolhozi, ražošana, pilsētas un ciemu attīstība), izglītību (skolas, izlaidumi, salidojumi), dabas un kultūrvēstures objektiem.	BIS ALSE	583
Gulbenes novads senajās fotogrāfijās	Kolekcijā apkopoti fotouzņēmumi par novada vēsturi, cilvēkiem un notikumiem laika posmā no 19. gadsimta beigām līdz 20. gadsimta 40. gadiem.	BIS ALSE	246
Novadnieku mūzika	Projekta „Gulbenes novadnieku mūzikas ieraksti – kultūrvēsturiskā mantojuma sastāvdaļa” ietvaros veidota kolekcija, kurā var iepazīties ar novadnieku devumu kora un populārās mūzikas jomā.	BIS ALSE	30
Atmiņu stāsti	Novada iedzīvotāju atmiņu stāsti teksta, audio, video formātā.	BIS ALSE	98

Veikti audio ieraksti:

- Par Gulbeni pēc Sarkanās armijas aviācijas uzlidojumiem un vācu armijas atkāpšanās 1944. gadā, stāsta atvaļināts ģenerālmajors Juris Zeibārts (ieraksts 16 min. 47 sek.);
- Par Stāmerienas pili, studentes bakalaura darba ietvaros, 3 intervijas (ieraksts 1h 8 min.);
- Par ralliju Sarma, stāsta rallija organizators Vilhelms Sniedzāns (ieraksts 1h 21 min.).

Bibliotēkas pasākumu un aktivitāšu dokumentēšanai digitāli izveidotas 2 789 fotogrāfijas.

Krājuma kvalitātes, aktualitātes, attīstības novērtējums. 2024. gadā novadpētniecības krājums ir papildināts ar 36 grāmatām un 1 spēli, kas ir lielākais papildinājums pēdējo gadu laikā. No tām 9 ir jaunizdotas grāmatas, bet 28 – senāk izdotas novadnieku grāmatas, kuras iekļautas novadpētniecības krājumā, lai veidotu pilnīgāku un visaptverošāku kolekciju. Krājums papildināts ar

Jāņa Poruka "Atraitne" (1900), Andrieva Niedras "Brūnā" (1935), Arnolda Lūša "Ceļinieks" (1978) u.c.

No novadpētniecības krājuma izslēgti dubultie eksemplāri - 18 grāmatas, kā arī 1 audiovizuālais dokuments, uz abonementu nodoti 6 eksemplāri. Novadpētniecības krājums tiek papildināts ar iedzīvotāju fotogrāfijām, digitālā vai fiziskā formātā. Tā, pārskata periodā esam saņēmuši 109 fotogrāfijas: dzimtu foto, rallijs "Sarma", Stāmerienas tehnikuma laiks u.c. Lielākā daļa no tām krājumam ir pievienotas digitālā formā.

Interesantākie un vērtīgākie jaunieguvumi:

"Atmiņas", Roberts Kalniņš, 2023.gads. Latvijas vēstures notikumu liecinieks, bet arī aktīvs šo notikumu līdzdalībnieks, leģionārs, 10 gadi pavadīti karavīru lēģeros Krievijā. Strādājis par skolotāju Lejasciema vidusskolā.

"Lidolfs Liberts", 2024.gads – bagātīgs izdevums ar novadnieka dzīvesgājumu un ilustrācijām.

"Handwoven Textiles of Latvia", 2018.gads, kurā ir arī Gulbenes novadā darinātās segas. Izdevumi, kas saistīti ar aušanas tradīciju un tekstilmākslu, ir ļoti pieprasīti.

Dokumentālā filma par Donātu Veikšānu "Zem mūzikas zvaigznāja" – žurnāliste, režisore Lauma Ozola veidojusi kārtējo filmu par novadnieku, ilggadēju Gulbenes mūzikas skolas pedagogu, pūtēju orķestra diriģentu.

Novadpētniecības krājuma izmantojums. Novadpētniecības tematiskās mapes tiek saglabātas, jo tās joprojām aktīvi izmanto bibliotēkas apmeklētāji. Mapes nodrošina ērtu un pārskatāmu veidu, kā aplūkot konkrētu tēmu dažādos laika posmos. Apmeklētāji bieži vien nofotografē nepieciešamo informāciju, lai to izmantotu mācībām, pētniecībai vai pašizglītībai. Mapes regulāri tiek izmantotas novadpētniecības uzziņu sagatavošanai, kā arī skolēnu un studentu mācību darbā. Gada laikā bibliotēkas apmeklētāji izmantoja 147 mapes.

2024.gadā no novadpētniecības krājuma izsniegtas 144 grāmatas. Lielu interesi iedzīvotājos raisa atmiņu stāsti, grāmatas par novadnieku dzīvi, daiļradi. Pieprasītākās grāmatas: "Manas dzīves atmiņas no 1843. dzīvības gada" – tirmalieša Pētera Kalniņa atmiņu pieraksti, Roberts Kalniņš "Atmiņas", Jānis Zilgalvis, "Vecgulbenes muiža" – ļoti bieži tiek izmantota skolēnu pētniecības darbos, jo Vecgulbenes muižas apbūve joprojām ir viens no populārākajiem izpētes objektiem. Vietējais laikraksts "Dzirkstele" joprojām ir pieprasīts – gan jaunākie, gan senākie numuri. Bibliotēkas lietotāji tiek aicināti izmantot arī resursu periodika.lndb.lv, jo senākie laikrakstu eksemplāri ir ievērojami nolietoti un trausli. Gulbenes novadpētniecības kolekcijas skatījums (01.01.2024-31.12.2024) – 134`232.

✓ **Novadpētniecības darba popularizēšana**

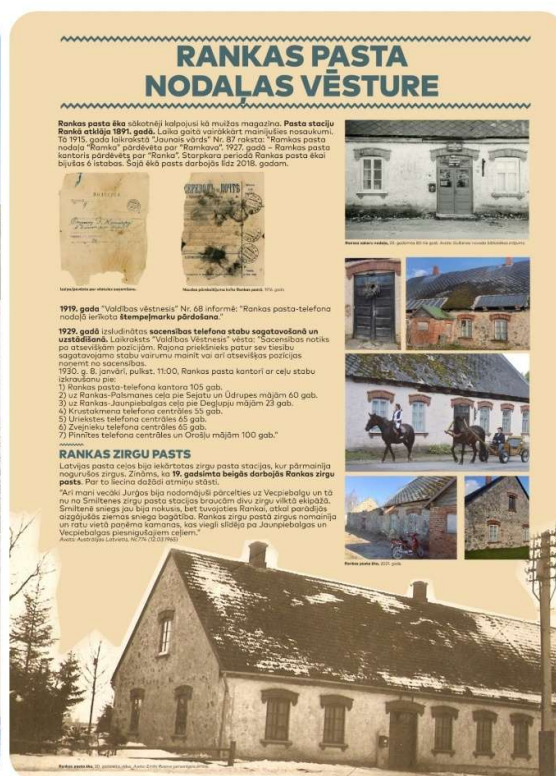
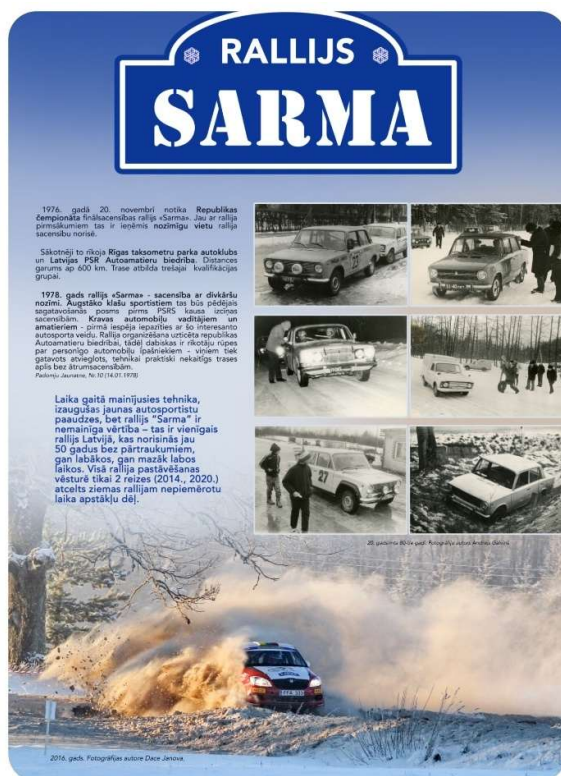
Novadpētniecības darbs un arī krājums regulāri tiek popularizēts, veidojot **izstādes** bibliotēkas telpās un piedāvājot ceļojošās izstādes. **Starpstāvu izstādes** Gulbenes novada bibliotēkā ir lielisks kāpņu telpas interjera akcents. Bibliotēkas apmeklētāji ar interesi aplūko šīs izstādes.

2024.gadā veidotas:

- Sadarbībā ar Gulbenes Mākslas skolu izveidota fotogrāfiju izstāde "Gulbenes ielas. PAVASARIS";
- Foto akcijas "Mana ģimene lasa" – izstādē piefiksēti vietējo ģimeņu lasīšanas paradumi;
- "15 izzinošas ekspedīcijas Gulbenes novadā 2019 – 2022" – atskats uz ekspedīcijās piedzīvoto un redzēto.
- Lielu interesi izraisīja izstāde "Gulbenes apkaimes ļaudis senajās fotogrāfijās". Senās bildes joprojām ir viens no populārākajiem novadpētniecības krājuma materiāliem.

Ceļojošās izstādes:

- Izstāde “Laimes bērni. Kokariem – 100” bija skatāma Gulbenes novada Centrālās pārvaldes ēkā;
- Izstāde “Ilgu nedrošā zvaigzne”, kas veltīta Zemgāliešu Birutai, ceļoja pa novada pagastu bibliotēkām.
- Gulbenes novada bibliotēkai ir liela pieredze A1 formāta izstāžu veidošanā. Pārskata periodā sadarbībā ar Rankas pagasta Gaujasrēveļu bibliotēku un viesu namu “Mīlmaņi” tika veidota izstāde “Rankas pasta vēsture”, kas tika eksponēta bijušajā pasta ēkā. Leģendu nakts pasākumam Stāmerienas pilī tapa izstāde “Runājošo akmeņu burvis. Indulis Ranka”, kura turpmāk ceļos pa novada publiskajām bibliotēkām. Savukārt sadarbībā ar SIA “Gulbenes auto-moto” un Gulbenes novada Sporta pārvaldi tika izveidota izstāde “Rallijs Sarma” 50. gadadienas jubilejai. Šī izstāde tika eksponēta Latvijas Autobiļu federācijas Rallija komisijas rīkotajā 2024. gada sacensību uzvarētāju apbalvošanas pasākumā Gulbenē.

Novadpētniecības darba popularizēšana tiek veikta arī, izmantojot **laikrakstus, sociālos tīklus un bibliotēkas mājas lapu**, lai sasniegtu plašāku auditoriju un informētu sabiedrību par pieejamajiem resursiem:

- Laikrakstā “Gulbenes Novada Ziņas” turpinām publicēt rakstus, stāstot par mūsu novadniekiem un novada kultūrvēsturi. Tā 2024. gadā laikrakstā publicēti 3 raksti. Turpināta lasītāju novērtētā rakstu sērija “Lappuse no jautājumu klades...”. Atbildes sniedza: bijušais cīņu sportists Armands Zvirbulis, Mātes dienā – daudz bērnu māmiņa Dace Sīmane.
- Gulbenes novadā laikrakstā “Dzirkstele” atspoguļota izstāde “Gulbenes puses ļaudis senajās fotogrāfijās”, kur tiek atklāti fotogrāfijās esošo cilvēku dzīves stāsti un fotogrāfiju digitalizācijas nozīme vēstures saglabāšanā un dzimtu pētniecībā. https://ej.uz/raksts_2024.
- Publicitāte sociālajos tīklos – ik nedēļu bibliotēkas Facebook kontā ar tēmturi #pētnieks tiek ievietota informācija par jaunieguvumiem krājumā, novadnieku jubilejām, interesantiem vēstures faktiem vai fotogrāfijām. 2024. gadā populārākais ieraksts bija Pulkstenim – 25 (12,800

skatījumi, 341 like, 53 dalījās). Arī par operdziedātāju un rakstnieku Marisu Vētru (348 like, 14 komentāri, 49 dalījās).

Tiek organizētas **izglītojošas un izzinoši praktiskas nodarbības un pasākumi** bērniem un pieaugušajiem

- **“Novada kultūras salas”** (7. un 9.klases) - skolēni ceļoja pa kultūras salām: Novadnieki, dabas objekti, kultūras pieminekļi. Veidoja stāstus par novadnieku no Rankas - Uldi Pūcīti, Rankas kartonfabriku, dabas objektiem Rankas pagastā. Prezentēja stāstus.
- **“Baltā pils”** (pirmsskolas vecuma bērni) - visvairāk apmeklētā nodarbība. Bērni radoši darbojoties, iepazīna stāstus un faktus par Vecgulbenes muižas Balto pili (pils senajās fotogrāfijās, stāsti par Heinrihu un Marisu, muižas un Marijas parks ar dīķiem) – liekot puzzle, līmējot, zīmējot, krāsojot un rakstot.
- **“Kas Tu esi, Misiņ?”** (3.klase) - izzinoša nodarbība, kurā skolēni pilda radošus uzdevumus, atklājot novadnieka Jāņa Misiņa daudzās profesijas: publicists, bibliotekārs, aptiekārs, grāmatu tirgotājs, izdevējs. Nodarbība notika karjeras nedēļas ietvaros.
- Turpinās **neformālās izglītības mācības pieaugušajiem “Radi savu dzimtas stāstu”**, kuru ietvaros tiek apskatīti elektroniskie novadpētniecības resursi, kas noderīgi dzimtu pētniecībā, stāstu vākšanas un interviju veidošanas tehnikas, dzimtas koka veidošana. 2024.gadā nodarbībās piedalījās 11 cilvēki.
- Nordplus projekta ietvaros, 2 nodarbības kolēģiem no Lietuvas un Igaunijas: Novadpētniecības projektu darbs un mācību metodes; Praktiskā nodarbība – digitālie rīki un aktivitātes mācību metodēs.
- **Izzinoša nodarbība** Gulbenes novada vidusskolas 13 **skolotājiem** - piedalījās nodarbībā, kas veidota skolēniem par novada kultūrvēsturi un iejutās stāstnieku lomā.
- Gulbenes novada **bibliotekāru seminārs par novadpētniecības tēmām**: “Beļavas, Stāmerienas un Gulbenes Sarkanā pils” Gulbenes novada vēstures un mākslas muzeja projektu vadītājas Ilzes Vanagas maģistra darba prezentācija un “Gulbenes apkārtnes muižu bibliotēku spožums un posts” vēsturnieces, LNB Letonikas un Baltijas centra vadītājas Kristīnes Zaļumas priekšlasījums.

✓ **Novadpētniecības istabas**

Gulbenes novada bibliotēkai šādas kultūrvēsturiskās vērtības nav nodotas pārraudzībā.

✓ **Galvenie secinājumi pārskata periodā, nākotnes prognozes, vajadzības, problēmas un to risinājumi**

Kopumā novadpētniecības darbs Gulbenes novada bibliotēkā ir aktuāls un vērsts uz attīstību. Turpinām pilnveidot krājuma saturu un vizuālo noformējumu, digitalizēt fotogrāfijas un līdzdarboties novada kultūras aktualitāšu atspoguļošanā. Slodžu samazināšana Gulbenes novada bibliotēkā ir ietekmējusi novadpētniecības lasītavas darbu, jo līdzšinējo 2 darbinieku vietā tagad strādā 1 darbinieks. Tā rezultātā tika pārskatīti darba uzdevumi un noteiktas prioritātes. Atklāts paliek jautājums par uzziņu veikšanai izmantoto avotu izvēli – vai bibliotēkas apmeklētājiem ieteikt fizisku laikrakstu aplūkošanu ar iespēju rakstus nofotografēt, vai tomēr piedāvāt meklēt informāciju periodika.lv, tādējādi zaudējot izsniegumu statistiku. Ņemot vērā apmeklētāju daudzveidību, būtiski ir nodrošināt dažādus materiālu meklēšanas veidus, lai pielāgotos viņu vajadzībām un iespējām.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem:

9. Projekti

✓ **Tabula “Projektu apkopojums”**

Projekta nosaukums	Finansētājs	Finansējuma apjoms (EUR)	Projekta apraksts (t. sk. īstenošanas laika periods, rezultāti, īss kopsavilkums)	Atbalstīts/ neatbalstīts
EUROPE DIRECT informācijas tīkla” informācijas punktus uzturošo struktūru izveide	Eiropas Komisija	30 400.00	Europe Direct informācijas centra Gulbenē darbības galvenais mērķis - nodrošināt visiem iedzīvotājiem gan lauku, gan pilsētas teritorijā viegli pieejamu informāciju par Eiropas Savienības darbības jomām - likumdošanu, politiku, programmām un finansējuma iespējām, īpaši par to, kā tās ietekmē viņu dzīvi ikdienā. EUROPE DIRECT informācijas centrs Gulbenē 2024. gadā centrs noorganizēs izglītojošus seminārus, apmācības, nodarbības bērniem, konkursus, Eiropas kultūras vakarus, upes tīrīšanas aktivitāti, u.c. Kopā 2024.gadā noorganizēti 21 pasākums.	Atbalstīts

“Dzeja dzīvo dabā”	VKKF	1 180.00	Septembra sākumā Dzejas dienu ietvaros noorganizēts pārgājiens “Dzeja dzīvo dabā” pa Emzes parka takām Gulbenē, kurā savu dzeju lasīja 6 dzejnieki. Pārgājiena dalībnieki iepazīstināti arī ar dzejnieku-novadnieku dzeju un kultūrvēsturiskiem stāstiem par Emzes parku. Ierakstīto dzejas lasījumu fragmenti bija klausāmi pie bibliotēkas, izmantojot Viedā soliņa iespējas. Izveidota digitālā izstāde bibliotēkas mājaslapā.	Atbalstīts
“Pastāsti par stāstu”	VKKF	1 030.00	Pasākumu cikls, kas ietver sevī tikšanās ar stāstu autoriem, lai popularizētu literatūras žanru - stāstu. Tikšanās ar Dženu Andersoni, Kristīni Ilziņu, Baibu Zīli un Ruti Kārklīņu. Pasākumu norises laiks no 2024. gada aprīļa līdz 2024. gada septembrim.	Atbalstīts
“Aiz grāmatas vāka”	VKKF	900.00	Projekts sniedza iespēju iepazīties ar profesionāļiem, kuri ar savām idejām un darbu rada lielisko kopdarbu - grāmatu. Tikšanās notika ar autoru, redaktoru, tulku, ilustratoru, ilggadējo grāmatu izdevēju asociācijas vadītāju un grāmatu pārdevēju/blogeri. Pasākumu norise no 2023. gada novembra līdz 2024. gada aprīlim.	Atbalstīts
“Ne tikai rakstnieks”	VKKF	1 440.00	Projekta ietvaros bija plānots iepazīt četrus dažādu profesiju pārstāvjus un viņu radošo darbību, kā arī sarakstītās grāmatas. Plānotās tikšanās ar: Latvijas Kultūras akadēmijas docenti Zani Daudziņu, teologu un ceļotāju Hariju Vagrantu, angļu valodas un literatūras speciālisti, filoloģi Ingunu Dimanti un latviešu folkloras, dzīves stāstījumu un digitālo humanitāro zinātņu pētnieci Sanitu Reinsoni. Pasākumu norises laiks bija izvēlēts no 2024. gada novembrim līdz 2025. gada martam.	Neatbalstīts
“Grāmatas ar pievienoto vērtību”	VKKF	1 120.00	Projekta ietvaros ar rakstniekiem tika piedāvāts tikties 3. un 4. klases skolēniem. Šajā reizē uz Gulbenes bērnu bibliotēku tika aicināti autori, kuri raksta īpašas	Atbalstīts

			grāmatas – grāmatas ar pievienoto vērtību. Tās var nosaukt par izzinošām grāmatām, taču tajā pašā laikā tās ir daiļliteratūras grāmatas un dzejoļu grāmatas. Gulbenes bērnu bibliotēkā sagaidījām - Dainu Tabūnu, Rūtu Svažu, Luīzi Pastori un Inesi Zanderi.	
“Sekojošajiem pavedieniem 5”	Gulbenes novada pašvaldības bērnu nometņu projektu konkurss	1 215.00	Bērnu vasaras dienas nometne “Sekojošajiem pavedieniem” 2024. gadā notika 5 reizi. Nometnes laikā dalībnieki iepazinās ar 5 Gulbenes novada pagastu –Lizuma, Druvienas, Galgauskas, Jaungulbenes un Rankas - kultūrvēsturiskajām vietām, vērtībām un vietējiem uzņēmīgajiem cilvēkiem. Katrā pagastā nometnes dalībnieki tikās ar pagasta zināmiem cilvēkiem, apmeklēja zemnieku saimniecības un pagastu bibliotēkas.	Atbalstīts
“Kultūras pārmaiņas un jaunrade 21.gadsimtā: teorija un prakse”	VKKF	1 430.00	Projekta programma tika plānota kā piecu semināru kopums dažādu kultūras jomu ekspertu vadībā: “Argumenti kultūrai. Kultūras ekonomiskais un sociālais labums”, “Literārā kultūra 21.gadsimtā. Jaunā paaudze latviešu prozā”, “Audiovizuāls vēstījums: vienkārši, interesanti un atraktīvi”, “Digitālās izstādes. Iespēja parādīt un atklāt resursus”, “Norises 21.gadsimta mākslā. Kā uztvert un vērtēt”.	Neatbalstīts
”Caur vārdiem un personībām: 20.gadsimta literārā revolūcija”	VKKF	840.00	Projekta programmu veido 3 lekciju cikls par literatūru: Spilgtākie mirkļi latviešu literatūrā 20.gadsimtā; Monogrāfija par Andreju Upīti - vēl nezināmais un neatbildētais; Izcilās personības Ivandes Kaijas dzīve un sasniegumi.	Atbalstīts
Library - resource center for adults non-formal education	Nordplus	6 960.00	Mobilitātes projekta sadarbības partneris ir Reikjavīkas pilsētas bibliotēka Islandē. Projekta mērķis ir gūt jaunas zināšanas un prasmes pieaugušo neformālajā izglītībā, iepazīstot citu publisko bibliotēku darbu. Viena mobilitātes	Atbalstīts

			vizīte notika 2024.gada novembrī, bet otra plānota 2025.gada maijā.	
Foto un video māksla	Gulbenes novada pašvaldības pieaugušo neformālās izglītības projektu konkurss	970.00	Projekta mērķis: dalībniekiem sniegt priekšstatu par fotografēšanu, apstrādi un video filmēšanu. Bija paredzētas 3 tikšanās ar nozares profesionāļiem - teorētiska informācija un pēc tam praktiska darbošanās. Projekta norises laiks bija plānots līdz 2024.gada novembrim.	Neatbalstīts

✓ Pārdomas, secinājumi par darbu ar projektiem

2024.gads Gulbenes novada bibliotēkai ir bijis aktīvs projektu realizēšanā, no 11 iesniegtajiem projektu pieteikumiem, atbalstīti 8. Tas ir lielisks rezultāts, kas apliecina gan bibliotēkas spēju izstrādāt kvalitatīvas projektu idejas, gan kolektīva profesionālismu un mērķtiecību. Kopējais projektos iegūtais finansējums 43 645,00 EUR – ir būtisks atbalsts bibliotēkas attīstībai un jaunu iniciatīvu īstenošanai.

Projektu darbs sniedz iespēju ne tikai piesaistīt papildus finansējumu, bet arī padziļināti izprast lasītāju vēlmes un vajadzības, plānot darbu un piedāvāt aizraujošus pasākumu ciklus. Tas ļauj bibliotēkai kļūt dinamiskākai un daudzpusīgākai, radot jaunas iespējas gan esošajiem, gan jaunajiem bibliotēkas apmeklētājiem. Tomēr jāatzīst, ka iesaiste projektos prasa lielu laika un cilvēkresursu ieguldījumu, kas var atstāt ietekmi uz citiem bibliotēkas darba procesiem.

Ņemot vērā, ka Gulbenes novada bibliotēkai nav atsevišķas projektu vadītāja amata vietas, visa projektu plānošana un īstenošana ir kolektīva darbs. Tas apliecina komandas vienoto redzējumu par bibliotēkas attīstību un mērķiem, kā arī spēju efektīvi sadarboties, lai nodrošinātu daudzveidīgu un kvalitatīvu pakalpojumu klāstu.

Neraugoties uz izaicinājumiem, projekti ļauj paplašināt bibliotēkas iespējas, veicināt sabiedrības iesaisti un stiprināt bibliotēkas lomu vietējā kopienā. Šie sasniegumi iedvesmo turpināt aktīvu projektu darbu arī turpmākajos gados, meklējot jaunus risinājumus un iespējas bibliotēkas izaugsmei.

10. Publicitāte

✓ Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem

Gulbenes novada bibliotēkas pasākumi un pakalpojumi tiek regulāri popularizēti dažādos kanālos, lai nodrošinātu informācijas pieejamību plašai sabiedrībai. Galvenais informatīvais resurss ir bibliotēkas mājaslapa www.gulbenesbiblioteka.lv, kur atrodami jaunumi, raksti, digitālās izstādes, informācija par novadu un tā iedzīvotājiem, kā arī plašs pakalpojumu klāsts. Aktīvi tiek izmantoti arī sociālie tīkli – **Facebook** un **Instagram**, kur regulāri tiek publicēta aktuālā informācija, vizuālais saturs un pasākumu apskati. **TikTok** tiek lietots retāk, taču tajā tiek ievietoti vienkārši un saistoši video par bibliotēku un tās ikdienu.

Lai nodrošinātu vēl ātrāku un ērtāku informācijas apriti, šogad tika izveidota **WhatsApp jaunumu grupa**. Tā paredzēta bibliotēkas aktīvākajiem apmeklētājiem, kuri vēlas pirmie uzzināt par

aktualitātēm, izmaiņām darba laikā un gaidāmajiem pasākumiem. Grupa nodrošina tiešu un ātru saziņu, ļaujot interesentiem operatīvi saņemt svarīgāko informāciju par bibliotēkas darbību.

Lai apmeklētājiem būtu ērti sekot līdzi bibliotēkas aktualitātēm, katru mēnesi tiek sagatavotas **infografikas lapīņas** ar mēneša pasākumiem un izstādēm. Tās ir pieejamas bibliotēkā, un apmeklētāji tās var paņemt līdzi, lai savlaicīgi iepļānotu interesējošos notikumus. Papildus tam, bibliotēkas telpās tiek izvietoti **plakāti ar informāciju par pasākumiem** – tie atrodas gan uz afišu stenda, gan pie nodaļu ieejām.

Lai veicinātu pakalpojumu un grāmatu popularizēšanu, sociālajos tīklos regulāri tiek veidots saturs video un attēlu formātā, kas piesaista lietotāju uzmanību. Katru mēnesi tiek izveidota arī **video prezentācija ar jaunajām grāmatām**, kas tiek demonstrēta bibliotēkas **TV ekrānos**, kā arī ievietota mājaslapas sākumlapā - **banera sadaļā**, nodrošinot ērtu piekļuvi jaunākajai literatūrai.

Bibliotēka aktīvi izmanto ārējos informācijas kanālus, lai informētu sabiedrību par pasākumiem un jaunumiem. Regulāri tiek atjaunota informācija Gulbenes novada pašvaldības mājaslapas kalendārā (<https://www.gulbene.lv/lv/notikumukalendars>), no kura dati ik mēnesi tiek pārpublicēti vietējā izdevumā "**Gulbenes Novada Ziņas**". Tāpat Gulbenes novada kultūras centrs apkopo un dalās ar aktuālajiem pasākumiem savās sociālajās platformās. Papildus bibliotēka sadarbojas ar vietējo laikrakstu "**Dzirkstele**" un tā portālu (<https://dzirkstele.lv/>), nodrošinot plašāku informācijas pieejamību un veicinot bibliotēkas atpazīstamību sabiedrībā.

✔ Bibliotēkas informācija tīmeklī

2024.gadā Gulbenes novada bibliotēkas mājaslapu apmeklējuši 15 820 unikālie lietotāji, kas ir pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Palielinājies arī kopējais skatījumu skaits, sasniedzot 69 277, kas ir par 4 717 vairāk nekā 2023. gadā. Mājaslapa pieejama gan latviešu, gan angļu valodā, nodrošinot plašāku pieejamību starptautiskai auditorijai.

Lielākā daļa mājaslapas skatījumu (87,80%) nākuši no Latvijas, tomēr ievērojams apmeklējums bijis arī no ASV, Francijas, Ķīnas, Indonēzijas un citām valstīm. Vispopulārākās sadaļas bijušas fotoattēlu kolekcijas, darba laiks un kontakti, vakanču paziņojumi, informācija par bibliotēku, pagastu bibliotēkas un jaunumi.

Sociālo tīklu platformās Gulbenes novada bibliotēkas auditorija ir ievērojami pieaugusi.

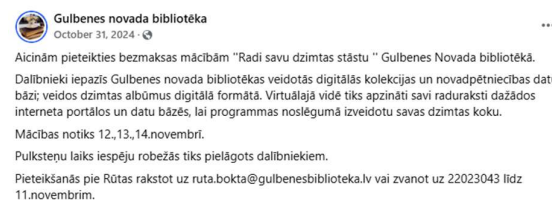
Instagram sasniegtās auditorijas skaits audzis par 256,7% salīdzinājumā ar 2023. gadu, un lietotāju iesaiste saturā palielinājusies par 100%.

Facebook platformā 2023. gadā sasniegti vairāk nekā 251 tūkstoši lietotāju, un sekotāju skaits pieaudzis līdz 2 410. Lielākās auditorijas daļas atrodas Rīgā (25,1%), Gulbenē (22,3%) un Daugavpilī (11,6%), savukārt pārējie sekotāji ir no citām Latvijas pilsētām un Gulbenes novada pagastiem.

Abās platformās galvenā mērķauditorija ir sievietes vecumā no 35 līdz 44 gadiem, kas liecina par stabilu un lojālu lasītāju kopieni, kas aktīvi seko bibliotēkas aktualitātēm un notikumiem.

Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi:

- No publicitātes viedokļa vislielāko atzinību un iesaisti guvis ieraksts par Vijas Kurpnieces izstādes "Mans ceļš" prezentāciju, sasniedzot 21 344 lietotājus un radot 51 mijiedarbības (patīk, dalīšanās, komentāri).
- Savukārt visplašāko auditoriju piesaistījusi afiša "Radi savu dzimtas stāstu", sasniedzot 14 158 lietotājus.

Bērnu bibliotēkas Aktivitāšu publicitāte sociālajos tīklos:

Gulbenes novada Bērnu bibliotēkas Instagram kontam šobrīd ir 375 sekotāji. Štī gada laikā publicēti 131 ieraksti, tostarp foto un video materiāli, kā arī aktuālie *Reel* video, kas atspoguļo bibliotēkas ikdienu un notikumus. Populārākie video ir tie, kuros redzami sabiedrībā zināmi cilvēki, kā arī dažādas bibliotēkā notiekošās aktivitātes.

Saskaņā ar Instagram statistiku, lielākā daļa sekotāju dzīvo Rīgā (38,7%) un Gulbenē (17,9%), pārējie ir no citām Latvijas pilsētām. Vecuma grupu sadalījumā aktīvākā auditorija ir 35–44 gadus veci lietotāji (34%), kam seko 45–54 gadus veci sekotāji (23,2%) un 25–34 gadus veci lietotāji. Jaunākā auditorija (13–17 gadi) veido tikai 5,5% no sekotājiem. No kopējā sekotāju skaita 91,2% ir sievietes.

Apmeklētāju aktivitāte ir visaugstākā pēcpusdienās un vakaros, īpaši no plkst. 18.00 līdz 21.00, bet dienu sadalījumā skatījumi ir vienmērīgi visas nedēļas garumā. Šogad novērots arī neliels sekotāju samazinājums – kontu pārtraukuši sekot 16 lietotāji.

Tomēr kopumā Instagram sasaiste ir pieaugusi – palielinājies "patīk" atzīmju, komentāru un dalīšanās skaits. Lai turpinātu attīstīt bibliotēkas klātbūtni šajā platformā, nepieciešams regulārāk un daudzveidīgāk publicēt saturu, kā arī organizēt digitālos pasākumus – konkursus, viktorīnas par bibliotēku, jaunākajām grāmatām u.c.

Facebook platformā Gulbenes novada bibliotēka galvenokārt informē par gaidāmajiem pasākumiem un sniedz atskatus uz norisēm bērniem, pirmsskolas izglītības iestādēm un skolām.

Visplašāko auditoriju šogad sasniegušas šādas publikācijas:

- Literārā stunda par Jāni Baltvilku *"Kad ozols ar putniem sarunājas"* (novembris);
- Ķirbja grebšanas darbnīca (oktobris);
- Informācija par Skaļās lasīšanas sacensības uzvarētāju Sāru Kļaviņu;
- Atskats uz Bērnu žūrijas 5+ grāmatu lasīšanu kopā ar Gulbenes pirmsskolas izglītības iestāžu audzēkņiem;
- Atskats uz vasaras dienas nometnes *"Sekojošajiem pavadieniem 5"* aktivitātēm;
- Artura Gruzdiņa koncerts Pilsētas svētku ietvaros;
- *POP UP* vasara bibliotēkā aktivitātes;
- Skaļās lasīšanas žūrijas dalībnieku – Normunda Mazura un Janas Igaviņas – lasījumi pirms Skaļās lasīšanas reģionālā fināla.

Gan Instagram, gan Facebook platformās novērojama stabila izaugsme, kas apliecina bibliotēkas spēju veiksmīgi uzrunāt savu auditoriju, turpmākai attīstībai būtu jāfokussējas uz

interaktīva un saistoša satura veidošanu, īpaši digitālajiem pasākumiem, kas veicina lietotāju iesaisti.

Tabula "Sociālo tīklu saturvienību skaits"

	Saturvienību skaits
	2024
Facebook	478 + 305 īsie stāsti
Instagram	156 + 305 īsie stāsti
TikTok	2
YouTube	-
X	-

✓ Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi

Viens no lielākajiem izaicinājumiem ir plašākas auditorijas piesaiste un iesaistīšana bibliotēkas aktivitātēs, īpaši jauniešu un jaunās paaudzes lasītāju vidū, kuru uzmanību bieži novērš digitālie izklaides kanāli. Lai to risinātu, nepieciešams veidot tematiskus pasākumus un interaktīvas aktivitātes, kas atbilst jauniešu interesēm, attīstīt sadarbību ar skolām un jauniešu organizācijām, kā arī radīt dinamisku un vizuāli pievilcīgu saturu sociālajos tīklos.

Regulāras un kvalitatīvas informācijas nodrošināšana sociālajos tīklos prasa rūpīgu satura plānošanu un pielāgošanu dažādām mērķgrupām, lai saglabātu auditorijas interesi un veicinātu iesaisti. Efektīvai satura veidošanai nepieciešams izstrādāt ilgtermiņa satura plānu, izmantot dažādus formātus (video, intervijas, tiešraides), kā arī iesaistīt bibliotēkas darbiniekus un apmeklētājus satura radīšanā, tādējādi padarot komunikāciju daudzveidīgāku un saistošāku.

Tāpat būtiski ir uzlabot komunikāciju ar bibliotēkas apmeklētājiem, nodrošinot ne tikai informācijas pieejamību, bet arī aktīvi veicinot atgriezenisko saiti un iesaisti digitālajā vidē. Informācijas plūsma sociālajos medijos ir ļoti intensīva, tāpēc izaicinājums ir nodrošināt, lai bibliotēkas vēstījumi sasniegtu paredzēto auditoriju un nepazustu starp citiem informācijas avotiem. Lai to panāktu, svarīgi ir izmantot mērķtiecīgu digitālā mārketinga stratēģiju, iesaistīt auditoriju interaktīvās aktivitātēs un regulāri analizēt komunikācijas efektivitāti.

Papildu izaicinājums ir bibliotēkas mājaslapas novecojušais dizains un funkcionalitāte, kas prasa ievērojamu laika patēriņu, lai tajā varētu ievietot visu aktuālo informāciju. Esošā sistēma ir neērta lietošanā, un informācijas atjaunināšana bieži vien prasa vairāk resursu, nekā būtu nepieciešams ar mūsdienīgāku risinājumu. Lai uzlabotu situāciju, nepieciešams izvērtēt iespējas modernizēt mājaslapas struktūru un dizainu, apsvērt jaunas platformas izmantošanu vai optimizēt esošo sistēmu, lai tā kļūtu ērtāka gan satura veidotājiem, gan lietotājiem.

Svarīgi ir arī pielāgoties mainīgajiem komunikācijas paradumiem un sekot līdzi jaunākajām tendencēm, lai bibliotēkas tēls saglabātos aktuāls un saistošs plašai sabiedrībai.

11. Sadarbības tīkla raksturojums

✓ Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām

Bibliotēkas sadarbība ar pašvaldības iestādēm, izglītības un kultūras organizācijām ir plaša un daudzveidīga. Tā ļauj nodrošināt kvalitatīvus un saturīgi bagātus pasākumus, kā arī sekmē bibliotēkas atpazīstamību un tās lomu vietējā kopienā. Turpinot šo sadarbību un attīstot jaunus partnerību projektus, bibliotēka var vēl vairāk paplašināt savu piedāvājumu un sasniegt plašāku auditoriju.

Sadarbība ar kultūras un tūrisma jomas pārstāvjiem:

Īpaši veiksmīga ir sadarbība ar **Gulbenes novada Kultūras centru**, kas nodrošina tehnisko aprīkojumu bibliotēkas pasākumiem, piemēram, pilsētas svētkos un Barikāžu atceres pasākumā. Bibliotēka izmanto arī kultūras centra nodrošinātos krēslus un galdus, kas nepieciešami dažādu pasākumu organizēšanai.

Ar **Gulbenes novada pašvaldības aģentūru "Gulbenes tūrisma un kultūrvēsturiskā mantojuma centrs"** izveidojusies veiksmīga sadarbība, kas rezultējusies ar jauna dabas izpētes maršruta izveidi Gulbenē. Bibliotēka aktīvi piedalās arī tūrisma un dabai draudzīgu aktivitāšu popularizēšanā – martā seminārā Vidzemes tūrisma uzņēmējiem tika prezentēti bibliotēkas organizētie velobraucieni, ekspedīcijas un pārgājieni.

Ar **Stāmerienas pili** bibliotēka sadarbojas, izveidojot piedāvājumu "Romantisma laika bibliotēka", kurā Gulbenes novada bibliotēkas grāmatas, kas atbilst romantisma periodam, tiek izstādītas un piedāvātas lasīšanai uz vietas.

Sadarbība ar izglītības iestādēm:

Bibliotēka cieši sadarbojas ar **Gulbenes novada vidusskolu** un tās skolotājiem, nodrošinot dažādas nodarbības bērniem un jauniešiem.

Arī **Gulbenes bērnu bibliotēka** uztur ciešas saites ar vietējām izglītības iestādēm, tostarp Gulbenes novada vidusskolu, pilsētas pirmsskolas izglītības iestādēm un Gulbenes Mākslas skolu. Īpaša loma sadarbībā ir bibliotēku darbiniecēm, kas kalpo kā starpnieces starp skolotājiem un bibliotēku, nodrošinot aktuālās informācijas apriti.

Bibliotēkas un pirmsskolas izglītības iestāžu sadarbība norit veiksmīgi – informācija tiek nosūtīta iestāžu metodiķiem, kuri to tālāk nodod audzinātājiem. Regulāri tiek organizētas nodarbības par **"Bērnu žūrijas" grāmatām**, īpaši sagatavošanas grupu audzēkņiem. Turklāt Bērnu bibliotēkas vadītāja katru rudenī tiek aicināta uz vecāku sapulcēm, lai stāstītu par "Bērnu žūrijas" jauno kolekciju un lasīšanas nozīmīgumu.

Bibliotēka jau ilgstoši sadarbojas arī ar **Gulbenes 1. pirmsskolas izglītības iestādi**, kas ir **Eiropas Solidaritātes korpusa brīvprātīgā darba projektu koordinators**. Bibliotēka darbojas kā uzņemošā organizācija, nodrošinot iespēju jauniešiem iesaistīties brīvprātīgajā darbā.

Sadarbība ar valsts un sabiedriskajām institūcijām:

Īpaši nozīmīga ir sadarbība ar **Gulbenes 26. kājnieku bataljona karavīriem un zemessargiem**, kopīgi veidojot Barikāžu atceres dienas pasākumu.

2024. gada nogalē bibliotēka kļuva arī par filmēšanas vietu – tās telpās tika uzņemtas daļas no grupas **"Rolise" videoklipa "Spītnieces savaldīšana"**, kas popularizēja gan bibliotēku, gan tās iesaisti dažādos projektos un kultūras notikumos.

✔ Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā, veiktās sadarbības aktivitātes

Gulbenes novada bibliotēka aktīvi iesaistās Eiropas Savienības (ES) tematikai veltītos pasākumos, organizējot izglītojošas un interaktīvas aktivitātes dažādām mērķgrupām:

Lai veicinātu izpratni par Latvijas dalību Eiropas Savienībā, bibliotēka organizēja semināru **"Latvija – 20 gadi Eiropas Savienībā"** Gulbenes novada pedagogiem. To vadīja biedrības "Eiropas Kustība Latvijā" ģenerālsēkretāre Liene Valdmane, sniedzot plašu ieskatu par Latvijas sasniegumiem un izaicinājumiem ES ietvaros.

Savukārt sadarbībā ar **Jaunatnes starptautisko programmu aģentūru** tika organizēta Eiropas pēcpusdiena Gulbenes novada vidusskolēniem. Tajā EuroPeers vēstneši dalījās ar savu pieredzi Erasmus+ apmaiņas projektos, DiscoverEU iniciatīvā, kā arī ārzemju brīvprātīgie jaunieši stāstīja

par Eiropas Solidaritātes korpusa projektiem. Šādi pasākumi jauniešiem sniedz iespēju uzzināt par starptautiskām mobilitātes iespējām un iedvesmo iesaistīties ES programmās.

Lai veicinātu izpratni par ES finansējuma ietekmi reģionos, Gulbenes bibliotēka kopā ar **Alūksnes un Madonas novadu bibliotēkām** organizēja orientēšanās spēli "20 gadi – 20 sasniegumi". Komandām bija jāatrod un jāveic dažādi uzdevumi objektos, kas tapuši ar ES atbalstu Alūksnes, Gulbenes un Madonas novados. Šāda veida aktivitātes ne tikai paplašina bibliotēku darbības robežas, bet arī veicina reģionu publicitāti un iedzīvotāju informētību par ES ieguldījumu vietējā attīstībā.

Europe Direct centra Gulbenē ietvaros notiek aktīva sadarbība ar **Eiropas Komisijas pārstāvniecību Latvijā, Eiropas Parlamenta biroju Latvijā** un citām ES institūcijām.

2024.gada oktobrī Gulbenē viesojās Eiropas Komisijas pārstāvniecības vadītāja Zane Petre ar delegāciju. Vizītes laikā tika iepazīta Gulbenes bibliotēkas kā Europe Direct uzturošās struktūrvienības darbība. Apmeklēti aktuālie ES finansētie projekti pilsētā. Notika kopīga diskusija starp bibliotēkas un novada pašvaldības pārstāvjiem un delegācijas viesiem.

Šī vizīte apliecināja Gulbenes novada bibliotēkas aktīvo lomu Eiropas jautājumu popularizēšanā reģionā un sekmēja turpmākās sadarbības iespējas ar ES institūcijām.

✓ **Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība**

Organizējot kopīgus Nordplus mobilitātes projektus, izveidojusies sadarbība ar Tartu pilsētas bibliotēku un Ignalinas publisko bibliotēku.

✓ **Bibliotēku interešu aizstāvības darbs**

Gulbenes novada bibliotēka ne tikai aktīvi organizē izglītojošus pasākumus un veido sadarbību ar dažādām institūcijām, bet arī iesaistās diskusijās par bibliotēku lomu un attīstību mūsdienu sabiedrībā. Šāda dalība stiprina bibliotēku interešu pārstāvniecību un veicina dialogu starp dažādām nozarēm. 2024.gada 6. jūlijā Gulbenes novada bibliotēkas direktore Sabīne Jefimova piedalījās Sarunu festivālā LAMPA, kas notika Cēsu pils parkā. Viņa bija viena no diskusijas "Dizains ir plāksteris?" dalībniecēm, kas norisinājās teltī "Bibliotopija". Diskusiju vadīja arhitekts, Dr.h.c.arch. Jānis Dripe, un tajā piedalījās arī Ventspils pilsētas galvenā arhitekta Daiga Dzedone, arhitekts un uzņēmējs Matijs Babris, kā arī zīmolu dizaina studijas "Asketic" līdzdibinātājs un vadošais dizainers Miķelis Baštiks.

Sarunas laikā tika apspriesta arhitektūras, dizaina un satura savstarpējā mijiedarbība, kā arī dizaina ietekme uz kultūrtelpas tēlu, apmeklētāju plūsmu un viņu pieredzi. Tika diskutēts par to, kāda

nozīme dizainam ir mūsdienu cilvēka dzīvē un domāšanā, un vai dizains un arhitektūra ietekmē saturu, vai arī otrādi.

Šāda veida diskusijas veicina izpratni par dizaina un arhitektūras nozīmi kultūras iestāžu attīstībā, kā arī stiprina bibliotēku lomu sabiedrības informēšanā un izglītošanā.

Pārskata periodā Gulbenes novada bibliotēka un pagastu struktūrvienību vadītāji piedalījās biedrības "Sateka" rīkotajās "Apkaimju tikšanās" sarunās par vietējās dzīves vides un uzņēmējdarbības attīstību pagastos. Šajās tikšanās reizēs tika pārstāvētas bibliotēkas, prezentēts to darbs un izteikts viedoklis un idejas kultūras dzīves attīstībai.

✓ **Sadarbības raksturojums novadpētniecības darbā**

Gulbenes novada bibliotēka aktīvi sadarbojas ar dažādām institūcijām un organizācijām, lai veicinātu novadpētniecības attīstību un popularizētu lokālo kultūrvēsturisko mantojumu.

- **Gulbenes Mākslas skola** – kopīgi izveidota fotogrāfiju izstāde "**Gulbenes ielas. PAVASARIS**", atspoguļojot pilsētvides dinamiku un iedzīvotāju ikdienas ainavas.

- **Stāmerienas pils** – tapusi izstāde "**Runājošo akmeņu burvis. Indulis Ranka**", godinot tēlnieka Induļa Rankas radošo mantojumu.

- **Viesu nams "Mīlmaņi"** – izstāde "**Rankas pasta vēsture**", kas iepazīstina ar Rankas pasta darbību vēsturiskā perspektīvā.

- **SIA "Gulbenes auto-moto" un Gulbenes novada Sporta pārvalde** – izveidota izstāde "**Rallijs Sarma**", veltīta šī reģionā nozīmīgā sporta notikuma vēsturei un attīstībai.

Papildus sadarbība novadpētniecības un digitalizācijas jomā:

- **Latvijas Nacionālā bibliotēka, Digitālās attīstības departaments** – organizēts seminārs par **datu ievadi DOM** sistēmā, kā arī sniegta tiešsaistes konsultācija par metadatu veidošanu.

- **Kompetenču attīstības centrs** – izstrādāts mācību modulis "**Tekstu un attēlu dokumentu digitalizēšana**" Profesionālās tālākizglītības programmas **Bibliotēku zinības (960h)** ietvaros.

Sadarbībā ar Gulbenes pilsētas pirmsskolas izglītības iestādēm "**Rūķītis**", "**Auseklītis**" un **1. PII** bibliotēka novadītas **6 nodarbības par Balto pili**, izglītojot jaunāko paaudzi par vietējās kultūras un arhitektūras vērtībām.

✓ **Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā, nozīmīgākie partneri, sadarbības vērtējums**

Valsts policija (Vidzemes reģiona pārvalde, Ziemeļvidzemes iecirknis). Sadarbība saistībā ar bibliotēkas organizēto Veloskoliņu, kur policijas pārstāvji piedalās nodarbībās, sniedzot informāciju par ceļu satiksmes noteikumiem un drošību uz ceļa. Šī sadarbība veicina bērnu izglītošanu un drošības izpratni.

Skolas un Gulbenes Izglītības pārvalde. Sadarbība ar skolām ir ilggadēja un stabila, īpaši cieša ir sadarbība ar latviešu valodas un literatūras pedagogiem, kā arī skolas bibliotekārēm. Informācija par bibliotēkas pasākumiem tiek veiksmīgi nodota un sasniedz bērnus un skolotājus. Gulbenes novada vidusskolas pamatskolas klašu pedagogi ir ļoti atsaucīgi un regulāri piedalās bibliotēkas pasākumos.

Pirmsskolas izglītības iestādes. Sadarbība ar trīs Gulbenes pilsētas bērnudārzēm (Rūķītis, Auseklītis, 1. PII) ietver praksi divas reizes gadā veidot katram bērnudārzam savu **Grāmatu kasti**.

Kopš 2022. gada tiek organizētas nodarbības sagatavošanas grupu vecākiem, aicinot viņus lasīt Bērnu žūrijas grāmatas un apmeklēt bibliotēku kopā ar bērniem. Papildus, bērnodārzu audzēkņiem tiek organizētas regulāras vizītes bibliotēkā.

Grāmatnīcas un vietējie uzņēmēji. Sadarbība ar **Zvaigznes ABC** un **Dienas mediju grāmatnīcu “Globuss”** ir veiksmīga, īpaši, gatavojoties **Skalās lasīšanas sacensībai**. Grāmatnīcas piedalās, nodrošinot balvas pirmo trīs vietu ieguvējiem, kas veicina gan pasākuma, gan grāmatnīcu atpazīstamību.

Vecāki un jaunie lasītāji. Sadarbība ar vecākiem ir nozīmīga, īpaši ar tiem, kuri aktīvi piedalās **Grāmatu starta** nodarbībās un **Lasāmstundās ar slepeno viesi**. Visaktīvākie ir mazo bērnu vecāki, kuri veido regulāras bibliotēkas apmeklējumu ģimenes tradīcijas.

Gulbenes Mākslas skola. Sadarbība ar Gulbenes Mākslas skolu turpinās vairākus gadus. Mākslas skolas audzēkņu darbi vismaz 3 reizes gadā ir skatāmi Gulbenes bērnu bibliotēkā. Darbu izstādes tiek pieskaņotas gadalaikiem un jaunie mākslinieki ir pavisam mazi bērni, sākot no 5 gadu vecuma. 2024. gadā tika izvietotas izstādes ar darbiem, kurus veidoja audzēkņi beidzot mākslas skolu – datortehnikā veidoti plakāti un mazo pirmsskolas vecuma bērnu izstāde “Lidojums”, kurā varēja aplūkot īpašā tehnikā darinātus putnus.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem

12. Metodiskais un konsultatīvais darbs

✓ Situācijas apraksts, kopaina, metodiskā un konsultatīvā darba prioritātes pārskata periodā

Gulbenes novada bibliotēka ir metodiskais un konsultatīvais centrs Gulbenes novada 17 pagastu un 7 izglītības iestāžu bibliotēkām. 2024. gadā tika slēgta Gulbīša pamatskola. Novadā kopā 2024. gadā bija 28 bibliotekārie darbinieki publiskajās bibliotēkās un 8 izglītības iestāžu bibliotekāri. Lejasciema pagasta bibliotēkai ir pakalpojuma sniegšanas vieta Sinolē. Sinolē strādā bibliotēku informācijas speciālists ar 0,6 lielu likmi. Atskaites gadā 2 mazo pagastu (Druvienas un Galgauskas) bibliotēkās tika samazinātas bibliotekāru pilna darba likmes uz 0,8. Četros pagastos joprojām darbojas divas publiskās bibliotēkas: Daukstu, Rankas, Stāmerienas un Stradu pagastos. 2024. gadā šo pagastu otro bibliotēku vadītājam pilna darba likme tika samazināta uz 0,75.

2024.gadā darbinieki mainījās Rankas un Lizuma pagastu bibliotēkās. Abas darbinieces atgriezās no bērnu kopšanas atvaļinājumiem. Ilgstošā prombūtnē bija Līgo pagasta bibliotēkas vadītāja. Viņu šajā laikā uz vienu dienu nedēļā aizvietoja Jaungulbenes pagasta bibliotēkas vadītāja. Ilgstošā prombūtnē bija arī Lejasciema pagasta bibliotēkas pakalpojuma sniegšanas vietas Sinolē darbiniece. Šī prombūtnē sakrita ar pārceļšanos un jaunu telpu iekārtošanu. Tāpēc šos darbus veica Gulbenes novada bibliotēkas darbinieki. Gada nogalē pelnītā atpūtā devās ilggadēja (no 1976.gada) Jaungulbenes pagasta bibliotēkas vadītāja Dzidra Rudzīte.

Galvenās metodiskā un konsultatīvā darba prioritātes 2024. gadā bija:

- Krājuma kvalitātes uzlabošana pagastu bibliotēkās;

- Veiksmīga Lejasciema pagasta bibliotēkas pakalpojuma sniegšanas vietas Sinole pārvietošana uz jaunām telpām;
- Izglītības iestāžu bibliotēku darbs BIS ALISE.

✓ **Reģiona galvenās bibliotēkas sniegtais metodiskais un konsultatīvais atbalsts, īstenotie profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņas pasākumi**

Atskaites gadā notika 8 profesionālās pilnveides semināri, no tiem 5 semināri, 3 mācību nodarbības un 1 profesionālās pilnveides brauciens uz Preiļu un Rēzeknes novadu bibliotēkām. 2024. gadā tika izstrādāti divi projekti bibliotekāru mācībām. VKKF atbalstu guva projekts “Caur vārdiem un personībām: 20.gadsimta literārā revolūcija”. Atskaites gadā notika pirmā lekcija “Spilgtākie mirkļi latviešu literatūrā 20.gadsimtā”. Lekciju lasīja Ojārs Lāms, Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes Latvistikas un baltistikas nodaļas profesors. Arī 2024. gadā tika izmantota Nodarbinātības valsts aģentūras piedāvātā iespēja pieaugušajiem mācīties mūžizglītībasursos ar kuponu metodi. 10 bibliotekāri uzsāka 80 stundu mācības “Digitālo risinājumu pielietošana mūsdienīgu procesu transformācijai”.

Atskaites gadā devāties profesionālās pilnveides braucienā uz Preiļu galveno bibliotēku, Riebiņu un Silmalas pagastu bibliotēkām. Ļoti iedvesmojoša bija tikšanās Preiļos, it īpaši saruna par darbu Ģimenes digitālo aktivitāšu centrā. Pārsteidza Riebiņu pagasta bibliotēkas telpu plašums un darbinieku skaits. Mūsu novada pagastu bibliotēkās ar līdzīgu darba slodzi strādā tikai viens bibliotekārais darbinieks. Aptaujā pēc brauciena kolēģes to novērtēja ar “labi” un “ļoti labi”. Vienīgais lūgums bija nākamreiz vienā dienā ielānot mazāk bibliotēku. Kolēģēm trīs bibliotēkās gūtie iespaidi likās par daudz vienai dienai.

2024. gadā profesionālās kompetences eksāmenu veiksmīgi kārtoja Gulbenes novada bibliotēkas bibliotekāre-eksperte. Eksāmenam viņa gatavojās patstāvīgi, konsultējoties gan pie sistēmbibliotekāres, gan pie kolēģiem, kam lielāka pieredze uzziņu sniegšanā, gan pie kolēģiem, kuri nesēn kārtēja šo eksāmenu. 2021. gadā mācījās 160 stundu profesionālās pilnveides programmā, 2024. gadā attālinātajosursos “Uzziņu pakalpojums bibliotēkā: soli pa solim”.

Kolēģiem ļoti patīk izbraukuma semināri kādā novada bibliotēkā. 2024. gadā kolēģus uzņēma Stāmerienas pagasta bibliotēka, kura 2023.gada nogalē pēc ilgstošiem remontiem atsāka darbu renovētās un no jauna iekārtotās telpās. Semināra tēma bija veltīta Gulbenes novada muižu, arī Stāmerienas muižas, bibliotēku likteņiem. Noslēgumā apmeklējām Stāmerienas pili, mēģinājām pēc fotogrāfijām un aprakstiem atrast senās bibliotēkas telpas.

2024. gadā Gulbenes novada bibliotēkas Reģionālais mācību centrs realizēja Nordplus projektus “Libraries to sustainable communities” un “Library - resource center for adults non-formal education”. Gulbenes novada bibliotēkās viesojās un dalījās ar pieredzi kolēģi no Tartu publiskās bibliotēkas un Viļņas apriņķa Ādama Mickēviča publiskās bibliotēkas. Trīs bibliotekāres no mūsu bibliotēkām devās mobilitātes vizītē uz Reikjavikas publisko bibliotēku.

Atskaites gadā īpaša uzmanība tika pievērsta pagastu bibliotēku krājumu kvalitātei. Bibliotekāri tika konsultēti par grāmatu izvērtēšanu, atlasot norakstīšanai. Dažām bibliotēkām ieteicām mainīt krājuma izvietojumu, lai tas būtu labāk pārredzams un ērtāk pieejams lasītājiem. Četrās bibliotēkās notika krājuma esamības pārbaudes.

Gulbenes novada bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļas vadītāja kolēģus konsultē par bērnu un pusaudžu literatūru, lasītveicinošiem pasākumiem, koordinē Bērnu, jauniešu un vecāku žūriju novadā, ir Nacionālās Skaļās lasīšanas koordinatore.

Metodiskajā un konsultatīvajā darbā izmantotas dažādas darba formas: mācības, praktikumi, semināri, pieredzes apmaiņas braucieni, individuālas konsultācijas. Vismaz reizi gadā cenšamies apmeklēt katru pagasta bibliotēku. Bibliotēkas, kam nepieciešams lielāks metodiskais atbalsts, tiek apmeklētas vairākkārt.

Tabula "Gulbenes novada bibliotēkas organizētie profesionālās pilnveides pasākumi"

N.p.k	Norises laiks	Norises vieta	Organizētājs Reģiona GB	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Dalībnieku skaits (no tiem skolu bibliotekāri)	Stundu skaits
1.	Februāris	Gulbene	Gulbenes novada bibliotēka	Publisko bibliotēku darbinieku seminārs: <ul style="list-style-type: none"> • Darba aktualitātes. • Mazliet par bibliotēku portālu www.biblioteka.lv • Pielāgotā literatūra. Latvijas neredzīgo bibliotēkas piedāvājums. • Jaunais un vecais BIS ALISE. • Novadpētniecības pieturpunkti. • Kalendārs e-pastā, tā lietošana • Par vasaras nometnēm bērniem 2024. 	15	6
2.	Marts	Gulbene	Gulbenes novada bibliotēka sadarbībā ar LNB	Digitalizācijas praktikums. LNB Digitālās bibliotēkas vadītāja Artūra Žoglas nodarbība par digitalizācijas procesu bibliotēkā: teorija un prakse. Piedalās arī blakus novadu bibliotekāri	23 (2)	4
3.	Aprīlis	Gulbene	Gulbenes novada bibliotēka	Publisko bibliotēku bibliotekāru seminārs: <ul style="list-style-type: none"> • Darba aktualitātes. • Izglītojošais darbs Viļņas apriņķa Ā. Mickeviča publiskajā bibliotēkā • Par darba un uguns drošību darba vietās. • 2023. gads pagastu bibliotēkās. 	19	5
4.	Maijs	Gulbene	Gulbenes novada bibliotēka	Publisko bibliotēku bibliotekāru seminārs: <ul style="list-style-type: none"> • Medijpratības nodarbība. Ievērojamākās balvas latviešu literatūrā. • Mēmais šovs "Literatūras pieminekļi Latvijas kultūras kanonā". • Darba aktualitātes. 	15	4

5.	Jūnijs	Gulbene	Gulbenes novada bibliotēka sadarbībā ar Tietoevry Latvia	BIS ALISE- palīgs skolas bibliotēkas darbā: <ul style="list-style-type: none"> • Krājuma uzskaitē • Inventarizācija • Cirkulācija 	10 (8)	8
6.	Augusts	Preiļu un Rēzeknes novads	Gulbenes novada bibliotēka	Profesionālās pilnveides brauciens uz Preiļu un Rēzeknes novada bibliotēkām	25	8
7.	Septembris	Gulbene	Gulbenes novada bibliotēka	Praktiskas mācības bibliotekāriem. Audiovizuāls vēstījums: vienkārši, interesanti un atraktīvi. Kā ar vienkāršiem paņēmieniem izveidot interesantu un atraktīvu audiovizuālu vēstījumus, izmantojot viedtālruni.	24 (4)	6
8.	Oktobris	Stāmerienas pagasta bibliotēka	Gulbenes novada bibliotēka	Izbraukuma seminārs publisko bibliotēku darbiniekiem: <ul style="list-style-type: none"> • “Beļavas, Stāmerienas un Gulbenes Sarkanā pils”. Gulbenes novada vēstures un mākslas muzeja projektu vadītājas Ilzes Vanagas maģistra darba prezentācija • Darbs Stāmerienas bibliotēkā. • Bibliotēkā darba aktualitātes. • “Gulbenes apkārtnes muižu bibliotēku spožums un posts”. Vēsturniece, LNB Letonikas un Baltijas centra vadītāja Kristīne Zaļuma 	24	6
9.	Novembris	Gulbene	Gulbenes novada bibliotēka	Seminārs publisko bibliotēku darbiniekiem. <ul style="list-style-type: none"> • Aktuālie darba jautājumi. • Mākslīgais intelekts. • Par Islandes bibliotēkām. • VKKF atbalstītā projekta lekcija “Spilgtākie mirkli latviešu literatūrā”. Lektors Ojārs Lāms, LU Humanitāro zinātņu fakultātes latvistikas un baltistikas nodaļas profesors. 	20	6

✓ Metodiskais un konsultatīvais atbalsts izglītības iestāžu bibliotēkām

Skolu bibliotekāri regulāri tiek informēti gan telefoniski, gan e-pastos par kursiem un semināriem, par iespējām piedalīties dažādos projektu konkursos, par jaunumiem profesionālajā jomā un citiem ar bibliotekāro darbu un profesionālo pilnveidi saistītiem jautājumiem un pasākumiem.

Ne visi skolu bibliotekāri izmanto piedāvātās iespējas. Gulbenes novada bibliotēkas organizētajos semināros un mācībās piedalījās tikai 4 skolu bibliotekāres.

Regulāri tiek sniegtas individuālas konsultācijas bibliotekārajā darbā, par bibliotēku statistiku. Gulbenes novada vidusskolas un Lejasciema pamatskolas bibliotekāres izmantoja sistēmbibliotekāres palīdzību grāmatu aprakstu veidošanā. Skolu bibliotekāres par darbu ar bērniem, bērnu un jauniešu literatūru bieži konsultējas ar Gulbenes novada bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļas vadītāju.

2024. gadā bija jūtams rezultāts iepriekšējā gada sarunai ar skolu direktoriem, kura bija veltīta skolu bibliotēku sadarbībai mācību procesā ar publiskajām bibliotēkām. Aktivitāte, organizējot pasākumus bērniem, bija abpusēja.

Atskaites gadā pievērsām uzmanību darbam ar BIS ALISE skolu bibliotēkās. Lai bibliotekāri būtu ziņošanai, sadarbībā ar Tietoevry Latvia tika organizēti padziļināti kursi "BIS ALISE – palīgs skolas bibliotēkas darbā". Kursi notika Gulbenē. Piedalījās 7 skolu bibliotekāri no Gulbenes novada skolām un 1 bibliotekāre no Balvu novada. Bet jūtama darbība ar BIS ALISE notika tikai divās skolās – Rankas un Tīrzas pamatskolās.

✓ **Metodiskā un konsultatīvā darba organizācija darbā ar bērniem un jauniešiem**

Lai uzlabotu prasmes darbā ar bērniem un jauniešiem, gan publisko, gan skolu bibliotekāri regulāri tiek informēti par iespēju mācīties un klausīties tēmas par darbu ar bērniem un bērnu un jauniešu literatūru, piedaloties dažādos semināros, konferencēs gan klātienē, gan attālināti.

4 darbinieki apmeklēja Vidzemes novadu Bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 22.konferenci "Labbūtības ceļvedis bibliotekāriem". Tās tēmas bija:

- Kā saprast pieaugušo un bērnu uzvedības problēmas bibliotēkā?
- Darbinieku labbūtība. Kā atbalstīt, uzklaut, iedvesmot?
- MOT programma: iedrošināt, motivēt, atbalstīt jauniešus.

2 darbinieces apmeklēja Latvijas skolu un bērnu bibliotekāru lasītpatikas forumu Siguldā, kura galvenās tēmas bija:

- Lasītpatikas veicināšanas aktivitātes Siguldā novadā;
- Literatūra skolas somā
- Sabiedrības iesaistes kustībā "Restarts lasīšanai";
- Pielāgotās literatūras izmantošana mācību procesā skolēniem ar lasīšanas traucējumiem.

Gulbenes novada bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļas vadītāja apmeklēja LNB organizētos seminārus, konferences saistībā ar darbu ar bērniem un jauniešiem, attālināti noklausījās Valsts probācijas dienesta organizētos kursus "Speciālo zināšanu apguve bērnu tiesību aizsardzības jautājumos". Ar savām zināšanām viņa dalās bibliotekāru semināros. Katru gadu arī tiek analizēts darbs ar bērniem un jauniešiem pagastu bibliotēkās. 2024. gadā sakarā ar darbinieku maiņām Bērnu nodaļas vadītājam neizdevās apmeklēt nevienu bibliotēku, lai uz vietas konsultētu par darbu ar bērnu un jauniešu literatūras krājumu.

✓ **Sadarbība ar citām iestādēm (metodiskā un konsultatīvā darba jomā)**

Metodiskajā darbā bieži konsultējamies ar kolēģiem no LNB Bibliotēku attīstības centra, Kompetenču attīstības centra un Bērnu literatūras centra, kuras neliedz savas zināšanas un pieredzi.

Sadarbība ar citu reģionu kolēģēm palīdzēja, organizējot pieredzes apmaiņas braucienu.

Mūsu organizētās profesionālās pilnveides mācības un pieredze noder arī blakus novadu bibliotēku darbiniekiem. 2024.gadā Alūksnes, Balvu un Madonas novadu skolu bibliotekāriem piedāvājām iespēju mācīties padziļinātos kursus "BIS ALISE – palīgs skolas bibliotēkas darbā".

Diemžēl šo iespēju izmantoja tikai viena Balvu novada bibliotekāre. Arī Digitalizācijas praktikumā Gulbenes novada bibliotēkā piedalījās kaimiņu novadu bibliotekāres. Par dažādiem jautājumiem novadpētniecības darbā reģionu galveno bibliotēku novadpētniecības speciālisti konsultējas ar mūsu bibliotēkas bibliotekāri-eksperti. Profesionālās tālākizglītības programmas "Bibliotēku zinības" ietvaros viņa dalījās ar zināšanām un pieredzi par tēmu "Tekstu un attēlu dokumentu digitalizēšana".

✓ Metodiskā un konsultatīvā darba problēmas un to risinājumi, profesionālās pilnveides vajadzības

Problēmas darbā ar izglītības iestāžu bibliotēkām sagādā mazās bibliotekāru darba likmes. Ir ļoti dažādas slodzes – no 0,075 līdz pilnai likmei. Tikai 3 bibliotekārēm ir pilnas darba likmes. Pārējām pamatdarbs ir skolotāja darbs, kas, protams, ir primārais. Bieži vien skolotāja darbs ir vairākās skolās. Bibliotēkas darba laiks tiek pakārtots mācību stundām.

Problēma ir jauno darbinieku maiņa. Tiek tērēti gan laika, gan finansiālie resursi, lai jaunais darbinieks apgūtu nepieciešamās prasmes un zināšanas. Nostrādā pāris gadus un viņš dodas jaunos darba meklējumos, bet nākamais atkal ir jānāca, jāiepazīstina ar bibliotekārā darba specifiku.

Tabula "Pagastu bibliotēku darbinieku apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi"

Nr.p.k.	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundu skaits	Dalībnieku skaits	Klātienē vai attālināti
1.	Gulbenes novada bibliotēka sadarbībā ar LNB	Digitalizācijas praktikums	4	9	Klātienē
2.	Limbažu galvenā bibliotēka	Sociālo mediju izmantošana sava produkta/pakalpojuma popularizēšanā	3,5	7	Attālināti
3.	LNB	Latvijas kultūras kanons 8 nozarēs	12	5	Attālināti
4.	Gulbenes novada bibliotēka	Audiovizuāls vēstījums: vienkārši, interesanti un atraktīvi	6	17	Klātienē
5.	LNB	Seminārs par Latvijas elektronisko resursu piedāvājumu	3	3	Attālināti
6.	Cēsu centrālā bibliotēka	Vidzemes novadu bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 22.konference "Labbūtības ceļvedis bibliotekāriem"	6	3	Klātienē
7.	Biedrība "Ritineitis", pieaugušo neformālās izglītības centrs "Azote"	Digitālo risinājumu pielietošana mūsdienīgu procesu transformācijai	80	10	Attālināti
8.	Europe Direct Gulbene	I.Spriņģes nodarbība "Kā atpazīt nepatiesu informāciju?"	2	15	Attālināti
9.	VARAM	VPVKAC jauno darbinieku mācības (x 12)	24	5	Attālināti
10.	LNB Bibliotēku attīstības centrs sadarbībā ar Latvijas Neredzīgo bibliotēku	Pielāgotās literatūras pakalpojumu nodrošināšana Latvijas bibliotēkās	5	2	Attālināti
11.	Tietoevry Latvia	BIS ALISE jaunais katalogs	1	18	Attālināti
12.	LKA Kultūras koledža	<p>"Projektu sagatavošana valsts un pašvaldības kultūras projektu finansējuma konkursiem"</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Kultūras projektu valsts un pašvaldības finansējuma avoti un procedūras.</i> <i>Kultūras projekta radošās koncepcijas izstrādes pamatprincipi – Diāna Čivle.</i> <i>Kultūras projekta vadības specifika – Sandis Kalniņš.</i> <i>Autortiesību pamati – Ilona Pētersone.</i> <i>Kultūras projektu mārketinga digitālajā laikmetā – Liliāna Ozoliņa.</i> 	20	1	Attālināti

Nr.p.k.	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundu skaits	Dalībnieku skaits	Klātienē vai attālināti
		<ul style="list-style-type: none"> • <i>Kultūras projekta tehniskās producēšanas aspekti – Rihards Gulbis.</i> • <i>Kultūras projekta izdevumu/ieņēmumu tēmas izstrādāšana, finanšu plūsmas plānošana – Dita Kalniņa</i> • <i>Kultūras projektu finansējuma konkursu pamatprincipi: VKKF – Edgars Vērpe, Līga Ribicka</i> • <i>Pašvaldību kultūras projektu finansēšanas konkursi- Rīgas domes Kultūras projektu finansēšanas konkursi – Baiba Šmite, Ludmila Levite</i> • <i>Pašvaldību kultūras projektu finansēšanas konkursi reģionos – Inta Šoriņa, Agnese Miltiņa</i> 			
13.	LNB	Infoseminārs par bibliotekāra kvalifikācijas iegūšanu. 4 ceļi līdz bibliotekāra kvalifikācijai.	2	2	Attālināti
14.	LNB	Mākslīgais intelekts un medijpratība: iespējas un izaicinājumi	4	2	Attālināti
15.	LNB	Medijpratība skolās. Kā mācīt un mācīties	3	3	Attālināti
16.	LNB	Seminārs “Vecāku iesaiste bērnu lasītprīekā veicināšanā”	3	5	Attālināti
17.	LNB	Seminārs “Kā panākt dubultjaudu lasītveicināšanai?”	3	4	Attālināti
18.	Biznesa datorapmācība	Excel vebinārs	4	2	Attālināti
19.	LNB	Mediji un bibliotēkas informācijas mijiedarbībā	2	1	Attālināti
20.	NVO	Īsa video veidošana digitālajam saturam	3	1	Attālināti
21.	Gulbenes novada bibliotēka	Laimīgas sievietes formula. Baiba Auziņa, izaugsmes trenere	1,5	18	Klātienē

2024.gadā atbalstīto un realizēto projektu apraksts

2024.gadā turpinājās **Eiropas Komisijas atbalstītais projekts „Europe Direct informācijas centrs Gulbenē”**. Europe Direct centru uzdevums ir veidot saikni starp ES institūcijām un iedzīvotājiem, palīdzot skaidrot, kādi resursi un atbalsts pieejams visdažādākajām sabiedrības grupām, sniegt objektīvu informāciju par nozīmīgākajām aktualitātēm Eiropā, kā arī rosināt iedzīvotāju diskusijas par Eiropas nākotni.

Plašākas mērķauditorijas sasniegšanai informācija par centra aktivitātēm un Eiropas Savienību tiek regulāri ievietota EDIC Gulbenē profilā sociālajā tīklā Facebook @EDGulbene. Projekta rezultātā 2024.gadā ir noorganizēti 21 pasākums visām iespējamām mērķauditorijām vietējā kopienā, aktivitātēs iesaistot 1042 iedzīvotājus.

VKKF 5 finansēti projekti:

1. Dzejas dienu ietvaros realizēts projekts **“Dzeja dzīvo dabā!”** - pārgājiens ar dzejas un kultūrvēsturisko stāstu lasījumiem. Piedalījās 6 dzejnieki: Ivars Šteinbergs, Marts Pujāts, Elīna Bākule-Veira, Herta, Mikus Rotavots un Iveta Šimkus. Izmantojot Viedā soliņa iespējas, ārā, pie bibliotēkas nedēļas garumā atskaņoti 32 dzejas lasījumu fragmenti. Dzejas pārgājienā piedalījās 26 cilvēki, taču dzejas audio ierakstu fragmentus pilsētas centrā, pie Gulbenes novada bibliotēkas klausījušies garāmgājēji – skolēni, pieaugušie – kopumā apmēram 500 cilvēku.
2. Projekta **“Pastāsti par stāstu”** ietvaros notika pieci pasākumi, kuros tika iepazīti pieci rakstnieki (Jana Egle, Džena Andersone, Rute Kārklīņa, Baiba Zīle un Kristīne Ilziņa), viņu radošās personības, aktivitātes un nākotnes ieceres. Pasākumi notika Gulbenes novada bibliotēkā un tos apmeklēja kā bibliotēkas pastāvīgie apmeklētāji, tā arī cilvēki, kuri uz bibliotēku nāk reti. Šīs tikšanās reizes ļāva labāk izprast stāstu rakstīšanas specifiku, kā arī rakstnieku darba stilu un pasaules redzējumu. Sniedza iespēju labāk iepazīt autoru dažādo un līdzīgo dzīves uztveri kā arī attieksmi pret literatūras žanru-stāsts. Katra tikšanās reize bija unikāla, jo arī apmeklētāji atzina, ka vairāk ir uzzinājuši par stāstu rakstīšanas procesu, stāstu krājumu izdošanu un katra konkrētā rakstnieka izvēli rakstīt tieši stāstus.
3. Projekta **“Aiz grāmatas vāka”** ietvaros ir notikušas sešas tikšanās Gulbenes novada bibliotēkā ar dažādu profesiju pārstāvjiem, kuru radošais darbs ir saistīts ar literatūru. Tikšanās reizes bija ļoti izzinošas, tās ļāva paplašināt zināšanas līdz šim it kā tik ļoti lasītājiem ierastajā grāmatniecības jomā. Tika organizētas tikšanās ar rakstnieci Dainu Grūbi, redaktori Dzintru Zālīti, mākslinieci un ilustratori Gitu Treici, tulkotāju Daci Deniņu, kā arī tikšanās ar ilggadējo Latvijas grāmatizdevēju asociācijas vadītāju Daci Pugaču un grāmatu blogeri, “Jāņa Rozes” Barona ielas grāmatnīcas vadītāju Kristīni Pīkenenu. Pasākuma apmeklētāji atzina, ka tikšanās bija ļoti nozīmīgas un noderīgas, tās ļauj daudz vairāk izprast sarežģīto grāmatu tapšanas procesu un novērtēt cilvēkus, kuri strādā, lai grāmatas nokļūtu pie lasītāja.
4. Projekta **“Grāmatas ar pievienoto vērtību”** ietvaros noorganizētas 8 tikšanās (katrs autors tikās ar divām klasēm, katru atsevišķi) ar latviešu grāmatu autoriem, sadarbojoties ar Gulbenes novada vidusskolas 3. un 4. klases skolotājiem un skolas bibliotekāri un tādejādi radīt priekšnoteikumus 3. līdz 4. klases skolēnu personības daudzpusīgai pilnveidošanai un attīstībai, kā arī pārliecināt skolēnus, ka daiļliteratūras un dzejoļu grāmatu lasīšana nav tikai izklaide, bet

tā sniedz arī zināšanas, kā arī šo grāmatu autori ir zinoši jomās, kas nav tikai grāmatu rakstīšana. Bērnu bibliotēkā tika sagaidīta Ruta Svaža, kura viesojās kopā ar grāmatas "Pelesdēls Gudrinieks" mākslinieku Gustu Linkeviču. Dzejoļu grāmatas "Putni mūs redz" autore Inese Zandere Gulbenē viesojās rudenī. Autore stāstīja par savu pieredzi ar putniem – par atpazīšanu, par putnu dziesmām, par ornitoloģiju, par Jāni Baltvilku. Tikšanās noslēdzās ar testu par putniem. Viesos sagaidījām arī Luīzi Pastori, kuras sarakstītā grāmatu sērija "Mākslas detektīvi" ir kļuvusi populāra dažāda vecuma bērnu vidū. Apmeklētāji tika iesaistīti aizraujošā spēlē, kurā rūpīgi pētot dažādu gleznu reprodukcijas, bija jāatmin parole. Noslēdzot projektu, organizējām tikšanos ar Dainu Tabūnu par viņas pagaidām vienīgo grāmatu bērniem "Lasis Stasis un Atlasijas okeāns". Skolēni uzzināja par lašiem daudz interesantu faktu, iepazinās arī ar okeānu un jūru iemītniekiem, kā arī noklausījās grāmatas fragmentu autore lasījumā.

5. Profesionālās pilnveides projekts **"Caur vārdiem un personībām: 20.gadsimta literārā revolūcija"**. 20.gadsimts bijis ļoti ievērojams dažādās nozarēs – visā pasaulē notika postoša karadarbība, strauji attīstījās dažādas tehnoloģijas kā arī bija vērojami interesanti eksperimenti literatūrā. Daudzi šī gadsimta rakstnieki atstājuši nozīmīgu mantojumu, jo viņu darbi joprojām tiek lasīti un aktualizēti mūsdienās. Šis projekts sniedz iespēju tuvāk ielūkoties spilgtākajās 20. gadsimta personībās literatūrā. Lekciju dalībnieki gūs plašāku priekšstatu par 20. gadsimta nozīmīgākajiem procesiem un izcilākajiem cilvēkiem literatūrā, ielūkosies rakstnieka Andreja Upīša dzīvesstāstā un daiļradē, kā arī tuvāk iepazīs rakstnieces un aktīvistes Ivandes Kaijas darbus. Projekta programmu veidos 3 literāro lekciju cikls Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes Latvistikas un baltistikas nodaļas profesora Ojāra Lāma, Andreja Upīša memoriālā muzeja vecākā speciālista un rakstnieka Arņa Koroševska un literatūrzinātnieces un vairāku monogrāfiju autore Gundegas Grīnumas vadībā. Projekta īstenošana uzsākta 2024.gada nogalē un turpināsies 2025.gada pirmajā pusē.

Gulbenes novada pašvaldības bērnu dienas nometne. Jau piekto reizi Gulbenes novada Bērnu bibliotēka vasarā, nedēļas garumā, organizē dienas nometni 9-13 gadus veciem bērniem "Sekojot pavedieniem". Nometnes laikā dalībnieki iepazīs ar 5 Gulbenes novada pagastu – Lizuma, Druvienas, Galgauskas, Jaungulbenes un Rankas - kultūrvēsturiskajām vietām, vērtībām un vietējiem uzņēmīgajiem cilvēkiem. Popularizējot veselīgu un aktīvu dzīvesveidu, iespēju robežās, pārvietošanās pagastu teritorijās notika ar kājām. 5 dienu laikā kopā tika noiet 34 kilometri.

Visos 5 pagastos tika apmeklētas pagastu bibliotēkas un visu pagastu bibliotēku vadītājas aktīvi iesaistījās dienas plānos – stāstot, ieinteresējot nometnes dalībniekus par savu pagastu, kā arī pirms nometnes sākuma vienojoties ar saimniecībām par apmeklējumu.

Jau visus gadus nometnes rutīnas neatņemama sastāvdaļa ir Darba burtnīca, ko dalībnieki saņem pirmajā dienā. Četrus gadus Darba burtnīcā bija dažādi uzdevumi - dažāda veida un sarežģītības pakāpes. Jaunums pagājušajā gadā, Darba burtnīcas bija dalībnieku rakstīšanas un rakstītā strukturēšanas prasmju attīstīšana, kas palīdz bērniem un pusaudžiem izteikt savas domas, viedokļus un idejas skaidri un precīzi. Katras dienas noslēgumā pagasta bibliotēkā kopīgi tika meklētas atbildes uz jautājumiem un lasīts teksts. Darba burtnīcās bija arī iespaidu lapa par pavadīto dienu, kuru nometnes dalībnieki arī godprātīgi bija aizpildījuši. Nometnē piedalījās 15 bērni. Katru gadu ātri tiek aizpildītas visas, neskatoties uz to, ka dalības maksa ir 30 EUR.

Nordplus mobilitātes projekts "Library - resource center for adults non-formal education" sadarbības partneris ir Reikjavīkas pilsētas bibliotēka Islandē. Projekta mērķis ir sniegt iespēju

Gulbenes novada bibliotēkas darbiniekiem gūt jaunas zināšanas un prasmes pieaugušo neformālajā izglītībā, iepazīstot citu publisko bibliotēku darbu. Gulbenes novada bibliotekāri mobilitātes vizītē devās 2024.gada novembrī uz Islandes bibliotēkām, savukārt bibliotekārus no Islandes plānojam sagaidīt 2025.gada maijā.